Tulevase kiirrongi peatumine

Raplas sõltub reisijakäibest – taristu seda ei takista

Lk 5

Lk 10-11

Metsä Pärnu vineeritehas pakub moodsat tööstuskeskkonda

Lk 12-13

Tanel-Taavi Bulitko juhtimisel valmib pool miljonit spermadoosi aastas

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 13. veebruar 2019 Nr 7 (3068) Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2.29 €

Foto: SIIM SOLMAN

Omavalitsused pingutavad, et teede talihooldega toime tulla

Raplamaa Sõnumid uurisid Raplamaa kohalikelt omavalitsustelt, mis seis teede talihooldeks ettenähtud eelarvega on. Lk 3

Foto: SIIM SOLMAN

Juhtkiri

Ükskord võiksime Raplamaa üle uhked olla!

Me kõik teame, et Raplamaast ei tea Eestis mitte keegi õieti mitte midagi. Kõik küsivad, et mis paik see veel on, kas seal keegi elab ka? Ka üleriigilisse uudistevoogu satub Rapla maakond väga harva – kuna hallis tsoonis olevast kohast ei osata uudiseid oodata. Üks viimaseid uudiseid, mis rahvusringhäälingust kostis, oli see, et Rapla maakonnas peatub ööbimiseks kõige vähem turiste. Isegi magama ei taheta siia jääda, nii mõttetu ja igav maakond!

Kes selles süüdi on, et meisse niimoodi suhtutakse? Meie ise. Mitte kedagi teist ei ole mõtet kuskilt otsima hakata. Eelkõige kannavad vastutust aga need inimesed, kes on kutsutud ja seatud oma maakonda ja valdasid tutvustama. Läinud nädalavahetusel Eesti Turismifirmade Liidu eestvedamisel korraldatud rahvusvahelisel turismimessil Tourest 2019, riigi selle aasta kõige olulisemal turismiturul, tuli taas välja, et Rapla maakonda ei viitsita müüa. Kahemõtteliselt kõlav loosung „Rabavalt ilus Raplamaa", mis on seotud noorukeste missikandidaatidega, ei tööta ju, kui seda ei ole täidetud tegusa sisuga. Pelk firmade tutvustus jääb õhku, kui selle taga ei ole reaalset tegevust.

Jutud sellest, et Raplamaad kui „uusmoodustist" ongi raske tutvustada, et siit ei saa midagi erilist esile tõsta, et meil polegi midagi näidata, ei pea lihtsalt paika. Raplamaa on põnevalt rikka minevikuga, auväärsete inimestega, kauni looduse ja väärika tänapäevaga maakond. Selleks, et seda nii oma riigist kui ka kaugemalt tulnutele suupäraseks teha, oleks vaja ainult natu-natuke rohkem teadmisi oma kodukohast, pisut enam fantaasiat, parajal määral pealehakkamist ja viitsimist asjaga lõpuni minna ka siis, kui vahepeal raske on.

Siin võiks korraldada mida iganes. Näiteks militaarretki. Ei peeta silmas Põrgupõhja retke, mille atraktiivsemaks ja tuntumaks muutmiseks leidub muidugi samuti kuhjaga võimalusi, vaid näiteks giidiga bussireise, mille käigus tutvustatakse Vabadussõjas langenute mälestusmärkide saatust, käiakse Alu Kaitseliidu koolis, räägitakse saksaaegse Kehtna Omakaitsekooli tegevusest, meenutatakse 1941. aasta suve lahinguid Raplas, Kuusikul ja Märjamaal ning näidatakse metsavendlusega seotud paiku kuni Põrgupõhja punkrini välja.

Või tuuakse Tallinnast kirjandushuvilisi siia: Raplas tutvustatakse Ehineid, Lipal Masingut ja Vetemaad, Atlas Kotzebued. Ja siis need rabamatkad, mille „rabavast ilust" on räägitud nõrkemiseni. Aitab juttudest, lõpuks võiks midagi konkreetset ka ära teha! Näiteks marsruudid paika panna, inimestega kokku leppida, firmadega lepingud sõlmida, giidid ette valmistada, reklaam käima lükata, bussid tellida...

Tsitaat

Foto: Tairo Lutter/PM

Enesemüümisest

„Nii tühine ongi tänapäeva inimene. Ta elab sotsiaalmeedias, tema „sõbrad" on sotsiaalmeedias. Ta müüb end, oma elu, oma aega, et seda tähelepanu teenida, ihaleb väikse sõrmeviipe järele, millega inimesed teda tunnustavad – annavad talle laksu edasieksisteerimiseks, jõudu järgmise klikimagneti loomiseks.

Kas mäletate, mida eile Instagrami Storydest nägite, mida Instagramis laikisite? Kas teate, kes teid seal jälgivad? Kuidas on Facebookiga? Kui tihti suhtlete oma sealsete sõpradega, kas olete nendega üldse kunagi rääkinud, neid näinud?"

Ajakirjanik Kerstin Meresma
„Moodne prostitutsioon", Postimees

Südamelt ära

Sõprussuhted vajavad kütust aasta ringi

Helerin Väronen

Kohe on käes sõbrapäev. Algul oli see päev mõeldud armastajate pühaks, kuid nüüdsel ajal peetakse sel päeval kõiki kalleid inimesi ja sõpru meeles.

Tegelikkuses on sõbrapäev aina enam muutunud äriks. Sõprussuhted ei ole aga midagi sellist, mida kommikarp paremaks muudaks. Mõne lahkheli saab küll sellega ehk siluda, eriti naiste puhul, kuid sõprust loob ja hoiab üksteisega suhtlemine.

Mitte et nüüd sõbrapäeval ei tohiks kalleid inimesi meeles pidada, kuid see ei tohiks tunduda kohustusena ja kallite inimeste meelespidamine ei tohiks olla miski, mida vaid korra aastas tehakse. Sõbrapäev on küll hea ettekääne mõni unustusehõlma vajunud sõprussuhe üles soojendada.

Muidugi on ka selliseid sõprussuhteid, kus võibki aasta aega vaikida ja kohtudes poleks nagu midagi muutunud. Enamik sõprussuhteid vajab eluspüsimiseks aga suhtlemise ja silmast silma kohtumiste näol kütust.

Elutempo kiirenemine ja sotsiaalmeedia areng on muutnud inimeste omavahelisi suhteid. Vähem leitakse aega kohtumiseks ja silmast silma vestluseks. Hea on, kui veel interneti teelgi suheldakse, kuid seegi muutub varsti selleks, et reageeritakse vaid Facebooki uudisvoost läbi jooksvatele piltidele ja tekstidele. Tänaval või üritusel kohtudes tervitatakse, kuid pikemaks jutuks aega ei jagu. Kuigi sotsiaalmeedia eesmärk oli inimesi ühendada ja üksteisele lähemale tuua, tunnen küll, et see on hoopis sõprussuhete kvaliteeti ja ka kvantiteeti vähendanud. Selle pinnapealsuse tõttu on ka keeruline mõista, millised need päris õiged sõbrad on, kellele kasvõi kell neli öösel oma murega helistada võib.

Läbi sotsiaalmeedia justkui ollakse üksteise eluga kursis, kuid tegelikkus ei pruugi üldse selline olla, nagu paistab. Ja mida vähem üksteisega suhelda, seda vähem on tahtmist teistega oma reaalseid rõõme ja muresid jagada. Eriti keeruline on muredega. Ei tea, kas see on eestlaste jonnakusest või on see üleüldisem inimeste probleem, kuid jube keeruline on oma muresid kurta ja veel raskem abi paluda. Lõpuks tekib ka mingisugune trots sisse, et miks mina peaks sõbraga ühendust võtma, uurima, kas tal on kõik hästi, kui tema seda ei tee. Ja kui mõlemad niimoodi mõtlevad, siis on sõprusel raske püsima jääda.

Kuigi sotsiaalmeedia eesmärk oli inimesi ühendada ja üksteisele lähemale tuua, tunnen küll, et see on hoopis sõprussuhete kvaliteeti ja ka kvantiteeti vähendanud.

Selleks, et sõprussuhted püsiks, tuleb lihtsalt võtta see kvaliteetaeg nende jaoks. Ja mitte ainult sõbrapäeval või muudel tähtpäevadel. Ilmselt on paljudel selline tunne ja mõte (kaasaarvatud mul endal), et mis ma sellest või tollest ikka külla kutsun, tal ju pidevalt nii kiire ja niikuinii ta ei tule. Mul endal on olnud juhus, kus kursakaaslased eeldasid, et ma niikuinii ei saa nendega kokkutulekule tulla, kuna istusin väikese lapsega kodus, nii et nad isegi ei maininud mulle seda. Hiljem tuli see välja ja ma olin päris solvunud, kuna vähemalt kutsuda oleks ju võinud.

Nii et teinekord tuleks sellises olukorras olles see "niikuinii ta ei tule" mõte kõrvale heita. Ehk sõber ootabki, et keegi teda rutiinist ja kiirest elust korraks kõrvale veaks. Tegelikult ei ole nii raske võtta telefon, sõbrale helistada ja kasvõi lihtsalt kohvitamiseks kokku saada. Isegi kui sõbral parasjagu aega pole, tekitab juba see ühenduse võtmine mõlemas hea tunde ja ei lase sõpruseleegil kustuda.

Päevapilt

Foto: Ruta Rokk

Eesti ilm on kord juba selline, et üks päev on pori, teisel päeval juba lumeuputus. 8aastane Rebeka arvas: "See ilm võiks lõpuks ära otsustada, mida ta teha tahab." Pildil olevast draakonist on järel vaid fotomeenutus. Draakon muutus sulailmaga lausa tundidega roheliseks vihmaussiks.

Küsitlus

Mis tooks teie arvates Raplamaale rohkem turiste?

Hele-Mai, müügiesindaja: Meil ei ole Raplamaal kuhugi turiste ööbima panna, oleks vaja majutusasutusi.

Iriina, viimistleja: Mukri raba, väga ilus koht.

Heli, peaspetsialist: Mingi mõnus majutuskoht, spaa.

Zinaida, pensionär: Rabakäigud. Meil Järvakandis on nii ilusad rabad. Pidevalt räägitakse, et tehakse sinna ilusad rajad ja kõik korda, aga siiani pole tehtud.

Priit, päästja: Ma ei ole kohalik. Meie käime Raplas arsti juures, siin on lühemad järjekorrad.

Aivo, FIE: Loomulikult loodus. Kõik asjad on ilusad. Kõigest tuleb rõõmu tunda. Ei pea olema klantsitud maja. Isegi vana maja, kui on korda tehtud, on ilus vaadata.

Küsis Mari Tammar
Pildistas Siim Solman

Omavalitsused pingutavad, et teede talihooldega toime tulla

Kui Raplamaa elanikud esmaspäeva hommikul tööle hakkasid minema, ootasid neid kõnniteedel ees klaassile jää ja selle peal vesi – kõige libedam kombinatsioon üldse. Kui kerida kella 24 tundi edasi, olid takistuseks juba hiiglaslikud lumehanged.

Siim Jõgis

Selline kord juba on meie Eestimaa talv. Kõige sellega tuleb toime tulla teehooldajatel ning kohalikud omavalitsused peavad pingutama leidmaks vahendeid, et teed oleksid kõnnitavad ja sõidetavad.

Laupäeval, 9. veebruaril jooksis "Aktuaalse kaamera" uudistes lõik, millest selgus, et Türi vald Järvamaal on ära kulutanud kogu teede talihoolduseks ettenähtud raha. Sellest tulenevalt tekkis ka Raplamaa Sõnumitel huvi uurida meie kohalikelt omavalitsustelt, mis seis teede talihooldeks ettenähtud eelarvega on.

Tõele au andes tuleb öelda, et võtsime ühendust ka Türi abivallavanema ja endise Käru vallavanema Elari Hiisiga. Tema ütles, et tegelikult ei ole seis nii lootusetu, nagu "Aktuaalse kaamera" uudisest võis järeldada. "See on vale info. Raha ei ole otsas. Kõik tööd saavad tehtud ja teehooldajatele me selles osas mingisugust allahindlust ei tee," sõnas Hiis.

Ennekõike huvitas Raplamaa Sõnumeid loomulikult Käru piirkond, mis kuulus varem meie maakonna koosseisu. Hiis ütles, et Käru piirkonnale see AK uudis mingeid muudatusi ei tähenda. Teed lükatakse samamoodi lumest lahti, nagu seda senini on tehtud. Samas tõdes Hiis, et tänavune talv kogu oma lumerohkusega on keeruline küll. Teede talihooldusele kuluv summa on tõepoolest suurem, kui on olnud lähiminevikus.

Seda mõtet toetas ka Kohila vallavanem Heiki Hepner. Ta ütles, et tänavune talv on võrreldes varasematega tõepoolest kulukamaks osutunud. Siiski ei paista Kohilas sellist olukorda, et teede talihooldele mõeldud raha võiks otsa saada. Ta tõi näite mitme aasta tagusest talvest, kus lund oli kohati isegi rohkem kui praegu. Siis osutusid vahendid tõepoolest napiks ning tuge otsiti reservfondist. Kõik vajalikud tööd said ikkagi tehtud. Samasugune seis on ka tänavu – kui tõesti on vaja lisaraha teede hooldamiseks, siis leitakse see reservfondidest.

Teisipäeva, 12. veebruari varajastel tundidel oli tihe lumesadu tabanud ka Kohilat. Hepner ütles, et vedajad teevad üldiselt head tööd, aga sel hommikul oli ta olnud pisut pahane, et nii suurele lumesajule juba varem ei reageeritud. Hommikuks oli sadanud kindlasti üle kümne sentimeetri lund, kohati isegi 11-13 sentimeetrit. Hepner langetas ka otsuse, et edaspidi tuleb valla korrakaitsespetsialistil teha järelevalvet teede korrasoleku kohta. "Kui vaja, võtame lisa reservfondist, aga ükski tee rahapuudusel lahti lükkamata küll ei jää," sõnas Kohila vallavanem.

Märjamaa valla puhul on nii eeliseks kui ka miinuseks suur territoorium. Tegemist on territooriumi poolest Raplamaa suurima vallaga, mis paikneb 1163,52 ruutkilomeetril. Märjamaa abivallavanem Triin Matsalu ütles, et enamikus valla piirkondades arvestatakse lume lükkamist tunnihinna alusel, mis tagab selle, et teenuse hind ei saa kerkida liiga kõrgeks. Samas näiteks Märjamaa alevis arvestatakse seda kilomeetrihinna alusel. Matsalu kinnitas ka Märjamaa valla näitel, et tänavune talv nõuab teehooldeks rohkem vahendeid kui varasemad. Samas lisas ta, et sellist olukorda, kus selleks ettenähtud raha täitsa otsa saab, praegu küll ei paista.

Samasugune seis on ka Rapla vallas – talihooldeks ettenähtud raha otsa lõppemas ei ole. Küll aga on teisi väljakutseid. Praegu on tegemist esimese lumerohke talvega suures ühendvallas. Samuti on abivallavanem Meelis Mägi sõnul kasvanud erateede omanike hulk, kes on palunud, et vald saaks ka nende teed lahti lükata. Enamasti on Mägi sõnul nendele palvetele vastu tuldud. "Viimasel kolmel aastal ei ole tulnud teha lumetõrjet nii palju kui tänavu," sõnas Mägi. Samas lisas ta, et selleks ettenähtud raha otsa lõppemas ei ole. Isegi kui veebruaris-märtsis peaks lund veel juurde tulema, ei jääks hooldetööd Mägi sõnul tegemata. "Kui väga vaja läheb, siis saame teede valdkonnas raha ka ümber liigutada, aga otsa lõppemas see kindlasti ei ole," sõnas Mägi.

Kehtna lasteaia Siller renoveerimine algab suvel

Siim Jõgis

Kehtna lasteaia Siller renoveerimist on oodatud juba pikka aega. Nüüd sai selgeks, et need tööd tehakse ära tänavu suvel.

Kehtna abivallavanem Jalmar Mandel selgitas, et ette võetakse need selleks, et tõsta lasteaiahoone energiatõhusust. Samuti oli oluliseks eelduseks see, et Keskkonnainvesteeringute Keskusel oli olemas vastav riiklik toetusmehhanism. Silleri lasteaia renoveerimistööd lähevad Jalmar Mandeli sõnul kokku maksma ligikaudu miljon eurot.

Lasteaia Siller direktor Reelika Hlevnjuk ütles, et täpsematest detailidest ning kuupäevadest, millal tööd algavad, on hetkel veel vara rääkida. Küll aga ütles ta, et renoveerimist on lasteaias oodatud pikka aega. Hlevnjuk avaldas lootust, et kui lapsed sügisel lasteaeda tagasi tulevad, on renoveerimistööd selleks ajaks valmis.

Kehtna perearstikeskus. Foto: SIIM SOLMAN

Kehtna perearstikeskus sai valmis

Siim Jõgis

Eelmisel nädalal jõudis lõpule Kehtna perearstikeskuse ehitus.

Kehtna abivallavanem Jalmar Mandel kinnitas, et teisipäeva, 5. veebruari seisuga olid kõik tööd valmis. Perearstikeskuse avamisega tuleb siiski veel oodata.

Jalmar Mandel ütles, et pidulikuks lindilõikamiseks praeguse seisuga veel kuupäeva paika pandud ei ole. Küll aga soovitakse avamine läbi viia veebruari lõpus või märtsi alguses. Samuti kinnitas Mandel, et arstid alustavad tööd uues kohas juba veebruari lõpus.

Ehitustööd läksid kokku maksma 200 000 eurot. 160 000 eurot sellest tuli projektipõhiselt Raplamaa haiglalt ning 40 000 eurot Kehtna vallalt. Lisaks rajati perearstikeskuse ette parkla, mis läks Kehtna vallale maksma 20 000 eurot.

Kehtna KHK õpilane on „Noore automehaaniku" teise vooru parim

Mariliis Vest

Esmaspäeval leidis Tallinna Tehnikakõrgkoolis aset võistluse „Noor automehaanik 2019" teine voor, kus tunnistati parimaks Kehtna kutsehariduskeskuse õpilane Martin Ojavee.

Tegemist on rahvusvahelise (Young Car Mechanic) võistlusega, mis on mõeldud kõigile tudengitele, kes õpivad tehnikakoolide keskastme kutseõppes. Võistlus koosneb neljast voorust, millest esimesed kolm toimuvad osalejate koduriikides ning superfinaal Poolas. Osa võtavad Eesti, Läti, Leedu, Poola, Ukraina, Ungari, Bulgaaria ja Horvaatia.

Esimene voor oli 10. jaanuaril kirjaliku testi vormis kõigis võistlusel osalevates koolides, mille tulemusel valiti välja kaks paremat. Nemad liikusid edasi järgmisse vooru, mis oli 11. veebruaril. Teinegi voor oli kirjalik test, kus Kehtna KHK õpilane tegi nii kiireima kui ka parima tulemuse, vastates 60 küsimusest õigesti 45. Välja selgitati kaheksa paremat, kes lähevad edasi 8.-10. märtsi rahvuslikku finaalvooru, kus lahendatakse juba erinevaid praktilisi ülesandeid. Üks kaheksast oligi Kehtna KHK kolmanda kursuse sõiduautotehnikuks õppiv Martin Ojavee.

Noormehe rühmajuhataja Ljudmilla Aasamägi sõnul on Ojavee vaikne, tagasihoidlik noormees, kuid sealjuures väga heade erialaste teadmistega. Garaažitundides puutub noormehega kokku tehnikavaldkonna õpetaja Mati Männa, kelle sõnul on Ojavee väga kohusetundlik, teeb alati oma asjad ära ning käib tundides alati kohal. Hetkel on Ojaveel praktika ettevõttes Svenmerc OÜ, mis pakub teenust masinate hooldusest kuni võtmed kätte täislahendusteni nii uutele kui ka renoveeritavatele veokitele ja haagistele.

Noorte automehaanikute võistluse erinevate voorude käigus käsitletakse mitmeid teemasid: mootor, elektri- ja toitesüsteemid, jõuülekanne, sõidukite vedrustus ja geomeetria, pidurisüsteem, roolisüsteem, tugisüsteemid, aktiivsed ja passiivsed turvasüsteemid, mootorsõidukite diagnostika.

Suurfinaalis 25. ja 26. mail Poolas osalevad Eestist need kolm mehaanikut, kes on kogunud suurima punktisumma oma riiklikes finaalides. Viimases, rahvusvahelises võistlusvoorus kohtuvad nad oma vastastega teistest riikidest. Selles voorus peavad kõik võistlejad lahendama praktilisi ülesandeid erinevate autode ja treeningmudelite peal. Kogu võistluse peamine eesmärk on automehaaniku elukutse populariseerimine noorte seas, kogemuste ja õppemeetodite vahetamine ja noorte automehaanika talentide leidmine.

Politseiteated

Kehtna vald

7. veebruaril kell 7.49 toimus liiklusõnnetus Tallinna - Rapla - Türi maantee 55. kilomeetril, kus 51-aastase naise juhitud sõiduauto Škoda Octavia kaldus vastassuunavööndisse ja põrkas kokku vastu liikunud sõiduautoga Volkswagen Passat Variant, mida juhtis 55-aastane mees. Inimesed olid päästjate saabumise ajaks autost välja saanud ja nendega tegeles kiirabi. Škoda juht toimetati Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse.

Päästjad ühendasid tuleohu vältimiseks akujuhtmed lahti. Seejärel kõrvaldati teelt avariilised sõidukid ja purunenud detailid.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Liiklusõnnetus Orgital

6. veebruaril kella 11.05 ajal käisid päästjad Märjamaa vallas Orgita külas veoauto ja kaubikuga juhtunud liiklusavariil, kus sulgesid veoauto kütusepaagi lekke ja eemaldasid teelt maha valgunud kütuse. Ühtlasi tagati tuleohutus.

Toit kõrbes

6. veebruaril kella 12.50 ajal teatati, et Raplas Põllu tänaval on korteris kuulda suitsuanduri helisignaali. Päästjad pidi ukse jõuga avama ning korterist leiti pliidil kõrbev toit ning magav elanik. Päästjad kõrvaldasid tuleohu ning selgitasid elanikule, et toiduvalmistamise ajal ei tohi magama minna.

10. veebruaril kell 3.50 sai häirekeskus väljakutse Kehtna valda Eidapere alevikku, kus Tallinna maanteel asuva maja korterist kostis suitsuanduri signaali. Korteris tuvastati pliidile kõrbema jäetud toit. Magama jäänud korteriperemehega oli kõik korras ning päästjad ventileerisid ruumid.

Päästeamet tuletab meelde, et süttinud toidust võib alguse saada tõsine tulekahju ning tekkiva toidukõrbemise suitsu sisse hingamine kahjustab tervist.

Korstnas põles

9. veebruaril kell 21.18 teatati häirekeskusele tulekahjust Rapla vallas Lõiuse külas. Päästjate saabudes oli ühekordse vana talumaja korstnas põleng. Majas tulekahju ei olnud, kuid päästjad kontrollisid termokaameraga ohutuse tagamiseks maja üle ning andsid majaomanikele edasised käitumisjuhised.

Kukkuvad puud

10. veebruaril kell 17.49 teatati häirekeskusele, et Kohila vallas Hageri külas on kukkunud puu elektriliinidele. Päästjad eemaldasid puu liinidelt ning info kõrval asuvate ohtlikult kaldus puude kohta anti edasi elektrifirmale.

12. veebruaril kell 19.27 käisid päästjad tormituule tõttu teele kukkunud puud eemaldamas Kehtna vallas Lau külas. Puu oli kukkudes sulgenud tee täies ulatuses ning ohustas liiklust. Päästjad eemaldasid ohtliku puu teelt.

Lääne päästekeskus

Saaremäe tänava elanikud on hädas lükkamata lumega

Eile hommikul oli Alus vallale kuuluvat teed lahti ajades lükatud Saaremäe tänava ots niimoodi kinni, et seal kõrgus poolemeetrine lumekuhi. Selle tänava lumelükkamisega on aga probleemid üleval olnud vähemalt kuu aega ja lõplikku lahendust pole seniajani.

Helerin Väronen

Saaremäe tänava lumelükkamisega on probleemid üleval olnud vähemalt kuu aega. Foto: SIIM SOLMAN

Saaremäe tänava ringsel osal asuvad kaks korterelamut ja edasi viib tee ühepereelamuteni, ehk selle tee ääres elab 19 peret. Kui probleemid lumelükkamisega jaanuaris algasid, helistas ühe kortermaja elanik Rapla valla teede spetsialistile **Margus Kollile**, kes käskis probleemi kirjelduse endale meili panna. Kiri saadeti, kuid vastust sellele ei saadud. Alu teid lükkab TREV-2, kellega ka kortermaja elanik suhtles, uurimaks, miks nende tänavat lumest ei puhastata. Ka aastaid tagasi on sellel tänaval lumelükkamine probleemiks olnud ja siis peitus põhjus selles, et sealseid maju ei olnud kaardil. Selgus, et TREV-2 jaoks on probleem jätkuvalt sama ja anti soovitus ikkagi Kolli poole oma murega pöörduda.

Kuna tänaval on paar kortermaja, tuli ühistutel endal leida lumelükkaja. Leitigi kohalik inimene, kes varem on Alus lund lükanud, kuid kellel nüüd on lepingud Märjamaal, nii et Alusse jõuab ta lükkama vabast ajast ja heast tahtest. Tänava otsa on aga korduvalt kinni lükatud, takistades sellega ka ligipääsu alajaama juurde. Saaremäe elanikud kardavad, et kui lund tuleb korraga palju, ei pruugi nad ühel hetkel oma autodega sellest ettelükatud lumevallist läbi saada.

Probleemiga on juba mitmed tänava elanikud Margus Kolli poole pöördunud, mitte keegi pole aga vastust saanud. Inimesed on ka kurtnud, et Kolli suhtumine on üleolev. Kõik saavad aru, et lund ongi palju ja paratamatult tekivad probleemid, kuid asi on suhtumises ja vallaametniku tegemata töös.

Rapla vallavanema kohusetäitja **Meelis Mägi** sõnas, et tema teada ei tohiks selle tänava lumelükkamisega probleeme olla, kuid kaarti nägemata ei osanud ta olukorda pikemalt kommenteerida. Ka Mägi soovitas kirjalikult ühendust võtta Kolliga.

Volikogu esimees **Rene Kokk** oli probleemiga kursis ja sõnas, et samal päeval, kui tema sellest murest kuulis, arutas ta seda koos Mägiga vallamajas. Koka arvates oleks mõistlik lahendus lumelükkajaga läbi rääkida, et ka see kaarjas teelõik kortermajade juures, mis küll ei ole valla tee, saaks lahti aetud. Sellega kaoks ka kinniaetud teeotsa mure ära.

Kui Raplamaa Sõnumid pöördus Margus Kolli poole, oli tema esimene reaktsioon Saaremäe elanike murest kuuldes küsimus, et mida tema nüüd siis tegema peaks. Vald peab lükkama tema sõnul siiski vaid valla teid lahti. "Ma ei oska ja ma ei saa kommenteerida nii ümmargust ja ebamäärast juttu," sõnas Koll, andes mõista, et ta ei tea täpselt, millisest kohast täpselt juttu on, ja lisades juurde, et maailmast saadaksegi erinevalt aru. Samuti väitis ta, et Saaremäe tänava inimesed on oma küsimustele nii telefonis kui ka meili teel vastused saanud.

Vallavolikogu esimehe arvamuse kohta, et lumelükkajaga tuleks saada kokkulepe selle tänava suhtes, sõnas Koll: "Kes selle läbirääkimise teie arvates korraldama peab? Mulle tundub, et majaelanik *(toimetuse poole probleemiga pöördunu – toim.)* arvab, et selle läbirääkimise peab läbi Raplamaa Sõnumite korraldama."

Korralduse tegemine lumelükkajale, TREV-2-le, peab aga tulema just teede spetsialistilt.

Selgitab Rapla valla teede spetsialist Margus Koll

Püüan selgitada mõningaid põhimõtteid, mille järgi lumetõrjet Rapla vallas teostatakse.

Omavalitsusel on kohustus teostada teehooldust avalikel teedel ja lepinguga avalikku kasutusse antud erateedel. Üksikutel taluteedel või hoovidesse sissepääsul ja õuealadel sellist kohustust ei ole. Erandkorras, avalduste alusel teostab vallavalitsus lumetõrjet ka erateedel. Eelduseks on, et majapidamist kasutatakse alalise elukohana, õueala ei külgne avalikult kasutatava teega ja tee pikkus õueala piirini on rohkem kui 50 meetrit.

Alus asuv Saaremäe tee on kohalik tee kuni Saaremäe 1 ja Saaremäe 2 kinnistu piirideni, sellel osal teostatakse ka lumetõrjet. Kodaniku avalduse alusel teostatakse lumetõrjet ka Saaremäe 3-ni. Saaremäe 2 maja eest ehk õuealalt me tõesti lund ei lükka. See on elanike endi organiseerida."

Raplamaa haiglas hakkas ühe nädalaga geenidoonoriks 92 inimest

Siim Jõgis

Eesti Geenivaramu alustas koostööd Raplamaa haiglaga tänavu veebruari alguses. Geeniproove on saanud seal anda alates 4. veebruarist. Juba esimese nädala jooksul hakkas Raplamaa haiglas geenidoonoriks tervelt 92 inimest.

Eesti Geenivaramu kommunikatsiooniassistent Lisanna Semilarski ütles, et Raplamaa inimeste huvi on senimaani olnud tõesti erakordselt suur. "Eelmisel nädalal kogus Raplamaa haigla võrreldes teiste Eesti haiglatega kõige enam geeniproove," sõnas Semilarski. Ta lisas, et haigla võtab geenidoonoreid vastu esmaspäevast neljapäevani ning etteregistreerimine ei ole vajalik. Raplamaa haiglas saab geeniproovi anda kuni käesoleva aasta lõpuni.

Enne Raplamaa haigla ja Eesti Geenivaramu vahelise koostöö algust ei olnudki meie maakonnas kohta, kus saaks geeniproovi anda. Lähimad kohad olid Paide ja Tallinn. "Meile on oluline, et geenidoonoriks hakkamise võimalus on kõikidele eestimaalastele võimalikult kättesaadav ja kohalike haiglatega koostöö on selles osas asendamatu," ütles Semilarski.

2018. aastal võttis Geenivaramu eesmärgiks koguda Eesti juubeliaastal 100 000 geeniproovi. See piir ületati eelmise aasta 20. detsembril. Tänavu loodetakse Semilarski sõnul juurde koguda vähemalt 50 000 uut geenidoonorit.

Tulevase kiirrongi peatumine Raplas sõltub reisijakäibest – taristu seda ei takista

Lähikuudel tahab Rail Balticu meeskond tutvustada avalikkusele liikluskava, millest selgub, kui kiiresti jõuab tulevikus rongiga näiteks Raplast Tallinnasse. Hiljutine infoleht lubab 20 minutit.

Vivika Veski

Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi Rail Balticu koordinaator Kristjan Kaunissaare kirjutab jaanuaris ilmunud infolehe „Järgmine peatus" artiklis „Kiirele trassile mahub ka kohalik rong" järgmist: „...regionaalse võiduna saab võtta kasvõi seda, et Euroopa ühendamise rahastu vahenditest väljaehitatavast Rapla peatusest jõuab pealinna 20 minutiga."

Järgmises lõigus nimetab Kaunissaare aga Rapla peatust 11 kohaliku peatuse hulgas ja lisab, et „kohaliku liikluse näol on tegu siseriikliku huviga, mis tähendab, et sellega seotud täiendava taristu väljaehitamiseks tuleb leida vahendeid oma rahakotist või taotleda rahastust erinevatest Euroopa fondidest".

Jaanuaris võttis Raplamaa Omavalitsuste Liit koos kõigi omavalitsustega vastu Raplamaa arengustrateegia 2035+, mille tegevuskavas on muu hulgas kirjas: „[Rail Balticu] Projekteerimise käigus lahendatakse mh Rapla kiirrongipeatus, regionaalsed peatused Kohilas ja Järvakandis ning tööstust toetavad haruteed Järvakandis."

Rapla vald toetas Rail Balticut paljuski eeldusel, et Raplasse tuleb kiirrongipeatus. Nüüd on Rapla vallavolikogus nii-öelda mitteametlikult arutatud, et kiirrongipeatust vist ikkagi ei tule ja kohalikud peatused valmivad ehk aastaks 2030. Samal ajal näib riigitasandilt saabuv ametlik info kohalikus vaates mõneti vastuoluline.

Küsimustele vastab Kristjan Kaunissaare (pildil).

Kas Raplasse tuleb kiirrongi või kohaliku rongi peatus?

Rongipeatuse enda ehk siis peatuse taristu seisukohalt pole tegelikult vahet, kas tegemist on kiirrongi või kohaliku rongi peatusega. Oluline on see, et Rapla peatuse taristu planeeritakse, projekteeritakse ja ehitatakse välja selliselt, et seal saavad praktiliselt peatuda nii kiirrongid kui ka kohalikud rongid. Rapla peatus on kavandatud „raudteekeeles" meldepunktina, kus lisaks peateele on ka 410 meetrit haruteed, mida kasutavad rongid ka peatumiseks. Ehk Raplas ei peatu rongid peateel.

Selles mõttes saab Rail Balticule kavandatavaid kohalikke peatusi liigitadagi selliselt, et suurema reisijakäibega kohtades on peatumiseks kavandatud haruteed, väiksemate peatuste puhul võimaldavad side- ja turvangusüsteemid peatumist ka peateel. Raplas saavad infra poolest peatuda nii kiirrongid kui ka kohalikud rongid.

Kas Raplasse Rail Balticu peatusesse on kavandatud ka jaam?

Rail Balticu rahvusvahelised terminalid on Eesti territooriumil kavandatud Tallinnasse Ülemistele ning Pärnusse. Peatusi, kuhu uut terminali pole kavas ehitada, on Rail Balticu trassil Eestisse koos Rapla peatusega kokku kavandatud üksteist. Selles mõttes olekski korrektne eristada peatusi, kuhu Rail Balticu ehitamise käigus ning Euroopa ühendamise rahastu (CEF) vahendite eest ehitatakse rahvusvaheline terminal ja kuhu mitte.

Kirjutate Rail Balticu jaanuarikuises infolehes, et „regionaalse võiduna saab võtta kasvõi seda, et Euroopa ühendamise rahastu vahenditest väljaehitatavast Rapla peatusest jõuab pealinna 20 minutiga". Kas tõesti nii kiiresti?

Rail Balticu praeguse liikluskava kohaselt oleks kiirrongiga näiteks marsruudil Tallinn-Riia-Tallinn või Tallinn-Kaunas-Tallinn ning eeldusel, et kiirrong peatub ka Raplas, Tallinna ja Rapla ühendusaeg 19 minutit ning Rapla-Pärnu ühendusaeg 23 minutit. Regionaalrongi ehk rongi puhul, mis peatub kõigis kavandatud 13 peatuses, oleks Tallinna ja Rapla ühendusaeg 35 minutit ning Rapla ja Pärnu oma 37 minutit. Liikluskava (*operational plan*) on praegu veel ametlikult vastu võtmata, kuid paari kuu jooksul tutvustame seda kindlasti ka laiemale avalikkusele.

Selgeks sai, et kiirrongil on võimalik Raplas peatuda. Aga kas ta seda ka tegelikult teeb?

See, kas rahvusvaheline kiirrong hakkab peatuma ka Raplas, sõltub tegelikult rongiliini operaatori äriplaanist. Oleme praegu arvestanud sellega, et rahvusvaheliste kiirrongide liiklus on reaalselt konkurentsipõhine sarnaselt näiteks Tallinna-Pärnu või Tallinna-Riia bussiliinidega. See tähendab, et kui liini operaatori jaoks on mõistlik kiirrongi Raplas peatada, siis seda ka tehakse. See aga sõltub prognoositavast reisijakäibest.

Ka siin saab näite tuua – Lux Express opereeris veel mõne aasta eest Tartu-Riia bussiliini, reisijakäibe vähesuse tõttu bussiliin, kus algus- ja lõpp-punktiks olid Tartu ja Riia, siiski sellisel kujul suleti, kuid pikendati Peterburini, peatusega Tartus.

Sellest, kes reaalselt erinevaid liine opereerima hakkab, on veel lihtsalt vara rääkida. Seega puhtteoreetiliselt võib nõudluse korral tekkida ka Tallinn-Rapla ekspressliin – või nimetame seda siis kiirrongiliiniks –, kuigi eelnimetatud *operational plan* seda ei toeta.

Millise raha eest mida projekteeritakse ja ehitatakse?

Eelmise aasta augustis valmis Rail Balticu Eesti osa eelprojekt. Veel käesoleval aastal algab aga põhiprojekti koostamine selle eelprojekti alusel. Põhiprojekti alusel taotletakse ka ehitusload.

Põhiprojekteerimise käigus projekteeritakse kogu raudtee koos haruteedega ka Rapla peatuse osas. Kohalike peatuste muu infrastruktuur – platvormid, juurdepääsuteed, parklad, jalakäijate tunnelid ja muu selline – projekteeritakse põhiprojekteerimise käigus eskiisprojektidena. Kuna põhiprojekti koostamist kaasrahastatakse Euroopa ühendamise rahastust, on abikõlblikuna käsitletav siiski niinimetatud kiire raudteeühenduse komponentide projekteerimine, kohalikud peatused on siin paraku abikõlbmatud.

Nagu eespool kirjeldasin, on Rapla peatus käsitletav „meldepunktina", mis on kiire raudteeühenduse tehniliseks toimimiseks vajalik – siis on peatuse raudteetaristu abikõlblik.

Mis puudutab muud peatusega seonduvat infrastruktuuri, näiteks reisijate ooteplatvorme, juurdepääsuteid ja muud reisijate teenindamiseks vajalikku, siis kavatseb majandus- ja kommunikatsiooniministeerium kindlasti taotleda nende rajamiseks samuti CEF-i vahendeid, samuti detailplaneeringu koostamiseks.

Kuna taotluste rahuldamine sõltub lisaks arendaja soovile finantseerija võimalustest, ei saa praegu garanteerida, et kogu peatusega seonduvat infrastruktuuri CEF-i vahenditest rahastatakse. Juhul kui see ei peaks võimalik olema, tuleb peatuse taristu rajamiseks kasutada muud Euroopa Liidu toetust või teisi riigieelarvelisi vahendeid, mis kinnitatakse transpordi investeeringute kava ning transpordi programmiga.

Rail Baltic ei ole vaid üleeuroopaline ja riikliku tähtsusega investeering, vaid panustab ka kohalikku arengusse. Seetõttu on äärmiselt oluline, et ka Rapla vald arvestaks kohaliku peatuse planeerimise ja rajamisega omavalitsuse arengu- ja investeerimisplaanides.

Mida ütleksite neile, kes ikkagi kahtlevad kohalike peatuste tulekus? Millal Rapla peatus ja teised kohalikud peatused välja ehitatakse?

Kui katsuda lühidalt kokku võtta, siis peavad kohalikud peatused Rail Balticule tulema, need on vajalik välja ehitada samal ajal muu Rail Balticu taristuga, et vältida raudteeliikluse katkestamist mõne uue peatuse rajamise ajal. Küsimus on lihtsalt rahastamisallikas – võimalusi on erinevaid, kuid kõigi erinevate võimalustega kaasnevad ka erinevad rahastajapoolsed nõudmised.

Selge on see, et raudteeühenduste kui keskkonnasõbralike transpordivõimaluste tagamine ja ühistranspordi suurem kasutatavus on olulised nii Eesti riigi kui ka Euroopa Liidu tasemel ning me teeme kõik, et seda Rail Balticuga parendada.

Vana tellisetööliste majaga on suured plaanid

Raplas Viljandi mnt 90 asunud ajalooline, kunagine tellisetööliste maja on hetkel täiesti laiali lammutatud. Foto: ULVI SALUMÄE

Raplas Viljandi mnt 90 asunud ajalooline, kunagine tellisetööliste maja on hetkel täiesti laiali lammutatud, kuid hoone praegusel omanikul, ehitusettevõttel Expolio OÜ on sellega omajagu plaane.

Helerin Väronen

Endisel kujul hoonet ei taastata, kuid väärtuslikud tellised on kokku kogutud ja ehitatavas majas saab selgesti eristatav olema vana ja juurdeehitatud osa.

Varem on vald survestanud eelmisi omanikke, et nad ohtlikuks hinnatud hoonega midagi ette võtaks. Aastal 2008 anti hoonele ehitusluba korterelamuks ümberehitamiseks, töid ka alustati, kuid kortermaja valmis ei saanud.

Expolio on algatanud detailplaneerigu hoone ümberehitamiseks ja laiendamiseks. Kavandatav laiendus on kahekorruseline. Hoonealune pind suureneb umbes kaks ja pool korda. Rapla valla kodulehelt on leitav ka planeeringu esialgne eskiis.

Detailplaneeringuga soovitakse muuta ka ehitise kasutusotstarvet. Kavandatud on sinna teenindus, kaubandus ja toitlustus ning korterelamu. Rapla valla arhitekti Marko Järvela arvates peaks selle multifunktsionaalsus Viljandi maantee äärde linnaehituslikult hästi passima. Enne planeeringu algatamist kaasati ka piirkonna kinnistuomanikud ning Maanteeamet andis oma lähteseisukohad.

Järvela sõnul oli omaniku esialgne plaan olemasolev hoonekehand võimalikult suures osas säilitada, kuid tarindite avamisel selgus, et esialgsel kujul ei olnud konstruktsioonid kasutuskõlblikud ja tugevdamist vajas ka vundament.

"Kinnistuomanik on vanad väärtuslikud tellised kokku kogunud ja lubanud neid kasutada hoonemahu taastamise juures. Laienduse osa peaks tulema tänapäevasem, mis võimaldab uusehitusel selgelt eristuda taastatud hoonest ja eksponeerida erinevate ajajärkude panust.

Tellisetehasel oli oluline koht Rapla kujunemisloos, mistõttu on loomulikult kahju sellest, et olemasoleval kujul hoonet säilitada ei õnnestunud. Kui aga piirkonda tekivad toimivad funktsioonid ja kunagise tellisetööstusega seotud hoone olemasolu markeeritudki saaks, leevendaks see ehk veidi mahajäetuse tunnet piirkonnas, mis süvenes iseäranis pärast Maanteeameti lahkumist," lisas Järvela.

Sellesuvine memme-taadi pidu tuleb eriline

Sellesuvine memme-taadi pidu tuleb 8. juunil Sillaotsa talumuuseumis. Pidu saab olema suvistepühade võtmes põimituna mõnusa üheskoos musitseerimise ja piknikuga.

Mari Tammar

Ühtlasi kätkeb pidu endas ka suure juubelilaulupeo tule vastuvõtmist ja tervitamist, mis sellel ajal Raplamaad väisab.

Hetkel on peole registreerunud 33 kollektiivi ligi 280 laulja, tantsija ja pillimehega.

Varem on olnud peoliste päev päris pikk, saades alguse juba hommikuste proovidega, sel korral enne pidu proove ei tehta ja keerulisi kujundeid tantsupõrandale ei seata. Selle asemel lauldakse peol selle tarvis kokku pandud lauluraamatust laule ja tantsitakse folkloorseid tantse.

Tantse on peokavas üksteist ja need on välja valitud vanade seltskonnatantsude raamatust. Tantsijate juhendaja Helle Pohla räägib, et neid folkloorseid tantse saab tantsida vabalt ja rõõmuga. Kuna pärimuslikke tantse on eri piirkondades ka erinevalt tantsitud, on sellel korral lubatud variatsioonid. „Iga rühm saab teha tantsu enda omaks," selgitab Helle Pohla. Samuti on teretulnud lapsed koos vanaemadega tantsima. Tantsijaid saadavad rahvapillimängijad, ent siin on veel arutamist, kes ja mis lugusid mängida saab.

Laule trükitakse laulikusse kahekümne ringis ja need on sellised laulud, mida on varasematel aastatel memme-taadi pidudel lauldud. Sellel korral ei astu laulukollektiivid mitte ükshaaval ette, vaid lauldakse üheskoos, küll aga nii, et üks või teine kollektiiv on ühe või teise laulu eestvedaja. Hetkel on mõttes laule saata akordionitega, mitte süntesaatoriga, mis Sillaotsa ja suvistepühade meeleollu hästi ei sobi, ent selles osas veel päris kindlust ei ole.

Peo pikkuseks on planeeritud 3 tundi. Päeva juhivad Valgu näiteringi näitlejad.

Rahvakalendris on suvisted olnud oluline peo- ja naljapäev, kindlasti meeldejäävamaid aasta pühi kaselõhna ja rõõmsa meeleolu tõttu. Metsast toodi kased, millega ehiti maja, laut, kiik ja noorte kogunemispaik. Peo stsenarist Mervi Vaarmann on sellest traditsioonist lähtuvalt kirjutanud ka peo stsenaariumisse kiigele paelte sidumise sisse. Oma paela saavad kiige külge siduda kõik kollektiivid, kellel palutakse selle tarvis oma piirkonna värvides naturaalsest villasest lõngast pael punuda. Kaunis pael soovitakse kaasa anda ka laulupeo tulele.

Suvise memme-taadi peo võttis sel korral enda kanda Märjamaa vald. Peo eestvedajad on Ave Vaarmaa – projektijuht, Mervi Vaarmann - stsenarist, Kalju Idvand - Sillaotsa talumuuseumi juhataja, Ene Kangur - lauljate eestvedaja, Helle Pohla - tantsjate juhendaja ja Lemmi Linnas - pillimängijate eestvedaja.

Pidu toimib samal päeval kui Raplamaa Melumess. Naised memme-taadi peo toimkonnast naljatavad, et saab ühe meigiga mitu pidu.

Esialgsete plaanide kohaselt algab pidu Sillaotsal kell 14, seega, kellel huvi ja soovi, saab enne messil ära käia ja siis piknikukorviga ühes suvisteid tähistama minna.

Ilusalong Floris on nüüd litsentsiga tervishoiuteenuse pakkuja

Jaanuaris andis terviseamet Raplas ja Kohilas tegutsevale ilusalongile Floris välja tähtsa litsentsi, mis lubab salongis teha esteetilisi mittekirurgilisi meditsiinilisi protseduure, mida täna kehtiva seadusandluse järgi tohivad teha ainult litsentseeritud tervishoiuteenuse pakkujad.

Mari Tammar

Need keerulise nimega teenused on eelkõige kõik ilusüstid, happekoorimine, fotonoorendus ja epilatsioon, nõelravi ning muud sarnased protseduurid. Hetkel on Floris ainuke Rapla maakonna ilusalong, kellel vastav litsents olemas on.

Florise juhataja Ave Tislar ütles, et kogu litsentsitaotlemise protsess kestis muutu-

Ave Tislar. Foto: SIIM SOLMAN

vate seaduste tõttu ühe aasta. „Selleks, et seda lintsentsi saada, peab ilusalong vastama väga mitmele tingimusele. Esiteks on vaja, et meil oleksid olemas vastavate diplomitega töötajad, kes võivad neid protseduure läbi viia. Samuti peab tööl olema vähemalt üks arst ja meditsiiniharidusega inimesed. Meil on arstina tööl Pille Ambur. Samuti peavad ruumid vastama tingimustele. Meile kohanduvad kõik tervishoiuasutuse nõuded. Nende kontrollimiseks käisid meil kahel korral ka kontrollid, kes vaatasid üle meie ruumide, masinate, teenuste ja toodete vastavuse nõuetele," rääkis Tislar.

Selleks, et seda litsentsi saada, peab ilusalong olema ligipääsetav ka ratastoolile. Juhul kui salong asub teisel korrusel, peab majas olema lift. Küsimusele, kas Florisel on ka ratastoolis kliente, vastas Tislar jaatavalt ning rääkis, et ratastooliga klientide teenindamiseks tegid nad Rapla ilusalongis ka ümberehituse.

Litsents õnnestus salongil saada esimesel korral. Juhul kui litsentsi ei oleks väljastatud, ei tohiks salongis ka ilusüste teha, tugevaid happeid kasutada jms. Ühesõnaga, see piiraks oluliselt pakutavaid teenuseid.

Seoses litsentsi saamisega plaanib Florise Rapla salong muuta ka nime ning asendada olemasolev Floris ilukliinikuga. Samuti võimaldab see litsents Ave Tislari sõnul juurde võtta uusi teenuseid ja täiendada olemasolevat aparatuuri meditsiiniliste masinatega.

Hetkel on kahe salongi peale Florisel ligikaudu 2500 püsiklienti.

Euroopas ainulaadse treeningvahendi Arc + keevitussimulaatoriga, saab väga täpselt imiteerida keevitust. Fotod: SIIM SOLMAN

Vana-Vigalas saab eksimist kartmata keevitada ja autot värvida

Vana-Vigala tehnika- ja teeninduskool on õppekvaliteedi tõstmise eesmärgil soetanud kaks uut simulaatorit, mis on meie kutsekoolides ainulaadsed. Samuti on Vana-Vigalas võimalik õppida aerograafiat.

Helerin Väronen

Projekti „Autoerialade praktilise õppe kvaliteedi tõstmine Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskoolis" eesmärk on toetada Eesti elukestva õppe strateegia 2020 eesmärkide elluviimist nii muutuva õpikäsituse rakendamisel, õpilaste digipädevuse ja õpetajate erialaste digioskuste arendamisel kui ka õppe kujundamisel töömaailma vajadusele vastavaks. Sel eesmärgil soetati ka simulaatorid, mille ostuks saadi toetust Euroopa Sotsiaalfondi meetmest „Kaasaegse ja uuendusliku õppevara arendamine ja kasutuselevõtt".

Üks neist moodsatest simulaatoritest on Arc + keevitussimulaator, mida meie fotograaf ka katsetada sai. Tegemist on Euroopas ainulaadse treeningvahendiga, mis imiteerib keevitust väga täpselt. Peale selle, et selle masinaga saab kätte õige kalde ja käehoiaku ning sellel on kolm erinevat taset, on see masin omasuguste seas parem, kuna tal puudub magnetväli, mis võib näiteks südamestimulaatorit mõjutada. Ohutu on ta ka selles suhtes, et keevitamisel ei lenda muidu tavapäraseid sädemeid ja ta ei kuumene.

Tavaliselt on keevitussimulaatorid mõeldud rohkem messidel näitamiseks, aga Vana-Vigalas on tegemist tõsise õppevahendiga, mis annab suurt kasu nii elektri, metalli kui ka gaasi kokkuhoiuna. Kuid koolile seda masinat soetades oli arendus- ja projektijuhi Ülle Rämo sõnul nende üks soove, et sellega saaks ka messidel käia. Ja see masin mahub kergesti kohvrisse, masina jalad saab võtta teise kätte ning ülesseadmine võtab ehk veerand tunnikest.

Teine uus masin on TTK-s auto värvimise simulaator VirtualPaint. Seda tutvustasid kohapeal autoremondierialade osakonna juhtivõpetaja Neeme Noppel ja kooli koostööpartneri Paintlines OÜ esindaja Andre Kalmus, kelle kaudu simulaator koolile üldse saadigi. Kalmus sõnas, et selle simulaatoriga saab esmase kogemuse ja tunnetuse kätte. Kui õpilane kohe reaalse autodetaili kallale lasta, tuleks see kooli jaoks palju kulukam.

Masin ise ei olnud muidugi odav, kuid selle peal saab lõputult harjutada. Kalmus on ise kümme aastat autovärvimisega tegelenud ja kuigi alguses ta kahtles selle masina suhtes, on ta nüüdseks arvamusel, et tegemist on väga ägeda asjaga. Masin laseb valida erinevate kruntide, värvide, pindade ja pinnavormide vahel. P

ärast näitab arvuti värvidega, kui hästi detail värvitud on. Roheline tähistab hästivärvitud kohta, sinise puhul on värvi vähe saanud, punane on märk liigsest värvist ja must tähendab, et värvi lausa voolab.

Noppel sõnas, et esimesed kümme korda ongi tulemus kehv ja siis hakkab vaikselt tunnetus tulema. Õpilase jaoks võimaldab see masin selgeks saada kolm olulist asja: distantsi, ülekatte ja kauguse. Selline masin tekitab õpilastes ka hasarti, kui parameetrites võistlema hakatakse.

Aerograafiat saab kasutada mujalgi kui autodel

Neljapäeva pärastlõunal on TTK-s nüüd aerograafiatund, kus õpitakse pisikese värvipüstoliga värvima. Kuigi esmapilgul tundub tehnika lihtne, on püstoliga sirget ja peenikest joont saada ikka päris keeruline. Ja see liigutus on selle tehnika juures üks olulisemaid. Õpetab Victoria Kurtyukova, kelle sõnul on ta näinud, kuidas suuri töid tehes võtab nii mõnelgi sirget peenikest joont tehes käe värisema, kui seda liigutust pole kohe alguses käppa saadud. Ise on ta seda ala Peterburis õppinud ja annab kursust ka Tallinnas.

Selle valdkonna inimest õpetama leida on ääretult keeruline. TTK-l õnnestus Kurtyukova õpetama saada tänu juhusele - teda soovitas üks endine õpilane. Õnneks ei ole Vigala Tallinnast nii kaugel ka ning Kurtyukova oli nõus siinseid huvilisi õpetama. Praegu on nendeks huvilisteks seitse õpilast, pluss Noppel, Rämo ja Kalmus.

Aerograafia tehnikat saab aga peale autode ja mootorsõidukite kasutada ka mujal, näiteks tortide, küüne- või kehamaalingute juures.

Kurtyukova ise on öelnud, et selleks, et saada visuaalselt väga head kujundit, ei pea kunstivaistu või head kätt olema. Kunstitaju võib küll kasuks tulla, kuid on ka olukordi, kui töökojast aerograafia tundi tulevad poisid on palju enesekindlamad kui kunstiandega inimene, kes hakkab ülemõtlema.

Aerograafia saamine TTK-sse võttis päris mitu aastat aega, kuid nüüd on asi niikaugel, et järgmisest sügisest tahab Noppel saada selle ka automaalrite õppekavasse valikainena. Selleks ajaks võib tekkida küll vajadus õppeklassi midagi juurde hankida, kasvõi lisavalgustust, kuid koerast on siiski üle saadud.

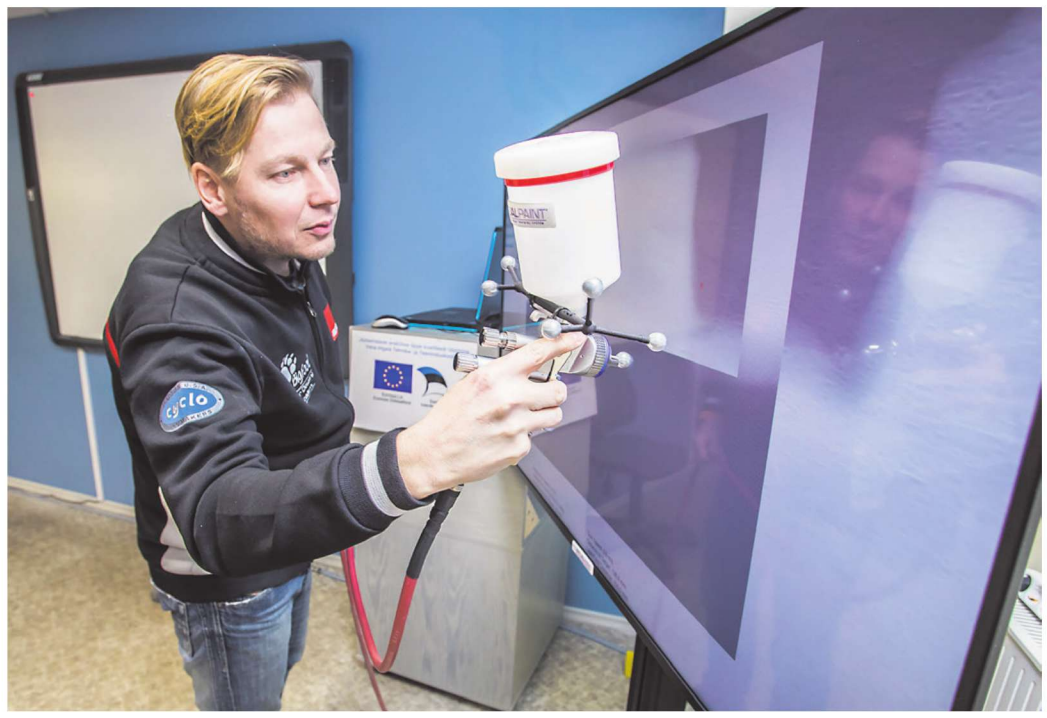

Auto värvimise simulaatorit VirtualPaint tutvustas kooli koostööpartneri Paintlines OÜ esindaja Andre Kalmus.

Aerogaafia õpetaja Victoria Kurtyukova õpetab pisikese värvipüstoliga sirget joont tõmbama.

Valimislubaduste analüüs rahandusministeeriumi vaatevinklist

Risto Kaarna,
rahandusministeeriumi fiskaalpoliitika osakonna analüütik

Rahandusministeerium avaldab 18. veebruaril juba neljandat korda Riigikogu valimistel osalevate erakondade programmide mõjuhinnangud. Protsessi käigus on erakondadel olnud võimalik saada esialgseid mõjuhinnanguid ideede genereerimise faasis, täpsustada jooksvalt valimislubaduste sisu ja kommenteerida hinnanguid enne nende avaldamist.

Erakondade programme on võimalik analüüsida mitmel eri moel ning seda on valimiste eel eri institutsioonid, ajakirjanikud ja arvamusliidrid alati ka teinud. Meie panus sellesse avalikku diskussiooni lähtub ennekõike meie põhifunktsioonist valitsuse ja Riigikogu jaoks – riigieelarve ja nelja-aastase eelarvestrateegia koostamisest ning riigi rahanduse korraldamisest. Meie analüüsi fookus on valimislubaduste maksumusel.

Kui oskaks ennustada, millised erakonnad parlamenti pääsevad, kes moodustavad valitsuse ning mis pannakse koalitsioonilepingusse, oleks meie töö kordades lihtsam. Aga kuna ei oska, võtsime ette kõik programmid eesmärgiga hinnata ära kõik neis sisalduvad lubadused, mille mõju eelarvele on võimalik hinnata. Lubadusi on seekord kokku ligi 2900, millest nii mõnigi koosneb mitmest tegevusest, mis tähendab, et põhjalikkus ei saa olla sama kui pikalt valmiva üksiku seaduseelnõu puhul, kuid siiski lähtume oma parimast teadmisest ning väljakujunenud hindamismetoodikast.

Lubaduste hindamisel oleme lähtunud ennekõike sellest, mida erakonnad on programmi kirja pannud. Mõnedel põhjendatud ja selgetel juhtudel oleme siiski lähtunud erakonna varem esitatud seaduseelnõudest või muust avalikust infost. Samuti oleme palunud erakondadel oma lubadusi täpsustada.

Samas on selge, et paljudel juhtudel sõltub lubaduse teostamise maht nii-öelda vabast rahast või koalitsiooniläbirääkimiste tulemustest, mistõttu erakond ei pruugigi tahta liiga konkreetne olla, kartes valmistada valijale pettumust või vähendada oma läbirääkimisruumi koalitsioonikõnelustel ja edasistes eelarveläbirääkimistes. Sellistele lubadustele andsime nn reeglipõhise hinnangu.

Toon hästi lihtsalt mõistetava näite: kui erakond on lubanud õpetajate palka tõsta, kuid pole sõnastanud, kui palju, tõime välja, kui palju maksaks õpetajate palgafondi suurendamine 10 protsendi võrra.

Osa lubadustest on küll piisavalt konkreetsete tegevustega, kuid ei eelda muudatusi avaliku raha kasutuse mahus, kuna sisaldub kas osaliselt või tervikuna kehtivas seaduses või eelarvestrateegias, või siis on tegemist korralduslikku laadi muudatusega, mille saab ära teha kehtivate eelarvete piires. Need oleme eraldi ära märkinud. Samuti toome välja, kui lubaduse täitmisele on oluline takistus. Näiteks võib lubadus olla vastuolus mõne kõrgema taseme seaduse või direktiiviga, täitmise tähtaeg on ebarealistlik või ei pruugi asja tegemiseks olla piisavalt reaalset ressurssi. Mõne suurema valimislubadusega kaasneks lisaks suurele eelarvemõjule ka laiem sotsiaalmajanduslik mõju, nagu näiteks hindadele, tööhõivele, majanduskasvule või tulujaotusele. Oleme sellist mõju hinnanud ning tulemused esitanud.

Selleks, et muudatuse mõju hinnata, on vaja baasstsenaariumit, mis sõnastaks, mis juhtuks, kui muudatust ei oleks. Riigi eelarvestrateegia on ainus kõiki valitsussektori tasandeid hõlmav mitmeaastane finantsplaan, mis usutavasti suurel määral teostub. Teisisõnu: kui hüpoteetiliselt valimisi ei oleks ja uut valitsust ei moodustataks, tegutseks praegune valitsus kõige tõenäolisemalt just selle plaani järgi.

Eraldi peab ka märkima, et eelarvestrateegia sisaldab lisaks olemasolevate tegevuste jätkamisele ning plaanitud muudatustele hinnangut sellele, kui palju valitsusel nende tegevuste teostamiseks raha kasutada on. See hinnang tugineb meie majandus- ja rahandusprognoosile. Kõige tähtsam on ära märkida, et rahandusministeeriumi tulevase maksutulu ja muu riigi tulu prognoos sisaldab juba seda, mis majanduskasvu ja teiste tegurite mõjul praegu teadaolevalt praegusele tulule lisandub.

Mõjuhinnangutele oleme lisanud vastavad metoodilised lähtekohad.

Üldisi eeldusi, mis kehtivad kõikide hinnangute puhul, me eraldi ära märkinud pole, kuid teeme seda siin: tugineme kasutatud näitajates (palgakasv, hõive, tarbijahinnaindeks jms) oma viimasele majandus- ja rahandusprognoosile, võrdleme kõike kehtiva eelarvestrateegiaga. Muudatuste puhul, mis mõjutavad inimeste kasutatavat sissetulekut, arvestame ka tarbimise muutusega ning sellest tuleneva täiendava maksutuluga (niinimetatud teise ringi mõju). Samuti oleme välja toonud olulised viited dokumentidele ja õigusaktidele või muudele olulistele infokildudele, kui oleme leidnud, et see aitab lugejat edasi.

Peab ka ära märkima, et antud mõjuhinnangud pole lõplik tõde. Lubaduse sõnastamisest seadusesse jõudmiseni on pikk jada, mille jooksul võivad paljud detailid ning ka keskkond muutuda. Paljusid riigi tegevusi võivad mõjutada riigi muud tegevused. Samuti võib muutuda inimeste käitumismuster. Seega on mõjuhinnangutel oma usaldusvahemik, palume neid käsitleda ka selliselt.

Me ei anna lubadustele väärtushinnanguid ning ei kajasta oma poliitilisi eelistusi. Kõiki erakondi teavitati sellise analüüsi teostamisest juba varakult. Kõigile andsime soovi korral täpsema ülevaate protsessist ja põhimõtetest ning kõigil on olnud võimalus oma lubadusi täpsustada. Samuti on saanud erakonnad tutvuda oma programmi mõjuhinnangutega enne nende avaldamist.

Kuna meie analüüs lisab valimislubadustele mõõtme, mida – nagu julgen oletada – paljudel lugejatel neid lubadusi uurides pole, loodame kokkuvõttes, et see aitab erakondadel paremaid programme koostada, kodanikel ning ajakirjanikel neid terviklikumalt hinnata ning valitsusel kiiremini töö kallale asuda.

Artikkel on ilmunud rahandusministeeriumi blogis ning ilmub kärbetega. Täies mahus on see loetav aadressil: https://blogi.fin.ee/2019/02/valimislubaduste-analuus-rahandusministeeriumi-vaatevinklist/

Minu usk on haridus!

Madis Roodla
Sinu kandidaat Raplamaal
NR 525

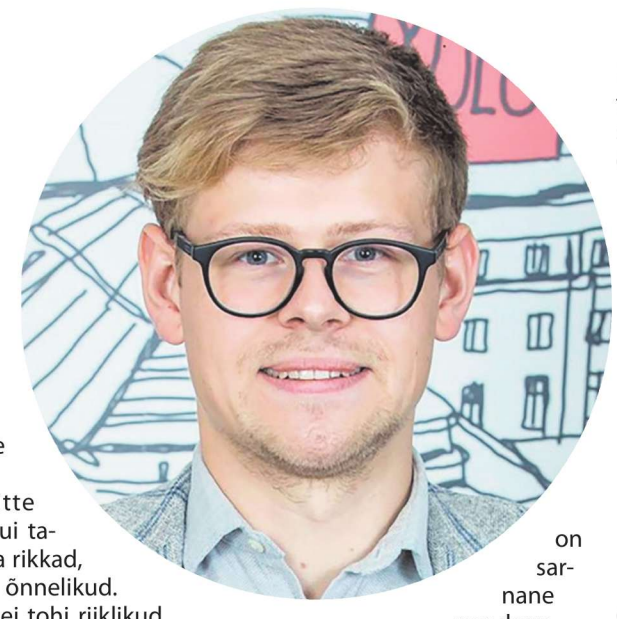

Elu koosneb paljudest valikutest ja kui valida, kuhu investeerida riigis, siis kahtlemata tuleb eelistada inimest betoonile.

Seda eriti praeguses majanduskliimas, kus ehitushinnad on niivõrd kõrged. Tulevikus oleks võimalik turgutada majandust investeeringutega taristusse, kuid praeguses majandustsüklis kuumendame majandust üle, kui teha suuri riiklikke tellimusi. Maailma majandus võidurelvastub, ning iga euro, mis jääb teadusse ja haridusse investeerimata, võrdub tulevikus mahajäämusega majanduslikus väärtusahelas. Kui me ei taha jääda keskmise sissetulekuga riigiks, peame rohkem suunama raha teadus- ja arendustegevusse.

Haridus teeb jõukaks!

Tarkade riikide inimesed teevad tööd, mida väärtustatakse kõrge palgaga - nii lihtne see ongi. Kindlasti tuleb võtta müts maha meie ülikoolide ees, kes on suutnud ka praeguste vahenditega pakkuda head ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelist kõrgharidust. Kahjuks liiga palju on pidanud inimesed tegema seda missioonitundest. Hariduse arendamisel ei tohiks mõelda ainult kuluefektiivsusele, kuna sotsiaal- ja humanitaarteaduste puhul on keeruline mõõta rahas väärtust, mida need erialad toodavad. Samuti on paljude nn raskete erialade väärtus rahas raskesti mõõdetav.

Tasuta haridus peaks olema inimõigus

Siinkohal tulebki öelda kõige olulisem sõnum: „Käed eemale tasuta kõrgharidusest." Haridus on olnud alati investeering. Kui mõelda kasvõi sellele, kuidas talupoegade, paraku pigem jõukate talupoegade lapsed, jõudsid ülikooli 19. sajandi lõpul, siis oli see risk ja ohverdus nende vanemate poolt. Arvestades inimkapitali vähesust Eestis, ei tohi me maha jätta mitte kedagi, kui tahame olla rikkad, targad ja õnnelikud. Seetõttu ei tohi riiklikud poliitikad siduda kõrghariduse omandamise võimalusi vanemate rahakoti või vanemate valikutega, kuidas oma raha kasutada.

Kahjuks on praegune n-ö tasuta kõrgharidusskorraldus liiga vähe mobiilne ning kõrghariduse ligipääsetavust tuleb parandada. Inimeste sotsiaalmajanduslik taust, kes hetkel tasuta kõrgharidust omandavad, on sarnane nendega, kes õppisid aegadel, kui kõrgharidus oli tasuline. Hariduse mobiilsust saame tõsta, kui võimaldame õpingute ajal äraelamist ilma tööl käimata sotsiaalsete garantiide süsteemi abil või võimaldame osakoormuses tasuta õppida, et üliõpilane saaks elamiskulude katmiseks tööl käia ilma õpingutes järeleandmisi tegemata.

Kui soovime jätta tasuta kõrghariduse omandamiseks täiskoormuse nõude alles, siis peaksime suurendama õppetoetusi ning muutma laenusüsteemi paindlikumaks. Riiklik toetus ja garantii peaks õppelaenu puhul olema mõeldud tudengitele, mitte pankadele, nagu on praegu. Sotsiaalsete garantiide süsteem parandab ka hariduse kvaliteeti (üli)õpilaste töökoormuse vähendamise kaudu.

Rahvuslik rikkus on inimesed

Kanadas on kõrghariduse osakaal ühiskonnas jõudnud juba 56%ni, lisaks on ELis Põhjamaade elanikud väga haritud ning seos hariduse ja ühiskondade rikkuse vahel on väga suur. Inimeste oskuste arengu puhul on olulisemaks faktoriks hea haridus. **Meie suurim rahvuslik rikkus võikski olla targad, õnnelikud ja haritud inimesed.**

TASUTUD TEKST

Kalle Palling: sisemine põlemine ja sära silmis, aitab edasi liikuda

SISUTURUNDUS

Kärust pärit noor poliitik Kalle Palling (33) käis tutvumas Rapla kultuuriklubiga Baas, kiitis sealset head kohvi ning rääkis tulevikuplaanidest ja Raplamaast.

Kalle Palling. Foto: SIIM SOLMAN

Kus sinu juured on?

Minu juured on Kärus, endisel Raplamaal. Minu kõik vanemad ja vanavanemad on sealtkandist. Ma pole ikka veel üle saanud sellest, et Käru on Järvamaal.

Kui palju sa Raplamaale satud?

Ikka satun. Siin Baasis ma pole varem käinud, see koht on minu jaoks üllatus, aga muidu satun tihti.

Kus sinu praegune kodu on?

Hetkel on mu kodu puhtpraktilistel põhjustel Tallinnas, kuna minu ja mu abikaasa töö on seal ja laps käib seal koolis.

Sa oled väga noorest east olnud poliitikas.

Jah, tänaseks päevaks kaksteist aastat. Kui vaadata seda, kui tihti inimesed tänapäeval töökohti vahetavad, on see üsna pikk aeg. Ma tulin väikesest Käru vallast ja saavutasin esimesel korral Riigikogu valimistel kõige suuremas valimisringkonnas neljanda tulemuse. Tavaliselt alustavad noored, nagu mina toona olin, ministri nõunike ametikohalt ja kasvavad sinna Riigikogu tasemele välja, aga minu esimene etapp oli kohe olla Riigikogu liige.

Mul on eluaeg olnud kärsitus sees. Juba 16-aastaselt hakkasin iseendale raha teenima ja erinevaid üritusi korraldama - muuhulgas koolides pidusid tegema. Mis peab küll ühel Käru poisil sees olema (kellel tegelikult on pere poolt kõik antud ja olemas), et ta räägib oma ema ära ja ütleb, et ole hea, tule mulle autojuhiks, ma tahan Rapla ühisgümnaasiumisse minna pidu tegema? Mul oli tahtmine saada sellest väiksest kohast välja, minna kogu aeg edasi ja kaugemale ja saavutada järjest rohkem.

Kas noori võetakse poliitikas tõsiselt?

Ma pole kunagi tundnud, et mu enda võitluskaaslased poleks mind tõsiselt võtnud, nemad pigem julgustavad, aga noorus on malakas, millega vehivad vastased ja konkurendid.

Eelmises Raplamaa Sõnumites ilmus sinu reklaam lausega: „Raplamaa esindaja Riigikogus". Mida sa oled saanud seni Raplamaa heaks Riigikogus teha?

Ma arvan, et suurim asi on olnud Rapla haigla protsess, kus ma istusin veduris ja vedasin Rapla haigla n-ö suurde mängu. Ühel hetkel sai selgeks, et selleks, et siin üldse mingi arvestatava kvaliteediga teenused kohapeal oleks, tuleb olla suurema raviasutuse osa. Meie jaoks oli loogiline Põhja-Eesti regionaalhaigla, kellega ühineti neli aastat tagasi. Nüüd ma pole enam sellega seotud, aga ma hoian ikkagi ennast arengutega kursis ja valutan südant, et need toona tehtud plaanid ka teostuks.

Alati on sellistes protsessides neid, kellele ei meeldi, aga ma arvan, et inimeste jaoks muutuvad Rapla haiglas pakutavad teenused järjest paremaks, eriti nüüd, kui me näeme, et tellingud on maha võetud, ruumid on renoveeritud ja perearstid kolivad samasse majja. See süsteem siin muutub terviklikumaks ja võib-olla on see hea näide ka terve Eesti meditsiinisüsteemi jaoks.

Mida sa näed, mis praegusel hetkel on Raplamaa suurim mure, mille eest sa saaksid Riigikogu koridorides seista?

Selliste piirkondade põhimure on infrastruktuur. Üks konkreetne asi, mis minu arvates on Raplamaale väga oluline, on see, et Rail Baltic päriselt tuleks ja ka Rapla peatus ja Järvakandi kaubajaam, et selle suure taristu ümber hakkaks tekkima järgmine elu - nii ettevõtlus kui ka inimesed. See võiks olla üks põhjus, miks Raplast pärit noor, kes on mõnda aega õppinud Tallinnas, tahaks siia tagasi tulla.

Raplal on siin päris palju eeliseid juba tänase rongiliiklusega, mida ei ole ei Harku vallal ega Viimsil, et sa saad kümme minutit pärast kodust lahkumist alustada rongis töö tegemist. Siin on ka väga palju teha Raplal ja teistel omavalitsustel endal, et see ränne tagasi pöörata.

Mis on valimiste põhiteema?

Mina ütleksin, et haridus. Et me päriselt saaksime õpetajate palga normaalseks, et me lepiksime ühiskonnas kokku, mis roll on koolil ühiskonnas. Levinud on mõttekäik, et kool teeb lapse targaks ja vanemad võivad esitada õpetajatele nõudmisi - see ei ole jätkusuutlik suund. Noor inimene ei lähe õpetajaks õppima, kui selle ameti maine on selline, kuhu ta täna teel on. Ja kui kõik muu haridus on tasuta, siis peaks ka lasteaed olema tasuta. Noorel perel on majanduslikult kõige raskem.

Sa nimetad enda olulisemateks teemadeks energeetikat, keskkonda, e-riiki ja uut majandust. Milline peaks sinu arvates olema Eesti keskkonnapoliitika?

Kujutame ette kolmnurka, kus ühes nurgas on keskkond, teises nurgas sotsiaalmajanduslikud mõjud ja kolmandas majanduslikud huvid. Seda kolmnurka saab pöörata erineval moel, lähtuvalt sellest, millised huvid prioriteediks seada. Mina arvan, et alati peaks olema esimesel kohal keskkond ja sealt edasi peaks hakkama leidma parimaid lahendusi selleks, et sotsiaalmajanduslikud mõjud oleksid võimalikult positiivsed ja majandushuvid oleksid tagatud.

Me teame, et kliimamuutused on päriselt juhtuv asi, mitte ainult usuküsimus. Me teame, et rahvaarvu kasvu juures loodus ei suuda enam ennast taastoota. Me teame, et Eesti on veel ägeda ja puhta loodusega riik. Valime siis keskkonda koormavatest tegevustest ainult need, mis on meile selle kolmnurga terviku mõttes väga kasulikud.

Kas see keskkonnajutt ei lähe vastuollu Rail Balticuga?

Ma tõesti usun, et Rail Balticu lahendus on võimalik teha selline, et tasakaal oleks tagatud. Kõiki neid keskkonnaküsimusi, mis Rail Balticuga kaasnevad, tuleks käsitleda tükk tüki haaval ja kui on probleeme, siis otsima neile lahendusi.

Sa oled uue põlvkonna poliitik. Mis suunas peaks poliitikategemine sinu arvates liikuma?

Kui vanasti sai asju väga pikalt ette planeerida ja teha täpselt selle plaani järgi, siis täna, tulenevalt tehnoloogia arengust, saab meil olla paigas kaugem eesmärk, aga vaheetappe ei saa nii kindlalt fikseerida. Ja on asju, mis ei kannata analüüsi kaks aastat. Peab olema valmisolek minna väikeste sammudega ja vajadusel seadust muuta iga poole aasta tagant. Ühesõnaga, peab olema paindlikum.

Sa oled juba kolmes Riigikogu koosseisus olnud ja nüüd kandideerid neljandat korda. Miks sa tahad Riigikogus olla?

Ma kardan, et kui ma astun kõrvale, siis ei ole mitmed teemad tuleviku osas enam prioriteedid. Täna me näeme seda, et mitmed poliitilised jõud keeravad näo rahva poole, aga kõnnivad tuleviku suunas selg ees. Ma arvan, et kõik valijad tahavad tegelikult valida liidreid, kes veavad neid järele. Peab olema julgust teha ka ebapopulaarseid otsuseid ja kogu aeg peaks sees olema see n-ö Käru poisi efekt – see tahtmine ja põlemine minna edasi. Selleks, et me jääksime püsima ja et meie inimestel päriselt läheks elu paremaks, peame me kasvama vaimult ja tahtmiselt suuremaks.

Kui peaks juhtuma, et sa ei saa Riigikokku, mida sa siis teed?

Umbes pool aastat tagasi hakkasin ühe sõbraga tegema *startup* ettevõtet ja täna oleme sellega heasse faasi jõudnud. Siis oleks see mu põhitegevus. Aga mul on hetkel veel sisemist põlemist, et mõned asjad Riigikogus või vabariigi valitsuses ära teha.

Millist kultuuri sa naudid?

Meil on Maiga seitsmeaastane poeg ja me proovime palju teda kaasata kultuursetesse tegemistesse ja käia nii teatris, ooperis kui ka erinevatel kontsertidel. Kõige enam meeldivad muusikafestivalid ja *live* esinemised.

Kas sul on öökapi peal ka mõni raamat pooleli?

Ma olen viimasel ajal hästi palju lugenud tehnoloogia arengu ja *startup*'i kirjandust. Ma töötan kõik raamatud läbi, joonin alla ja panen märkmekleepsusid vahele, et ma leiaks õige mõttekäigu kiiresti üles. Aga viimane üliäge ja kaasakiskuv raamat, mida lugesin, oli Michelle Obama „Minu lugu".

Kui sa töölt koju lähed, kes sind kodus ootab?

Ma olen proovinud oma elu korraldada nii, et ma läheksin koju koos oma lapsega. Üldiselt on nii, et ma tõusen vara, teen esimesed tööasjad ära, siis tegelen lapsega ja viin ta kooli. Pärast koolipäeva toon ta ära ja läheme koos trenni ja koos koju. Eks selle üksiku lapsega ole nii, et sina oledki tema parim sõber ja mängukaaslane. Aga kodus ootab mind ka minu koer, kes pahandab, miks teda kaasa ei võetud. Muuseas, mu poeg orienteerub iseseisvalt nii Riigikogus kui ka telemajas.

Kui sa ütled, et sa tõused vara, mida see siis tähendab?

Kuna ma vahepeal seoses oma Euroopa Liidu asjade komisjoni esimehe tööga väga palju lendasin ja lennukid väljuvad hommikul kell viis, tekkis mul harjumus vara ärgata. Nüüd ma proovingi nii, et tõusen kell kuus, teen poolteist tundi tööd ja siis on rahulik hommikusöögiaeg. Paljudel peredel on traditsioon, et õhtust süüakse koos, meie sööme ühiselt hommikust.

Kuidas sa puhkad?

Vähe puhkan, aga põhiliselt sporti tehes. Ja mis veel mõtteid välja lülitab, on kodus pisemate ja jõukohaste remonditööde tegemine. Värvid seina ja pahteldad ja vahetad lambipirni ära – kogu aeg on ju midagi teha.

Metsä Woodi Pärnu kasevineeritehase ehitus algas 2017. aasta aprillis ja tootmistegevus läinud aasta augustis.

Fotod: SIIM SOLMAN

Metsä Pärnu vineeritehas

pakub moodsat tööstuskeskkonda mitmes vahetuses

Puidulõhn, vaikne mürin ja avarus – Metsä Woodi kasevineeritehas Pärnus pakub tänapäevast töökeskkonda ja võimalust töötada moodsate masinatega.

Vivika Veski

Tehase tootmissaali sisenedes lööb kõigepealt ninna meeldiv hõng, mis on segu puidulõhnast ja veel millestki, tõenäoliselt tänapäevastest keskkonnasõbralikest puidutöötlusvahenditest. Seejärel köidab pilku ruumi avarus. Pärnu tehase pindala on 28 000 ruutmeetrit ehk üle nelja korra rohkem kui näiteks Saku suurhallil Tallinnas.

Tehase direktor Kaarel Tali juhatab meid läbi tootmishalli. Oleme selga saanud neoontoonis helkurvestid ja pähe kõrvaklappidega kaitsekiivrid. Kuigi masinate müra saalis on pigem mõõdukas kui vali, näevad reeglid ette kaitsta kõrvu ka selle eest.

Tõstukid see-eest liiguvad peaaegu hääletult ja väga kiiresti, meenutades vaid õige pisut sama ülesannet täitnud kolisevaid riistapuid vanades angaarides. Eeskätt sel põhjusel olemegi rüütatud erksavärvilistesse vestidesse, et tõstukijuhid meid ikka kindlasti märkaksid, sest meie neid ei pruugi tähele panna.

Samuti juhib direktor tähelepanu, et liikuda tohib vaid mööda kõnniradu, mis on roheliste triipudega põrandale märgitud.

Ümberringi mühisevad tööpingid, kõrguvad spooni- ja vineerivirnad ning aeg-ajalt tekib ei tea kust seljataha nägusa disainiga tõstuk naerukil näoga juhiga kabiinis.

„Metsä Woodi kasevineeri tehas Pärnus – kõrge kvaliteediga Soome puit kohtub nutikate Eesti töötajatega" – nii on iseloomustatud tehast selle kodulehel. Puit on nimelt pärit Soomest ja toore tuuakse kohale mitte palgina, vaid juba spoonilehtedena, mis on valmistatud Metsä grupi Äänekoski tehases. Selle poolest erineb tootmine näiteks Kohila vineeritehasest, kes viib kogu protsessi palgist vineerini läbi ühes kohas.

Tali viib meid kõigepealt toormelattu, kus kõrguvad pooleteise millimeetri paksuste spoonilehtede virnad. Sealt liiguvad spoonilehed kõigepealt jätkamisliinile, et neist saaks pärast kokku kleepida suuremaid vineeritahvleid. Jätkatakse nii piki- kui ka ristikiudu. Kuid jätkata saab vineeritahvleid ka hiljem.

Mõned ebamäärase kujuga spoonitükid jätkavad oma teekonda allpool teisel liinil. „Praak läheb hakkurisse," selgitab Tali. Tõepoolest, õues tootmishoone servas võis näha hakkpuidu hunnikut.

Korralikult jätkatud ja 270-kraadisel kuumusel kokku pressitud spoonilehtedel saetakse servad sirgeks, kantakse lehtedele suurtelt poolidelt lahtikeritav liimilõng peale ja lõigatakse lehed vajalikku pikkusesse.

Nüüd saab hakata spoonilehti vineeritahvliteks kokku liimima. Spoonikihid asetatakse üksteise peale vaheldumisi – üks kiht piki- ja teine ristikiudu. „Siin pannakse struktuur kokku," osutab Tali.

Seejärel suunduvad tahvlid külmpressi, kus need pressitakse õigesse paksusesse. Järgneb 130-kraadine kuumpress, milles tahvlid veedavad kümme minutit. „Siis on plaat valmis," ütleb Tali.

Pealistusega ja ilma

Pärnu vineeritehas valmistab keskmiselt 18 millimeetri paksust vineeri. Täpsemalt tähendab see seda, et on tehtud kuue millimeetri kuni kolme sentimeetri paksusi tahvleid.

„Siin on üks ports just pressist välja tulnud, servad on veel koledad, need saetakse sirgeks," juhib Tali tähelepanu.

„See parempoolne press on eelmisest kevadest töös, vasakpoolne on paigaldamisel, toodi Soomest," näitab ta seejärel.

Jõuame liini juurde, kus juba jätkatakse vineeritahvleid. Selleks on otstesse faas sisse saetud, mis tähendab, et otsad on saetud laugelt kaldu. Mitu meest sätivad seal faasitud otsi kohakuti.

Metsä Pärnu vineeritehase söökla seinu ehib Metsä Soome tehases valmistatud vineeritahvlitest mosaiik.

Tehase direktor Kaarel Tali näitab spoonilehti, mida Pärnu tehas toormena kasutab.

Ettenähtud kuju saanud vineeritahvlid pahteldatakse ja lihvitakse.

Seejärel osa vineeritahvleid pealistatakse, et anda neile kulumis- ja niiskuskindlus. Tali näitab ühte tumepruuni pealistusmaterjali – fenoolvaiguga immutatud paberit, mis muudab vineeri eriti siledaks ja ilmastikukindlaks.

Pealistusmaterjale on erineva paksuse ja mistahes värvusega. Pealistuse võib teha ka mustriga, kui on vaja, et poleks libe, näiteks kui plaat läheb põrandale.

Seejärel vineeritahvlid pakitakse transpordiks tarbijale. Pakkimise juures töötab ka tehase ainuke robot, mis kleebib pakkidele etikette peale.

Kuusevineerist post

Pärnu vineeritehas valmistab äärmiselt kvaliteetset ja vastupidavat vineeri eeskätt tööstustarbijale. Turg on ülemaailmne, Eestisse on aasta jooksul läinud vaid üks koorem. Metsä vineerist valmistatakse näiteks rekade haagiseid, kuid samuti on kasutatud seda maagaasi tankerite ehituses, kuna see vineer talub ekstreemseid tingimusi.

Muidugi sobib vineer ka sisekujundusse, kuid on selle jaoks liiga kallis. Eesti tavatarbija eelistab sisekujunduse ja mööbli puhul puitlaastplaate – just hinna tõttu. Pärnu tehase olmeplokis asuvas sööklas võib siiski näha Metsä Soome tehases toodetud vineeri kasutust sisekujunduses. Seal on erineva kujuga vineerplaatidest kokku pandud kena mosaiik. Tooni annab kasevineeri hele pind oma eheduses. Ruumi keskel seisab kuusevineerist post, mis on tehtud Metsä bränditootest nimega Kerto® LVL – see on kasevineerist tumedam ja mustrilisem.

Lisaks tootmisruumidele ja sööklale on nägusad ka Metsä Pärnu vineeritehase riietusruumid – kujundatud Metsä helerohelises toonis, ventileeritavate kappide ja muude vajalike olmetingimustega. Metsä Woodi personalijuht Merite Liidemaa-Pärn räägib, et naistööliste soovil paigaldasid nad sinna föönid juuste kuivatamiseks pärast duši all käiku. Liidemaa-Pärn räägib, et neil on hea meel, kui töötajad teevad ka ise ettepanekuid, kuidas tingimusi parandada, sest kõige peale ei pruugi tööandja tulla.

Metsä Pärnu tehases on praegu 125 töölist, juurde vajaksid nad veel viitekümmet. Tööd on tehases eri raskusega ja enamasti otsustavad nad kohale tulnud inimesega vesteldes, mis tööd talle täpsemalt pakkuda. Näiteks on eelneva operaatorikogemusega inimesel võimalik kohe alustada keerukama liini peal. Tehases on võimalik ka end arendada ja edasi liikuda, näiteks saada liinioperaatorist töödejuhatajaks.

Praegu töötatakse kolmes vahetuses viis päeva nädalas – töölise jaoks tähendab see ühte nädalat hommikul, teist õhtul ja kolmandat öösel. Nädalavahetuseks pannakse liinid seisma ja lastakse hooldusmeeskond tegutsema. Peagi plaanitakse aga hakata liine töös hoidma kuus päeva nädalas, et tehase 55 miljoni eurone investeering tasa teenida.

Kuuepäevane kursus

Enamik töötajaid on kohalikud, Pärnust. Merite Liidemaa-Pärn räägib, et kaugemalt tulijate puhul soodustab tehas sõidujagamist ehk seda, kui autoga tulija võtab ka teisi peale.

Tehases töötab lisaks eestlastele ka ukrainlasi, lätlasi, valgevenelasi ja soomlane.

Jaanuari lõpus korraldas tehas lahtiste uste päeva, kus osales umbes 30 inimest. Teine lahtiste uste päev tuleb 20. veebruaril, sinna on registreerunud juba üle 50 inimese.

Kõigile uutele töötajatele korraldab tehas kõigepealt kuuepäevase kursuse, kus lisaks oma liinile antakse ülevaade ka vineeritootmisest üldisest.

Töölesoovijalt oodatakse valmisolekut töötada ka öösiti, kuid samuti head meeskonnatöö ja mõningast arvutikasutamise oskust. Kõik muu õpetatakse vajaduse korral selgeks kohapeal. Tööle sobivad nii mehed kui ka naised, samuti eri vanuses inimesed, sest töö pole füüsiliselt raske. Metsä Pärnu tehasesse on tööle tuldud ka perekonniti – näiteks mees ja naine mõlemad ning ema koos tütardega.

Liim kantakse spoonilehtedele lõngana suurtelt poolidelt.

Tehase kontor on lihtne, kuid samas moodne ja mugav.

Tanel-Taavi Bulitko juhtimisel valmib pool miljonit spermadoosi aastas

Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu esimees Tanel-Taavi Bulitko on loomadega seotud juba lapsepõlvest peale.

15. veebruaril antakse üle Rapla maakonna tippauhind Rapla Redel, millega autasustatakse üksikisikut või kollektiivi, kellel on silmapaistvaid teeneid maakonna arendamisel ja esindamisel. Sellel aastal pälvib tippauhinna Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu esimees Tanel-Taavi Bulitko.

Mari Tammar

Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu (ETKÜ) on organisatsioon, mis korraldab Eestis nii piima- kui ka lihaveiste aretustööd. Ühistule kuuluvas Kehtna seemendusjaamas peetakse ligi 170 pulli, kellega koostöös toodetakse seemendusjaama laboratooriumis ligi 500 000 kõrgekvaliteedilist veise spermadoosi aastas. Ühistu teeb koostööd nii Euroopa kui ka Põhja-Ameerika organisatsioonidega, müües loomi ja spermat laia maailma.

Ühistul on palju tegevusalasid: tõuraamatute pidamine, pullisperma ja embrüote varumine, säilitamine ja turustamine, kunstliku seemenduse korraldamine, tõutunnistuste väljaandmine, tõuveiste näituste ja konkursside korraldamine, tõuveiste ja tõumaterjali ostmine, müümine ja vahendamine Eestis ja välisriikides, seemenduspullide geneetilise hindamise korraldamine ja veisekasvatajatele õppepäevade, seminaride ja õppereiside läbiviimine.

Tanel-Taavi Bulitko juhtimise ajal on ETKÜ olnud pidevas arenemises, pälvinud Raplamaa töötaja sõbra tiitli, toetanud Kehtna kunstide kooli ja Kehtna koduvalla aabitsa väljaandmist.

Meie kohtume Taneliga esiti ETKÜ kontoris ning seejärel läheme vaatame pullid ka ise üle.

300 lehma nimed peas

Sündinud on Tanel-Taavi Bulitko Hiiumaal Käina vallas. Kui Tanel oli kolmeaastane, kolis pere aga Kuusallu ja seal elab ta siiani. Seega sõidab Tanel iga päev Kuusalust Keavasse tööle. „Noh, neil päevadel, kui ma siin olen," nendib Tanel ja selgitab, et ETKÜ puhul on tegemist üleriigilise organisatsiooniga ja seepärast on ka tema väga liikuv. „Mõni nädal on nii, et käin näiteks kolm korda Tartus. Eile ja üleeile valisime aga Eesti parimaid karjakasvatajaid. See on maaelu edendamise sihtasutusega koostöös väljaantav auhind, mille raames valitakse parim piimaveise ja lihaveise kasvataja. Käisime isegi Saaremaal väljas ja kuus karja vaatasime üle," räägib Tanel.

Loomadega on Tanel olnud seotud juba lapsepõlvest peale. „Kuusalus käisin ma juba kuueaastase poisina sajapealises karjas. Seal olid sellised karjakoplid, kus aedu ei olnud, tuli jälgida, et loomad teele ei läheks ja et nad ikka juua saaks. Kui 1985. aastal peeti Luige baasis tõuraamatu sajandat aastapäeva, käisin seal kaheteistaastase poisina üleriigilisel loomade näitusel loomi esitlemas. See suurloomade näitus kestis vist koguni kümme päeva. Ma arvan, et see tõuaretuse huvi tuli just sealt," meenutab Tanel.

Kui ta kümneaastase poisina Kuusalu majandi farmis ringi käis, kus oli oma 300 lehma, olid tal kõigi nende lehmade nimed peas ja ka nende põlvnemised – emad, isad jms teada. „Mul on siiani väiksed raamatud ja vihikud alles, kus need märkmed on sees. Täna on muidugi lihtsam, kõik see info on arvutis," nendib Tanel, kuidas ajad on muutunud.

Gümnaasiumiajal oli ta käinud ka suurte lüpsigruppide lüpsjatele puhkust andmas. „Sellel ajal olid kolhoosides hästi suured palgad. Ma teenisin 80-ndate lõpus oma 500 rubla. Aga ega see kerge olnud. Kella kolmest öösel tuli rattaga lüpsile minna," meenutab Tanel üht keskkoolisuve.

Kahel korral on loom ka Taneli käeluu pooleks löönud, aga seda

Fotod: SIIM SOLMAN

ütleb ta hääletooniga, nagu see oleks tühine asi. „Olin kümneaastane ja tulin loomadega karjast. Kui kõik loomad olid oma kohale saanud, pidin kõigi asemed üle vaatama. Ja siis üks loom lõi mul roobi käest ja teine käeluu katki. Aga seda ei tohtinud öelda, kuna lapsed ei tohtinud tegelikult laudas olla. Ma siis valetasin, et rattaga kukkusin," meenutab Tanel ühte neist episoodidest.

Koostöövõrgustik üle kogu maailma

Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistust rääkides ütleb Tanel, et tegemist on unikaalse ettevõttega, mille omanikud on loomapidajad ise. „Meil on umbes 1000 liiget. On üldse unikaalne, et selline ühistu on toimima jäänud, sest Baltikumis teist sellist ühistut ei ole. Kindlasti tuleb öelda suur tänu nendele inimestele, kes aastatel 1992/93 selle ühistu loomise juures olid. See oleks võinud ka hoopis teistmoodi minna – et selle ühistu tegevus oleks lõpetatud ja selle toodangut oleks hakatud mujalt sisse ostma. Aga kuna ka nõukogude perioodil ja enne seda oli tõuaretus Eestis hästi kõrgel tasemel, osati hinnata selle väärtust ja hoida seda ühistut koos," räägib Tanel tänumeelega.

Kuna ühistu tegeleb nii ekspordi kui ka impordiga, suhtleb Tanel erinevate piirkondadega, millega koostööd tehakse.

„Euroopa Liit on lihtne. Võtad oma tervisesertifikaadi ja viid oma looma sinna, aga meil on täna ka sellised turud nagu Usbekistan, Gruusia, Türgi, Ukraina, Valgevene, Venemaa - nad kõik on huvitatud Eesti loomadest, aga igas riigis on oma nõuded. See on täiesti omaette protsess ja loomulikult on igal riigil oma kultuur, kuidas sa pead nendega käituma.

Meie ühistu on Raplamaal hästi oluline, paljud inimesed teavad seda nõukogude ajast kui pullijaama, aga tegelikkuses on ta ka Eesti mastaabis, Euroopa Liidus ja kogu maailmas tuntud. Meil käivad iga kuu siin väliskülalised kogu maailmast, kellele me peame tutvustama ühistu tegemisi ja tootmist siin. Kes esmakordselt Eestisse tulevad, ei tea enamasti Eesti tausta. Neid paneb üllatuma see, et meie kari on nii tootlik. Ligi 10 000 liitrit on meie riigis lehma aastane piimatoodang. Ja muidugi üllatavad neid ka investeeringud, mis on tehtud farmidesse. Et ei ole enam neid nõukaaegseid vanu farme, vaid on uued farmid ja tehnoloogia.

Samuti üllatab neid inimeste teadlikkus. Eelmisel aastal korraldasime ka ühe lihaveiste kasvatamise konverentsi, kus Euroopa kolmeteistkümnest riigist tulid külalised. Nii et terve nädala käisime Eesti farmides ja tutvustasime neile meie toodangut," jutustab Tanel.

„Järgmise kuu lõpus tuleb mul minna aga Austraaliasse, kus toimub maailma punase karja konverents. Nii et seda suhtlemist ja võrgustikku on palju," lisab Tanel. Aasia ja Aafrika suunal neil aga koostööd väga ei ole, need on kaugel ja loomakaubandusega on sinna raske minna.

Maailma kõige paremad pullid olevat Taneli sõnul aga Ameerika Ühendriikides ja Kanadas – piirkondades, millega ka nemad koostööd teevad. Piimakarjakasvatuse sektoris on Taneli sõnul tublid veel Saksamaa, Holland ja Põhjamaad. Ja lihaveisesektoris Prantsusmaa, Inglismaa ja Šotimaa. „Me ei tea, mis nüüd Brexitiga saama hakkab, kui lihtne või raske saab edasine koostöö olema," ütleb Tanel, väike murekorts otsaees.

Idapoole on Eestil tõuloomade aretuse suunal vähem suhtlust, aga see-eest loomade kaubandusega on väga tihe koostöö. Tanel räägib, et lihaveiseid kasvatatakse meil isegi vähem, kui meilt osta soovitakse. Just Balkani riikides, kus on rohumaid, tahetakse selliseid tõuge, mida Eestis kasvatatakse.

Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu esimees Tanel-Taavi Bulitko: „Ei ole väga palju asju, mida me saaksime Eestist välja müüa kallima hinnaga kui Euroopa keskmine, aga tõuloom seda on."

Tunnen huvi, kuidas üldse loomad reisivad. „Kui on Euroopaga tegemist, siis üldiselt lähevad nad autoga. Umbes kolmkümmend tiinet looma lähevad ühte suurde kahekorruselisse autosse. Nendel loomadel on seal allapanu, autos on jootmine ja söötmine. Moodsamatel autodel saab jälgida ka temperatuuri, et loomadel oleks kõik korras. Loomad võivad ühte jutti autos olla kuni 29 tundi. Kui nad siis sihtkohta ei jõua, peavad nad olema tunnustatud mahalaadimise kohas, võiks öelda ka loomade hotellis. Nad saavad seal süüa ja juua ja seal on ka kohalik veterinaararst.

Kui nad hakkavad meilt Türki või sinnapoole minema, siis on tavaliselt meil Poolas esimene mahalaadimine. Seal nad puhkavad 24 tundi ja siis saavad teekonda jätkata. Lennukiga oleme kord viinud loomi ka Türki, aga see oli rohkem ekstreemne olukord. Lähiajal läheb meilt kaks loomakoormat Gruusiasse ja nemad lähevad osa teekonnast ka laevaga. Nii et transpordi võimalusi on erinevaid," räägib Tanel.

„Ei ole väga palju asju, mida me saaksime Eestist välja müüa kallima hinnaga kui Euroopa keskmine, aga tõuloom seda on. Meil on see kvaliteet olemas ja meie ostjatel erinevatest riikidest on tekkinud huvi ja usaldus. Täna hommikul oli mul kõne Maltaga. Tal oleks odavam võtta Saksamaalt või Hollandist, aga ei, tema tahab eesti punast tõugu. Malta on nii pisike saareriik, et see transport läheb nii kalliks, et me ei saa talle väga head hinda teha, aga tema tahab ja tema tuleb."

Meil käivad iga kuu siin väliskülalised kogu maailmast, kellele me peame tutvustama ühistu tegemisi ja tootmist siin.

„Kas see tähendab, et Raplamaa nokia on Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu ja Eesti bränd on eesti tõuloom?" uurin Tanelilt. „Põllumajandussektoris kindlasti. See on tõesti see, millega me saame tipus olla," kinnitab Tanel.

Noored talunikud

„Eesti on piimaveise kasvatuse osas väga edumeelne, Euroopa Liidus lausa teisel kohal Taani järel. See on väga suur väärtus. Kahju ainult, et meie loomade arv on aastate jooksul langenud. Me toodame 75% rohkem piima kui Eestis tarbitakse ja seetõttu on meie sektoris eksport väga tähtis," räägib Tanel sellest, kuidas hetkel Eesti põllumajandussektoril läheb.

„Kui ma tööle tulin 90-ndate keskel siiasamasse Rapla piirkonda, siis oli kümneid ja kümneid talupidajaid, kellel oli sära silmis ja tahe teha, 20-30 lehma talus, need olid ikka suured talud. Tänapäeval on selliseid talusid väheks jäänud. Praktiliselt võimatu on suurte farmidega konkureerida. Ainult siis, kui mõtled mingi oma nišitoote välja," räägib Tanel murelikult ja nendib, et meie liha ja piima hind on võrreldes Euroopa turuga olnud stabiilselt madalam.

Positiivse tendentsina toob Tanel välja aga selle, et sektorisse on juurde tulnud palju noori. „Ma arvan, et need inimesed, kelle seast me parimat karjakasvatajat valisime, olid neljakümnesed või veelgi vähem. See on positiivne, et põlvkondade ülevõtmine on vaikselt käimas," nendib Tanel.

Noorem põlvkond toob Taneli sõnul põllumajandusse uut vaadet ning on hakkajam uut tehnoloogiat katsetama. Vanemal põlvkonnal on keelebarjäär, aga noorematel seda nii väga ei ole.

„Noortel on ka rohkem julgust. Kuuekümnendates talunik võib-olla ei julge kümme aastat ette investeerida, noortel seda julgust on. Samas neid ka toetatakse. On selline noore taluniku meede. Aga muidugi täiesti nullist noorel tänapäeval põllumajandussektorisse tulla on väga raske. Sul lihtsalt ei ole maad. Sul peab olema võimalus kas mõnda ettevõtet üle võtta või järjepidev üleminek põlvkonnalt põlvkonnale. See põlvkondade vahetus on vist igal pool teema," arutleb Tanel.

„Ma arvan, et noorte uut vaadet kujundab ka see, et neil pole enam seda majandi tausta, nad ei tea, mis või kuidas siis oli. Noort tarbijat iseloomustab aga see, et ta tahab võimalikult looduslähedast ja mahedat toodangut. Võimalik, et ka mahetoodangut hakkab Eestis juurde tulema. Samuti on väga positiivne, et Eestis tehakse avatud talude päevi," mõtiskleb Tanel.

„Me oleme ka väga aktiivsed propageerima oma sektorit loomanäitustel. Seal kuuleb ikka väga lahedaid asju. Näiteks laps ütleb pulli kohta, et vaata, hobusel on sarved, või et näe, lüpsatid on lehmal all," jutustab Tanel lõbusaid lugusid.

Siis jõuabki kätte aeg minna pulle vaatama ja kui ma siis laudast välja talutatud suurt pulli näen, kilkan vist küll nagu teismeline tüdruk „Ohh kui äge!" ja haaran oma nutitelefoni järele, et pilti teha. Kui pärast lauta sisse läheme ja kümmekond testosterooni täis pulli mulle otsa vaatavad ja möirgavad, tuleb küll hirm naha vahele, aga kuidagi äge on ka. Mina küll pulli nina paitama ei julge minna, nii nagu Tanel seda pildi jaoks teeb, aga tohutu elevus jääb sellest kohtumisest sisse. Lubasin toimetuses, et lähen ükspäev pullitalitajale töövarjuks ja kirjutan siis reportaaži ka. Loodetavasti on siis aega minna ka laborisse, et kõik need pool miljonit spermadoosi üle vaadata.

Ingrid Kangur: "Aitajaid on õnneks rohkem kui noa selga lööjaid."

Kohila VK/E-Service naiskonna peatreener Ingrid Kangur.

Foto: SIIM SOLMAN

Siim Jõgis

"Võrkpallis on nii, et mida rohkem võidad, seda rohkem pead raha välja käima," sõnas Kohila VK/E-Service naiskonna peatreener Ingrid Kangur. Loetud aastad tagasi rajas ta Kohilasse võrkpallinaiskonna, mis valitses Baltikumi väljakuid mitme hooaja vältel. Pärast tagasilööke heideldakse nüüd Eesti meistriliiga tagumiste kohtade pärast. Ometi on Kanguril olemas visioon, mis viiks Kohila taas Eesti tippu.

Läinud aastatel tabasid Kohila naiskonda tõsised rahaprobleemid. Seda eriti seoses mängudega Euroopa kõrgeimal tasemel meistrite liigas. Mitu toetajat hüppasid kriitilisel hetkel alt ära ning see jättis eelarvesse suure augu. Kangur sõnas nüüd, et selle probleemi lahendamiseks oleks tulnud käituda otsustavamalt ning leida uusi toetajaid.

Kõige hullemast olukorrast aitasid Kanguri sõnul välja fännid, lapsevanemad ja lihtsalt head inimesed. Nüüd on tema pilk tulevikul ning juba ka järgmisel hooajal. Põhjust optimismiks annab see, et Kohila võrkpalliklubist kasvab peale mängijaid, kellega võiks taas Eesti tippu vallutama asuda.

● Alles hiljuti kindlustas Eesti võrkpallinaiskond koha Euroopa meistrivõistluste finaalturniiril. Naiskonnas mängis mitmeid Kohila taustaga mängijaid. Mis tunnetega valikmängudele kaasa elasite?

Tunded olid ärevad ja ülevad. Juba ammu enne viimaseid mänge käis igal pool kõva arutelu, mismoodi võiks minna. Arutasime Peeter Vahtraga, kas neil oleks varianti Soomet võita. Andsime muidugi aru, et arutelud ei aita midagi, tõehetk on ikka siis, kui on mäng käes. Samal päeval ja samal ajal oli meil enda naiskonnaga Kohilas sõpruskohtumine, kui koondis mängis Soomega. No oli ikka raske oma mängu jälgida, mõtted olid kogu aeg koondise juuures. Kui nad võitsid, siis nutsime kõik, see on kordumatu hetk.

● Veel mõni hooaeg tagasi mängisid mitmed koondislased, näiteks Kertu Laak, Julija Mõnnakmäe ja Nette Peit Kohila naiskonnas. Kui palju nende edasist karjääri nüüd jälginud olete?

Kertut jälgin kogu aeg, ikkagi oma kasvandik ja ta on ka neist kõige rohkem pildil. Julija tegemisi tean ka, olin väga rõõmus, kui ta sai aasta lõpus Tartusse mängima. Nettest tean veidi vähem, kuid natuke ikka.

● Kohila VK/E-Service'i naiskonnal praegu väga hästi ei lähe. Eesti meistrivõistlustel olete viimased, seitsmendad. Usutavasti see teid treenerina ei rahulda. Mida saaks paremini teha, et seisu parandada?

See on kahe otsaga asi. Muidugi treenerina ei saa olla rahul kehva esitusega, kuid kui mõelda taustale, siis elame veel. Sügisel, kui meil olid ikka väga-väga keerulised ajad ja Peeter Vahtraga pidime selleks aastaks koostöö katkestama, siis oli esimene eesmärk hoida naiskond siiski elus. Mängida ja treenida oma noori ning sillutada teed 2019/2020 hooajaks. Kuidagi läks aga nii, et saime lõpuks päris korraliku löögijõu ja tegelikult on meil hetkeseisuga vägagi võimekas naiskond, kes korraliku treeningkoormusega saaks vastu paljudele.

Meil on väga pika meistriliiga taustaga sidemängija Siret Rits ja nurgaründaja Maarja Kerner-Ader, see annab naiskonnale juba palju juurde. Kuna aga meil on selles mõttes asjaarmastajate võistkond, et mängijad käivad tööl või õpivad, saame koos trenni teha vaid ühe korra nädalas. Arvan, et rahvaliiga ei tee ka nii vähe, selliselt ei saa väga paremat tulemust lootagi. Natuke on ka n-ö õnnel oma osa. Me ei ole veel tänase päevani saanud pidada mitte ühtegi mängu, kus kogu põhikoosseis oleks kohal. Erinevatel põhjustel ei ole saanud me võtmemängijad olla lihtsamate vastastega kohtumistel, mis andis ka tabeliseisule oma osa.

Loomulikult kripeldab praegu see, et kuidas ei saa. Kui meil õnnestub minna veerandfinaalidele vastu täiskoosseisuga, siis ei ole veel miskit kadunud. Praegu olemegi läinud seda teed, et proovime mängida enne olulisi mänge nii palju sõpruskohtumisi kui võimalik, õnneks on meil Tallinnas võimalik mängida Saaremaa vastu. Eelmisel nädalal käisime nendega treeningmängu tegemas ja ilmselt läheme veel. Peetriga (Vahtra – toim) on väga lihtne selliseid asju kokku leppida. Kokkuvõtteks, eks peame olema sel aastal rahul sellega, mis on, andma endast veel lõpus parima ja valmistuma uueks hooajaks. Üle oma varju ei hüppa ja lootused ei saa olla ebareaalsed.

● Te ehitasite mõned aastad tagasi Kohilasse Baltikumi võimsaima võrkpallinaiskonna sisuliselt tühja koha pealt. Kuidas see õnnestus? Kas juba toona, päris alguses, unistasite Euroopa liigades mängimisest?

See oli asjade kokkulangemine ka. Meil olid väga head noortevõistkonnad, tõusvad

tähed sirgusid – Kertu Laak, Hanna-Loore Õunpuu, Katleen Kangur. Nende pärast hakkas juba varakult süda valutama, et mis neist saab, kui nad noorteklassi lõpetavad. Parim väljund tundus ikka enda meistriliiga naiskond. Kuna nad kõik kolm õppisid Audentese spordigümnaasiumis Peetri käe all, tuli meil Peetriga see teema jutuks. Ta oli parajasti lõpetamas koostööd Viljandiga. Nii ta läks, Peetri kindlal juhtimisel saime naiskonna ja kuna ta on siiski minu silmis Eesti parim naistetreener, kes oskab panna igasuguse seltskonna mängima, tulid tulemused ja koostöö klappis väga hästi. Meie sihid ja unistused olid üsna ühesugused. Me ikka tahame, kui olud lubavad, seada kõrgemaid sihte.

Kohila VK/E-Service jõudis välja Euroopa kõrgeimale tasemele meistrite liigasse, kus saavutasite 2016. aasta sügisel võidu Montenegro naiskonna Luka Bar'i üle. Kas seda võib pidada Kohila naiskonna tipphetkeks?

Kuna see oli kõige kõrgem tase, kus mänginud oleme, on see kindlasti meie tipphetk selles osas küll. Kuid emotsionaalselt on minu jaoks kõige meeldejäävam aeg, kui oli Balti liiga finaal Kohilas ja me võitsime kodusaalis Baltimaade meistritiitli. Selles ei olnud me toona üldse kindlad, sest Leedu väga tugev Achema oli meid põhiturniiril iga kord võitnud. Siis oli ka saal rahvast täis ja ülimalt ilus hetk see lõpp.

Kas üks meistrite liiga mängude eesmärke oli ka aidata Kertu Laak Euroopa võrkpalli tugevamate võistkondade vaatevälja?

Jah, see oligi tegelikult meie põhieesmärk viia oma andekad noored Euroopa kaardile.

Sealt edasi tulid mängud MTV Stuttgart Allianz'i vastu. Kui nüüd tagantjärele vaadata, kas meistrite liigas mängimine oli Kohila jaoks tegelikult liiga suur samm?

Kui kõik rahalised kokkulepped oleks pidanud, siis ei olnud. See, millised kogemused said mängijad ja milline melu oli Kohilas, oli kõike seda väärt. Kuid raha sai väga suureks probleemiks, võrkpallis on nii, et mida rohkem võidad, seda rohkem pead raha välja käima, tagasi ei tule mitte kuskilt.

Kas seoses meistrite liiga mängudega tekkisidki rahaprobleemid?

Jah, väga suured. Need summad, mis olid vajalikud, olid kolossaalsed ja kuna me jäime paarist suuremast sponsorist hooaja keskel ilma, tekkis tohutu auk, mida nagu keegi millegipärast ei uskunud, et see olemas on. Ma olen hiljem paljudega rääkinud nendest summadest, mis kulus ühele mängule (see on suurusjärgus umbes 10 000 eurot puhtalt korraldamise ja kohtunike eest) ja see tundub uskumatuna. Ma oleks pidanud toona väga palju kõvema häälega sellest rääkima.

Kui rakendada tagantjärele tarkust, siis mida oleks saanud nende ennetamiseks paremini teha?

Eks aeg oli natuke teine ka, Eesti majandusel siis ei läinud nii hästi kui praegu. Täna näiteks oleks kordades kergem firmadega teha sponsorlepinguid. Ma olen ka aastatega kogemusi omandanud, ei saa võrrelda praegust ja nelja aasta tagust aega. Kohe, kui meil tekkis rahaline puudujääk, oleks pidanud väga palju jõulisemalt toetajaid juurde otsima, me oleks neid kindlasti leidnud ka. Arvasin, et saame ise hakkama, aga see oli väga vale arusaam. Siis aitasid meid tegelikult väga palju fännid, lapsevanemad, head inimesed. Saime mitmed kiired asjad kaetud, kuid päris suur summa jäi õhku. Sellega oleks me saanud ka tegelikult hakkama, kuid 2018. aasta alguses tuli veel tagasilööke sealt, kust ei osanud oodatagi, ja need summad, millega olime kindlalt arvestanud, ei jõudnud meieni. See tegi asja veel hullemaks. See on nagu doominoefekt, aga siiski on õnnestunud seda pidurdada ja aeglaselt, aga kindlalt paremuse suunas liikuda.

Kas te oleksite klubi jaoks rahaliselt keerulistel hetkedel oodanud suuremat toetust Kohila vallavalitsuselt?

Kohila vallavalitsuselt oleks oodanud loomulikult suuremat toetust. Ma ei saa öelda ühtegi halba sõna vallavanem Heiki Hepneri kohta, kes on meid toetanud ja aidanud alati nii palju, kui see on tema võimuses. Kohilas kahjuks oli aga toona ja on ka praegu nii, et on võimuvõitlus nii poliitikas kui ka spordis ja see kahjuks andis ka tooni kõikvõimalike otsuste tegemisel. Tollal oleks olnud vaja rohkem konkreetsust, kuid mõistan ka, miks seda ei olnud ega tulnud.

Kõige hullemast olukorrast aitasid Kanguri sõnul välja fännid, lapsevanemad ja lihtsalt head inimesed.

Tean, et kogusite Stuttgarti mängu jaoks raha ka stardipaik.ee vahendusel. Kui palju sellest abi oli?

Vajalikku summat kokku ei saadud ja me ei saanudki sealt mingit abi. Kõik, mis oli, kanti annetajatele tagasi, mõni kandis siis otse meile.

Kas nüüd keskendub Kohila mängijate osas rohkem enda järelkasvule?

Praegu küll, meil on ideaalne järelkasv nii U16 kui ka U14 vanuses ning veel noorem U12 paistab olevat neist veel kõige perspektiivikam. Kuid järelkasvule tulebki mõelda nii, et neil oleks eeskuju tugeva naiskonna näol olemas, kuhu me nad järk-järgult mängima suuname. Uueks hooajaks on meil ikka sootuks teised plaanid, kui sel aastal olid.

Kas juba paistavad järgmised noormängijad, kellega võiks Eesti tippu jõuda?

Jah, ma arvan, et võin isegi nimedest rääkida, sest nad on hetkel väga heal tasemel ja liiguvad tõusvas joones. Mina ei näe ühtegi takistust, miks nad ei võiks olla kunagi Eesti tipus. Eelkõige tooksin välja kaks 2004. aastal sündinud neidu. Vasakukäeline väga terava löögikäega Eliisa Neigo, kes on juba jõudnud omaealiste rahvuskoondise laagrisse, aga mängudel pole veel osalenud. Ja teine on päris huvitava käekäiguga sidemängija Mari-Ly Talas.

Tema oli meil juba mitu aastat tagasi tegelikult liberokandidaat, Peeter võttis teda juba toona paar korda naiste trenni ja me arvasime, et siit tuleb üks hea libero edaspidiseks. Mari-Ly valiti ka noorte rahvuskoondise kandidaadiks, kuid temagi ei ole veel võistlustele jõudnud. Talle endale ei meeldinud väga libero olla, trennis ikka tahtis lüüa ja ei istunud talle see libero asi. Sügisel olid meil ühed olulised võistlused U16 vanusega ja ootamatult ei saanud tulla mängule meie kumbki sidemängija. Tegime hulljulge otsuse Mari-Lyga koos, panime ta ajutiselt sidemängijaks. See ajutine asi oli aga selline leid, talle endale see väga meeldis, tal on ideaalsed söödukäed.

Ta on kiire, näeb platsi hästi, ühesõnaga, mida kuu edasi, seda selgemaks sai, et tegu on ühe äärmiselt lootustandva sidemängijaga. Mulle tulevad natukene Kertu ajad meelde. Temaga oli nii, et kuhu iganes me Kertuga läksime, saime tagasisidet, et kui andekas tüdruk, milline ime. Mari-Lyd pannakse praegu natuke sarnaselt tähele, kuna Eestis on sidemängijatega väga kehvad lood, ning siis on neil eriti silm peal. Igal juhul on eeldused mõlemal suured, eks mõne aasta pärast vaatame, kuhu jõudnud oleme.

On see üldse eesmärk? Tuua Kohila võrkpalli n-ö kuldaeg uuesti tagasi?

Muidugi, see on meie esmane ja päris reaalne eesmärk juba lähiajal. Ma olen küll väga palju praegu seotud vanade asjade klaarimisega ja üsna räsitud kõigest, mis minu ja klubi ümber toimub, kuid võin öelda seda, et aitajaid on kordades rohkem kui noa selga lööjaid, ja meile on juba praegu tehtud mitmeid ettepanekuid uueks hooajaks, mis viivad Kohila kindlasti tippu tagasi. Töö selle nimel käib juba mõnda aega. Ma arvan, et mai keskel saame rääkida juba väga konkreetsetest asjadest.

Mis maakonnas uudist?
Mida vaadata? Mida pakutakse lõunasöögiks? Kuhu minna?
www.sõnumid.ee

Meie kodulehelt leiad lisaks uudistele ka telekava, söögikohtade menüü ja maakonna sündmuste kava

RAPLAMAA Sõnumid

Merlenda lambalugu Kehtnas

Helerin Väronen

Eelmisel reedel, 8. veebruaril avas Kehtna raamatukogus oma esimese näituse hobikeraamik Merle Beljäev. Järgmised kuu aega tervitavad raamatukogu külastajaid tema savist lambad.

Kehtna klubi juhataja Sigrid Kalle-Vainola on see, keda võiks heas mõttes süüdistada näituse Kehtnasse tuleku pärast. Merlet teab ta juba ajast, mil esimest korda Tallinnast maale sattus, sest Merle oli sel ajal Haiba kultuurimaja juhataja.

Merle Beljäevi juured on Saaremaal ja tema suguvõsa on päris tugevalt olnud lammastega seotud. Tema vanaema oli lambakarjus, keda kutsuti Lamba-Liiniks. Merle vanemad küll lammastega ei tegelenud, kuid ta õel on Sõrve sääres villavabrik ja lambakasvatus. Kui Merle mandrile kolis, ostis ta Mõnuste külla vana talumaja, mille aidast tuli välja vana kaart. Seal oli märgitud külas asuv, kuid unustusehõlma vajunud Lammastemäe allikas. See oli esimene märk, et Mõnuste küla on ajalooliselt lammastega seotud.

Ja kuna külas ka lambaid leidus, valiski küla oma tunnusloomaks lamba. See aga tõi kaasa vajaduse lambakujuliste meenete järele, mida auhindadeks ja kingitusteks teha. Rahvamaja juhatajana oli Merle tutvust teinud keraamikaga ja kuna see hakkas talle väga meeldima, said nad ka külale projektirahaga ahjud ja potikedrad. Esimesed meened olid lammastega purgid, varsti valmisid Merle käe all peale purkide ka lammastega nagid ja vannitoa aksessuaarid. Näitusel on väljas ka näiteks teesõelad ja lambaprossid.

Vahel on Merle Beljäev teinud tellimustööna ka muid loomi, kuid need kipuvad ikka natuke lambanäoga tulema. Kord sai ta tellimuse 15 siili tegemiseks. Kui ta laps neid nägi, küsis ta, kas lambad on elektrit saanud.

Lambaid meisterdades ei tohi Merle sõnul savikojas kella vaadata. See hobi on tema jaoks justkui paralleelelu, kus tuleb end lihtsalt kõigest muust välja lülitada. Kuigi praegu veel Merlel oma lambaid pole, on tal soov võtta tulevikus kääbuslambad. Seniks teeb ta aga keraamilisi lambaid, kuna need on igavikulised, ei taha süüa ega jää haigeks. Töö ja ülikoolis käimise kõrvalt on tal küll lammaste tegemise jaoks vähem aega, kuid ilma selleta Merle ka ei saa.

Nüüdseks on Merle Beljäev lambakeraamikaga tegelnud viis aastat. Kuna laatadel käija ta pole, asutas ta oma kodus aida ühte otsa väikese poe, mis on avatud suvisel ajal. Poe loomine tõi kaasa aga vajaduse käsitöö tegemine ametlikuks muuta ja oma ärile nimi anda. Selleks leidis ta lihtsa ja loogilise Merlenda. Aida teises otsas on väike muuseum, kus on Mõnuste küla ja talu ajalugu puudutavad esemed. Merle sõnul on selles talus selline aura, mis paneb vana väärtustama ja alles hoidma.

Hobikeraamik Merle Beljäev (paremal) oma esimese näituse avamisel Kehtna raamatukogus. Foto: SIIM SOLMAN

Folklooripäev oli sel aastal Kaiu põhikoolis

Loitsutoas saadi teada, kuidas meie esivanemad loitsu jõuga maailma muutsid ja kas see ka tänapäeval toimib. Foto: erakogu

Marika Hõbemäe, õpetaja

Seitsmendat aasta järjest toimus maakonna 4. klasside rahvakultuuripäev. Alguse sellele traditsioonile panid Märjamaa õpetajad, kes vedasid üritust kolm aastat. Seejärel korraldas folklooripäeva Järvakandi kool. Sel aastal said maakonna õpilased aga sõita Kaiu.

Päev Kaiu kooli ees algas tuleloitsuga, milles paluti tulel ühendada noorte ja vanade hinged, kinkida esiisade tarkust, peletada eemale kõik halb jne. Avasõnas tänas Kaiu põhikooli direktor Hannes Vald folklooripäeva mõtte algatajaid ning kohale tulnud koolide esindajaid selle eest, et just tänu nendele säilivad eesti keel, kultuur ja rahvakombed.

Võõrustajad olid ette valmistanud kuus töötuba. Loitsutoas saadi teada, kuidas meie esivanemad loitsu jõuga maailma muutsid ja kas see ka tänapäeval toimib. Toidutoas küpsetati karaskit ja anti sellele veidi tänapäevasem väljanägemine. Meisterdamise toas valmistati rahvuslike motiividega puidust tuulekellasid. Puitmaterjaliga varustas Näsin OÜ juhataja Ain Pajula.

Tantsutoas tantsiti rahva- ja rahvuslikke seltskonnatantse. Käsitöötoas valmisid osavate sõrmede all vildist sõled. Rahvaluuletoas pandi kõnekäänud ja vanasõnad "uude kuube". Õpetajad-juhendajad said proovida digitikkimise kunsti ning valmistada endale nõelaraamatud.

Ilon Wiklandi noore kunstniku preemia pälvis Märjamaa neiu Annleen Leesma

Mari Tammar

5. veebruaril, Ilon Wiklandi 89. sünnipäeval kuulutati Haapsalus Iloni Imedemaal välja Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia konkursi võitjad. Üks kahest preemia saajast oli 14-aastane Annleen Leesma Märjamaalt, kes sai autasuks Ilon Wiklandi litograafia ja preemia väärtusega 500 eurot.

Seekord osales konkursil 35 Eesti noort. Osalejatel tuli esitada üks töö vabalt valitud teemal ning kaks illustratsiooni seto muinasjutule „Kuningapoeg ja hall hunt".

Žürii tagasisidest võib lugeda, et žürii hinnangul on Annleen Leesma tööd tema vanuse kohta väga professionaalselt teostatud. Toodi välja see, et noorel kunstnikul on oskus detaili, tervikut ja liikumist kujutada. Töödes avaneb eripärane maailm ning tema pildid moodustavad hea ühtlase terviku. Samuti on tööd väga hästi vormistatud. Annleeni juhendaja on Märjamaa muusika- ja kunstikoolis õpetaja Anne Aaspõllu, kes samuti tunnustab oma õpilase põhjalikkust.

"Nende tööde puhul on üks asi luua tegelane, teine asi on luua tegelase ümber ka keskkond. Annleeni tegelane ja keskkond kõlasid hästi kokku ning tema keskkond andis hästi edasi loo meeleolu. Kokku pidi esitama kolm tööd. Tema tööde seeria mõjus väga terviklikult. Hakkas peale mustvalge pildiga, teisel oli natuke värvi ja kolmas oli hästi värviline.

Annleenil on väga tugev inimeste joonistamise oskus. See on ka miski, mis talle väga meeldib. Ta on ka väga põhjalik oma töös. Tema joonistatud tööd ei andnud kohe esmapilgul kõike kätte, kui peale vaatad. Kui põhjalikumalt süvenema hakata, avastad detaile ja nii avanevad uued tasandid," räägib õpetaja Anne Aaspõllu oma õpilase töödest. Ühtlasi lisab ta, et kuna Annleen on väga tagasihoidlik neiu, on kunst tema põhiline väljendusvahend. "Kunst on osa temast endast," räägib õpetaja Annleeni kohta.

Märjamaa muusika- ja kunstikooli direktor Maiu Linnamägi ütleb, et Annleen tuli kunstikooli juba 7-aastasena ja on sellel kevadel lõpetamas. "Tegemist on väga tagasihoidliku neiuga, kes endast rääkides on sõnaaher, aga tema tööd tulevad vägevad välja. Ta on ka väga töökas ja nõudlik enda vastu,"räägib Maiu Linnamägi ning meenutab, et heategevuslikel oksjonitel on Annleeni tööde peale käinud kõva rebimine.

Annleen ise kommenteerib, et selline tunnustus tuli tema jaoks üllatusena. "Neid muinasjutu töid tegin paar kuud ja vaba teemaga pilti ka umbes kuu aega. Vaba teemaga pilt kujutab 1920. aasta pidu. See oli kunstikoolis ette antud teema, et tuleb kujutada ühte kümnendit, mille sai ise valida,"räägib Annleen. Ta tunnistab, et muinasjuttu lugedes kohe pilt jooksma ei hakanud ja vaja oli ikka esialgu nuputada, kuidas see ülesanne lahendada. Millist episoodi muinasjutust kujutada, said noored kunstnikud ise valida.

Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia konkurss on loodud eesmärgiga julgustada noori kunstnikke nende loometee alguses. Kuigi Annleen praegu ei usu, et oma elukutse kunstiga seob, ütleb ta siiski, et selline tunnustus andis motivatsiooni kunstiga tegelemiseks juurde küll.

Enne kui Raplast sai linn,
olid siin limonaadivabrik ja bassein

7. veebruaril tehti Rapla keskraamatukogus mälestuste kogumise „Enne kui Raplast sai linn" kokkuvõtteid, kus kuulati üheskoos kogutud mälestusi ja vaadati üleskutse peale laekunud vanu fotosid.

Mari Tammar

Rapla keskraamatukogu töötajad mälestusi ette lugemas. Esiplaanil Vahur Abramson. Foto: SIIM SOLMAN

Ühtlasi said tunnustatud parimad kirjutajad. Rapla keskraamatukogu tõstis omalt poolt esile Siiri Estrik-Abeli, Margus Enna ja Ülo Lohu tööd. Rapla vald tunnustas eripreemiaga Agnes Kaevalit ning Raplamaa Sõnumite eripreemia läks Paidesse Eha Palmile.

Kui mina raamatukokku jõudsin, oli saal juba rahvast täis. Seinal liikus slaidiesitlus mustvalgete fotodega ja inimesed jagasid mõnusa sumina saatel äratundmisrõõmu ühest või teisest hoonest ja ettevõttest.

„Tänan kõiki, kes lõid kaasa meie mälestuste kogumise üleskutsele. Tõesti suur aitäh! Ja kes ei ole veel jõudnud, siis see üleskutse jääb püsima," ütles sissejuhatuseks Rapla keskraamatukogu direktor Õie Paaslepp.

Projekti eestvedaja Urve Ellandi rääkis, et idee hakata koguma mälestusi alevi eluolu kohta viskas ühel koduloopäeval õhku ajaloolane ja etnoloog Heiki Pärdi. „Möödunud aasta, 2018, oli väga sobilik sellega alustamiseks, sest Rapla linn hakkas saama 25-aastaseks," rääkis Ellandi, kuidas projekt alguse sai. „Ent meid jäi kummitama küsimus, mis oli enne linna? Nii me mälestuste kogumise välja kuulutasime ja jäime südamevärinal ootama. Eks mälestusi ole ju kõigil, aga kas need ka üles kirjutatakse," rääkis Ellandi esialgsetest kahtlustest. Kui aga laekus esimene töö, mis tuli üllatusena hoopis Paidest, langes kivi südamelt.

Kirjalikke töid tuli kokku 11, ent mõnes töös olid koos ka mitme inimese mälestused. Veebruarikuu jooksul pannakse need kirjatööd üles Rapla keskraamatukogu kodulehele. Samuti on kõigist mälestustest üks välja trükitud ja kokku köidetud variant, millega on võimalik lugemissaalis tutvuda või koju laenata.

„Täna kuulete te valikut kolmeteistkümne inimese mälestustest. Me oleme need mälupildid teemadeks jaganud. Katkendeid loevad Rapla keskraamatukogu töötajad," juhatas Ellandi sisse mälestusteploki, mille taustaks oli osavalt sätitud ka fotoesitlus, mis haakus etteloetava mälestuse ja sündmuspaigaga.

Olin saalis istujatest üks nooremaid, seega oli neis mälestustes minu jaoks palju üllatavat, mis pani mind mu kodulinna hoopis teise pilguga vaatama. Olgu siinkohal välja toodud üks loetelu põnevatest märksõnadest, mis etteloetust kõrvu jäid: Rapla peatee oli kunagi kaetud munakivisillutisega, värskelt valminud haiglas oli kundede puudus, lehmi karjatati keset linna, teedevalitsuse keldris istusid inimesed mürskude eest varjus, tellisetehases töötasid ingerlased, kuskil oli limonaadivabrik, jaama piirkonda nimetati neegrite linnaosaks, kesklinn olnud sireleid ja sirelilõhna täis, Alu teel olnud kõrts, miilitsa maja ees olnud tagaotsitavate kurjategijate piltidega stend, raudteejaamas oli puhvet (mille müügihitt oli õlu) ja ajalehekiosk, sõit Raplast Tallinna kestis rongiga kolm tundi, kultuurimaja taga oli korvpalli- ja võrkpalliplats, jõe ääres olnud bassein, keset linna seisnud jäätiseauto (või oli see kiosk), alkoholi hakati müüma kell 14 päeval ja kinos näidati India filme.

Küll oli vanasti ikka elu põnev ja natuke naljakas ka!

Mälestustele järgnes aga sootuks armastuskirjade deklameerimine. „Ka armastuskirjad on osa ajaloost. Meieni on jõudnud Marie ja Kristjani kirjavahetus. Nüüd viimegi teid tagasi aastasse 1928," juhatas Urve Ellandi sisse väga emotsionaalse armastusloo, mis oli oma keerdkäikudega aset leidnud just siin Raplas. Pani seegi omamoodi üllatuma, kui tundepeenelt vanasti oma armastust ja igatsust avaldati.

Seejärel algas tunnustamine. Üks kõneleja, Raplamaa Sõnumite tegevtoimetaja Inge Põlma, tänas Rapla keskraamatukogu selle ääretult vajaliku ja põneva ettevõtmise eest ning tunnistas, et temalgi Rapla inimesena oli huvitav teada saada, mis oli enne teda. Tundus, et see tänumeelt täis emotsioon oli publiku seas valdav ning kuuldust tekkinud muljeid ja mõtteid jagus veel pikalt.

Õhtu viimase sõnavõtjana astus ette Ants Tammar, kes tegi omaltpoolt üleskutse kirjutada üles Rapla keskkooliga seotud mälestusi. „2020. aastal möödub 85 aastat Harjumaa keskkooli asutamisest Raplas. Selle tähtpäeva tähistamiseks ilmub raamat, mis kajastab endise keskkooli, progümnaasiumi ja ühisgümnaasiumi tegevust. Raamatu koostajana vajan kooli vilistlaste ja endiste õpetajate abi. Teie kirjutatud meenutused või jutustatud lood, kasutada antud fotod, dokumendid, kasulikud viited jm loovad hea pinnase, et saaks koostada haridus- ja kultuuriloolise väärtusega raamatu ning korraldada 2020. aasta mais mälestusteõhtu koos raamatu esitlusega.

Selle aasta 1. aprilliks laekunud koolimälestused jõuavad raamatusse. Hiljem saadetud koolilugusid kasutame mälestusteõhtul.

Neil, kes soovivad kogumiku koostamisele ja mälestusteõhtu korraldamisele kaasa aidata, palun endast teada anda telefonil 511 4665 või meiliaadressil ants.tammar@gmail.com," rääkis Tammar ja kutsus kõiki oma mälestusi üles kirjutama.

NIPINURK

Maiuspalad lindudele

Ulvi Blande

Vaja läheb: erinevad maitsestamata seemned, peotäis india pähkleid, searasva, nööri riputamiseks, plasttopse.

Tee nii: Mõõda topsi täpne vajaminev kogus seemneid. Sulata rasv madalal kuumusel vedelaks ning sega sinna hulka seemned. Võta india pähkel ja kinnita nöör paar keerdu ümber pähkli. Pane nöör koos pähkliga topsi põhja. Täida topsid seemneseguga. Tõsta täidetud vormid paariks tunniks külmkappi tahenema. Eemalda seemnesegu vormist ning riputa õue.

Pehme rasv külmub kõvaks ja lindudel on hea sööta nokkida. Plasttopside asemel võib kasutada ka näiteks silikoonist muffini- või piparkoogivorme. Nööri võib ka ära jätta ja laduda maiuspalad lihtsalt lindude söögilauale.

Väike meeldetuletus ka, kui linde toitma hakata, tuleb sellega kindlasti jätkata kuni kevadeni. Linnud harjuvad kindlat toitmiskohta külastama ja kui toitmine katkestada, võib väiksematele lindudele juba üks toiduta päev saatuslikuks saada.

Fotod: liefsswaen.files.wordpress.com, Pinterest

Juristi nõuanne

Katuste lumest puhastamine on kõrge riskiga tegevus ka spetsialistidele

Lugeja küsib: Lasteaed kutsus vanemaid appi katuselt lund rookima. Kas vanemad võivad sellist tööd teha või on see liiga ohtlik?

Vastab Indrek Avi, Tööinspektsiooni töökeskkonna konsultant: Vabatahtlik töö on positiivne ja ühiskondlikult kasulik. Küll tuleb tähele panna, et töötada tuleb ohutult nii palgatööd tehes, vabatahtlikuna abistades kui ka enda tarbeks näiteks remonti tehes. Ohutuse tagab nõuetele vastavate töövahendite kasutamine, ohutute töövõtete järgimine ning kontroll nende täitmise üle.

Töökohtadel hindab riske ning tagab tööohutuse tööandja, töötajad on saanud vajaliku väljaõppe ning tööd korraldab kogemustega ja vastutustundlik juht, ent vabatahtliku töö juures kiputakse ohutuse tagamist unustama. Tuleb aga meeles pidada, et füüsikaseadused kehtivad ka vabatahtliku töö või tööst vabal ajal tegutsemise puhul. Nii olekski kõige mõistlikum jätta eriti just keerulisemad tööd asjatundjatele. Kogenematu inimene katusel pole kindlasti hea lahendus ei talle endale, tema lähedastele ega juhuslikele möödujatele.

Kõigi vabatahtlikke kaasavate tööde ohutuse tagamiseks tuleb järgida ennetusmeetmeid. Üksikasjalike suuniste saamiseks soovitame pöörduda asjatundja või Tööinspektsiooni töökeskkonna konsultandi poole.

Katuste lumest puhastamine on kõrge riskiga tegevus ka spetsialistidele. Enne katuselt ja vihmaveerennidelt lume ja jää eemaldamist tuleb läbi mõelda tööst tulenevad ohud ning võtta tarvitusele abinõud, et töö tegijad ning kõrvalised isikud vigastada ei saaks. Möödakäijate kaitseks kukkuva lume ja jää eest tuleb ohuala märgistada ning rakendada abinõusid, et keegi sinna ei pääseks. Kõige parem oleks ohuala piirestada, sest märgistus võib tähelepanuta jääda.

Katusele juurdepääsuks tuleb valida sobivad vahendid. Levinud on näiteks nii korvtõstukite kui ka käärtõstukite kasutamine. Eelistada võiks siiski katuseluukide kaudu katusele juurdepääsemist. Redelit kasutatakse erandjuhul vaid juurdepääsuks, mitte töötamiskohana, sest redelist kinni hoidmata sellel töötada ei tohi. Juurdepääsuredel tuleb kinnitada ning see peab olema piisavalt pikk, et ulatuda vähemalt ühe meetri võrra üle juurdepääsutasandi. Kasutada tuleb kaitsekiivrit.

Tihtipeale ei saa kukkumisohtu kaitsepiirete ja ohutusvõrkudega vältida, seepärast tuleb ohutuse tagamiseks kasutada ohutusvööd või -rakmeid ning kinnitada need ohutusköitega. Nende õige kasutamine on väljakutse ka väljaõppinud töötajale, kuid kurbade tagajärgede vältimiseks hädavajalik.

Hinnavõrdlus

Lumerohkusest inspireeritud lumepallisupp

Helerin Väronen

Lumepallisupp kuulub vaieldamatult minu lemmikmagustoitude hulka, mida vabalt võiks süüa mitu kausitäit järjest. Tegemist on ühe päris vana magustoiduga, mis peenematest peredest lihtrahva toidulauale jõudis 20. sajandi alguses.

Mu ema jaoks on selle tegemise traditsioon kestnud alates täiskasvanuks saamisest. See oli üks esimesi toite, mida ta õppis tegema ja kõik kiitsid seda, kuna see tuli tal alati parem välja kui kohaliku söökla tublidel kokkadel.

Meie peres on kujunenud traditsiooniks, et lumepallisuppi tehakse siis, kui talve esimene ja viimane lumi maha tuleb. Selle viimase lumega aga on ju nii, et õnneks võib igast lumesajust ja viimasest lumeriismest arvata, et see on nüüd viimane... ja siis veel kord ... ja veel kord... Ja vahel võib juhtuda, et seda suppi tehakse ööl enne lennuki peale minema hakkamist sellele lapsele, kes läheb jälle pikaks ajaks kaugele maale, kus ta eriti lund ei näe. Tänavusel lumerohkel talvel sobib üks magus lumepallisupp praegusesse aega ideaalselt. Ja tundub, et tasub vaid seda suppi teha, kui lund hakkab juurdegi tulema.

Meie peres kasutatav retsept pärineb raamatust "Valik toiduretsepte" (M. Eesmaa, A. Kuusvek, S. Masso), mis kuulub meie köögi kuldvaramusse. See sisaldab aegumatuid ja päris õigeid koduseid toite, mida uutest retseptiraamatutest naljalt ei leia.

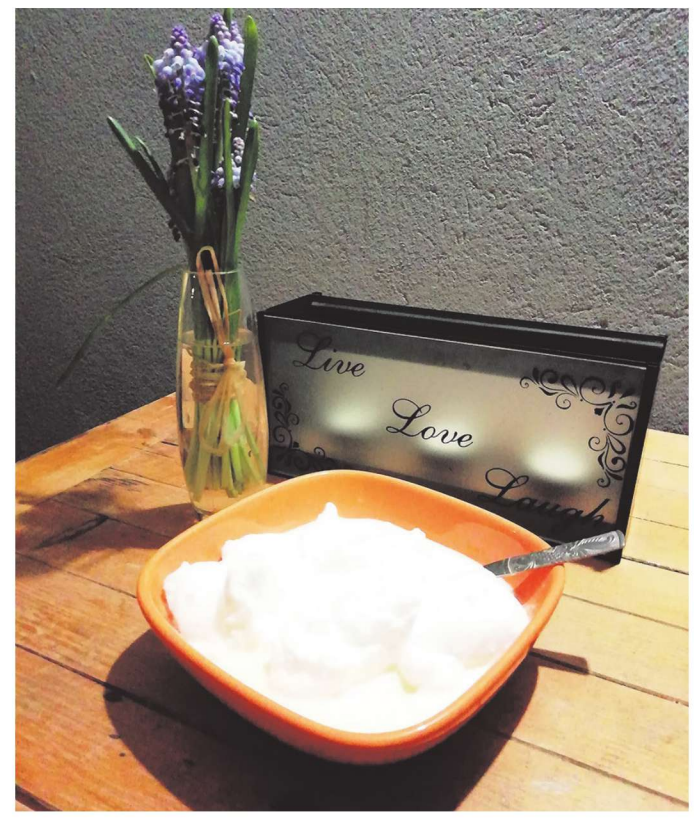

Ma olen seniajani vaid korra oma elus, tudengina, lumepallisuppi ise teinud ja siis see tuli küll välja, kuid ei olnud ikka päris selline, nagu peaks. Teine katse oli juba parem, igatahes supp oli loetud minutitega kadunud.

Vaja läheb: 1 l piima, 3-4 muna, pool kl suhkrut, 1 tl vaniljesuhkrut, 1 tl kartulitärklist.

Tee nii: Eralda munakollased munavalgetest. Lisa munavalgetele 2 sl suhkrut ja vahusta kõvaks vahuks. Keevas piimas keeda supilusikaga võetud lumepallid kiiresti mõlemalt poolt läbi ja tõsta vahukulbiga kandikule või kaussi. Ülejäänud suhkruga vahustatud munakollastele lisada kartulitärklis, lisada segu kuumale piimale ja korralikult segades kuumutada kuni paksenemiseni (mitte keeta!). Maitsestada vaniljesuhkruga ja jahutada segades. Kaste kallata kaussi ja peale panna munavalgepallid.

Talupoes on saada Pajumäe mahepiim liitrihinnaga 1.30 ja erinevad kanamunad tükihinnaga 0.19, 0.22 ja 0.28.

	Piim, Tere, 1 l	Munad, Eggo M10	Suhkur, Dan Sukker, 1 kg	Vaniljesuhkur, Santa Maria, 35 g	Kartulitärklis, Alojas, 400 g
Maxima	0.59	1.62	0.69	0.45	-
Mini-Rimi	0.59	-	-	-	1.09
Meie Toidukaubad	-	-	-	0.55	0.85
Konsum	-	1.60	0.75	0.50	0.85
Selver	-	-	0.59	0.49	0.89

Hinnad on seisuga 12.02.2019

Mari tervisekülg

Selle aasta pühendan oma tervisele

Mari Tammar

Kord kuus teisel nädalal hakkab Raplamaa Sõnumites ilmuma erinevaid terviseteemasid kajastav külg. Natuke edeva nime "Mari tervisekülg" mõtles välja peatoimetaja Tõnis Tõnisson, kes ütles, et tervis on nii personaalne teema, et vajab enda kõrvale ka personaalset nime ja nägu.

Oma esimese tervisekülje pühendan küsimusele, kuidas muuta oma elustiili, sest selleks, et olla tervem, ilusam ja õnnelikum, on vaja enamasti teha oma elustiilis väiksemaid või suuremaid muudatusi.

Teatud mõttes olen olnud väga kirglik muudatuste fänn. Mulle on meeldinud teha elus kannapöördeid ja alustada justkui puhtalt lehelt. Viljandis õppides olin näiteks kirglik kolija, vahetasin elukohta peaaegu iga poole aasta tagant ja uskusin, et nüüd hakkab parem elu. Samuti olen proovinud kõikvõimalikke erinevaid toitumisviise. Ükskord otsustasin päeva pealt loobuda suhkrust, piimatoodetest ja nisujahust ja siis pool nädalat hiljem ka lihast. (Nii toitusin ma pisut enam kui pool aastat.)

Ma olen katsetanud lühematel perioodidel ka puhast veganlust ja toortoitumist ja kindlasti olen proovinud ka madala süsivesikute tasemega toitumist ja paleo toitumisviisi. Enamik neist on olnud lühiajalised katsetused ja mitte püsivad muutused. Täna söön põhimõtteliselt kõike, aga märksa teadlikumalt kui varem.

Ma ei usu enam üleöö tehtud muudatustesse. Kuigi see läheb mu kärsitu loomuga vastuollu, olen tänaseks jõudnud arusaamani, et püsivad ja põhimõttelised muutused saavad toimuda järk-järgult, väikeste sammude haaval.

Samamoodi ei usu ma enam suurte eesmärkide püstitamisse. Ei ole mõtet seada endale eesmärgiks võtta maha 20 kilo, hakata maratonijooksjaks või saada zen mungaks. Suur eesmärk võib küll esialgu tunduda motiveeriv, aga mida aeg edasi, seda ahistavamaks see muutub. Kaal langeb aeglaselt või seda tuleb hoopis juurde, iga päev jooksma minna ikkagi ei jõua ja emotsioonid keevad hoolimata mediteerimisest üle. Tekib süütunne ja end oma eesmärgiga võrreldes alaväärsustunne. Seega tasub endale seada väikeseid eesmärke, hoides samas silme ees mingit suuremat ideed.

Eelmine aasta oli minu jaoks suur muudatuste ja otsimise aasta. Tänaseks on olukord mõnevõrra stabiliseerunud ja seepärast sain ka aasta alguses anda endale märksa tagasihoidlikumaid lubadusi. Nimelt lubasin, et pühendan selle aasta oma tervisele. Seda, mida see täpselt tähendab, ma ei fikseerinud. Seega võib see lubadus endas kätkeda nii tervislikku toitumist ja rohkemat liikumist, ent ka põhjalikumate teadmiste omandamist ning positiivsema ellusuhtumise juurutamist. Igaljuhul, kui ma aasta lõpus kokkuvõtteid teen, saan sellise lubaduse järele üsna lihtsalt plussi kirjutada, kui ma kasvõi natukene oma tervise heaks olen teinud.

Oma lubaduse esimese sammuna läksin nõelravisse ja hakkasin käima muusikateraapias. Nõelravist loodan abi saada kroonilise õlavalu vastu, muusikateraapiast leevendust kroonilisele muretsemisele. Tänaseks saan öelda, et positiivseid tulemusi on andnud mõlemad, kuigi pikk tee on veel minna.

Samuti püüan kujundada positiivset harjumust teha hommikusöögiks putru ja süüa korralik ja soe lõuna. Kui päeva kaks esimest toidukorda on olnud korralikud, saab õhtusöök olla selle võrra kergem. Kuna seedimine on õhtuti laisem, peaks see olema igati mõistlik plaan.

Nõelraviarst soovitas tegelikult mul loobuda ka suhkrust, piimatoodetest ja nisujahust, mis olevat hiina meditsiinist lähtuvalt minu kehatüübile ebasoodsad. Võib-olla teengi seda, aga mitte üleöö. Nii palju olen ma aga küll muutnud, et oma hommikupudru keedan piima ja suhkru asemel kookospiima ja banaaniga ning püüan valida sellise leiva, kus nisujahu sees ei ole.

Eks paistab, kuidas edasi, aga lubaduse, et selle aasta pühendan oma tervisele, olen ma andnud. Pühenda sina ka!

Foto: pexels.com

Kuidas muuta oma elustiili?

Olgu sinu soov kaalulangetus, suurem füüsiline aktiivsus, positiivse enesekuvandi juurutamine, süsteemsem ajaplaneerimine, suitsetamise mahajätmine vms, on mõned soovitused, mida oleks hea kõrva taha panna.

Mari Tammar

Lühidalt öeldes: sihile viivad väikesed, aga järjepidevad sammud.

Nendi tõsiasja, et kõik on sinu enda kätes.

Eks me püüame end ikka välja vabandada sellega, et aega ei ole ja tööd on palju ja seepärast me ei saa tervislikult elada. Tegelikult ei saa me vastutust aga kuhugi mujale veeretada kui iseendale. Minu jaoks on isegi vabastav mõelda, et kõik on minu enda kätes ja kui midagi väga soovida, on kõik ka võimalik.

Mida sa tahad?

Kujuta ette seda, milline näeb sinu elu välja siis, kui oled suutnud muutuse, mida sa soovid, ellu viia. Minu arvates on rõõmus kujutluspilt märksa motiveerivam abiline kui mingi kaalunumber või sedamoodi eesmärk. Mina kujutlen täna näiteks rõõmsat ja energilist ennast, kes ei vaju pärast tööpäeva väsinult ja pahurana diivanile, vaid kellel jagub õhtul energiat minna sõbraga välja rulluisutama, kinno või niisama jalutama.

Kust alustada?

Meie suured harjumused on tegelikult kobarad väiksematest harjumustest. Seega enne, kui teele asuda, tasuks natuke mõelda lahti seda, millised väikesed harjumused on kobaraks kokku koondunud, ja siis alustada ühe väikese harjumuse muutmist. See võib tunduda ehk liiga vähe ambitsioonikas, aga kui muuta üht lüli tervikust, hakkab vaikselt muutuma tervik ise.

Kui rääkida toidust, siis paneb kogu meie päevale alguse hommikusöök. Sageli jätavad inimesed hommikusöögi vahele, sest neil on liiga kiire. See paneb neid aga päeva jooksul ampsama väikeseid näkse ja see omakorda nihutab järgmisi söögikordi. Seega, kes tahab oma toitumisharjumusi muuta, võiks alustada hommikusöögi rutiini kujundamisest.

Üks samm korraga

Kõike korraga muuta ei saa. Alusta ühe harjumuse muutmisest ja seda ka väikeste sammudega. Nii tuleb eduelamus kiiremini, kui oled millegagi hakkama saanud, ja see tõstab omakorda motivatsiooni. Võid tormata ka suuremate sammudega edasi, aga siis võib kergemini juhtuda, et võhm saab poolel teel otsa.

Muutuste elluviimine ei ole sprint, vaid maraton. Muutuste suunas tuleks liikuda väikeste sammude haaval, aga järjepidevalt. Seega ära võta endale korraga liiga suuri eesmärke, vaid ikka samm korraga. Väikesed muudatused teevad lõpuks kokku ühe suure. Seejuures tuleb meeles hoida, et enamik asju mõjuvad, kui sa teed neid järjepidevalt.

Oluline on tekitada endale harjumus. Harjumuse juurutamine võtab aga aega.

Väidetavalt tuleks harjumuse juurutamiseks korrata üht tegevust 21 päeva järjest. Näiteks keeta 21 päeva järjest endale hommikul putru või 21 päeva järjest iga hommik võimelda. Seda, kas see 21 päeva tegelikult toimib, ma ei tea, aga igaljuhul on siin sees oluline tarkusetera, et muutused ei sünni üleöö. Harjumuste ja mõttemustrite muutmiseks on vaja aega ja järjepidevust.

Vigade tegemine on ka täitsa okei.

Kõik psühhoterapeudid kirjutavad sellest, et mõtte- ja käitumismustrite muutmisel tuleb ette tagasilööke ja seisakuid. Need on normaalsed protsessi osad, sest on üsna loogiline, et meie vanad harjumused ja mõtteviisid tõrguvad esialgu uuele vastu.

Uue ja vana vahel tekib teatud mõttes konflikt ja tükike meist tahab meid tirida vanasse, turvalisse ja mugavasse harjumusse tagasi. Siinkohal aitab muidugi see, kui vaadata jälle seda rõõmsat kujutluspilti sellest elust, kui oleme suutnud oma muudatuse ellu viia.

Kui aga tuleb siiski ette päevi, mil vana harjumus võimust võtab, ei peaks hakkama end kohe hirmsasti hurjutama ja maha tegema. Nagu ma ütlesin, on tagasilöögid ka üks osa edasiliikumise protsessist. Pigem tuleks kerge muigega vaadata seda inimlikku aplust, mis meie sees on, rakendada enda suhtes pisut kaastundlikkust (puhuda kukkumisel kriimustada saanud põlvele peale) ja siis jälle südikalt edasi minna, kaunis postkaart pildiga paremast elust põues.

Lihtsalt alusta, sest sul pole midagi kaotada!

Ära jää ootama paremat aega, vaid alusta nüüd ja kohe.

Joonas Šein: Nägin Raplas suuremat võimalust mängijana areneda

Siim Jõgis

Eelmisel nädalal ühines Avis Utilitas Rapla meeskonnaga kauaoodatud täiendus – tagamängija Joonas Šein (20, 194 cm). Tallinnast pärit noormees esindas seni Rapla konkurendi TalTechi värve.

Peamiselt mängis ta küll Saku I liigas, kus oli Tamsalu Los Toros/TalTechi meeskonnas. Seal viskas ta 20 mänguminuti jooksul keskmiselt 8,3 punkti ning noppis 4,7 lauapalli.

Oma debüüti Rapla meeskonna eest oleks ta soovinud teha juba kodupubliku ees Pärnu Sadama vastu 7. veebruaril. Vajalikke pabereid ei saadud selleks ajaks siiski korda ning seda kohtumist pidi noormees jälgima pingilt. Esimest korda jooksis ta Rapla eest väljakule pühapäeval, 10. veebruaril võõrsil Valmiera Glass Via vastu. Väljakul viibis ta 11 minutit ja 47 sekundit, kuid ühtegi punkti ta selle ajaga ei visanud. Statistikasse päris nulliringi ei tekkinud – kirja sai ta ühe lauapalli ja ühe resultatiivse söödu.

Sadolini spordihoone kodupublikul tuleb Šeini mängude nägemiseks oodata märtsini. Küll aga on Rapla meeskond mängus juba homme – sõbrapäeval. Külla sõidetakse Tallinna Kalev/TLÜ-le. Šein ütles, et selles mängus minnakse kindlasti välja võidu peale. On ju Rapla fännidel kibe mälestus sellest, kui Tallinna Kalev/TLÜ võttis vahetult enne jõulupühi Raplas ülekaaluka võidu.

Oled nüüd juba nädal aega uues meeskonnas olnud. Kuidas oled jõudnud kõigega kohaneda?

Joonas Šein (pildil): Kõik on hästi laabunud. Tagasilööke minu jaoks ei ole olnud. Treenerid, füsiod ja fännid – kõigiga olen hästi läbi saanud.

Miks sa võtsid plaani vahetada klubi keset hooaega?

Et saada rohkem võimalust mängida. TalTechis oli meeskonnas rohkem liikmeid kui siin. Nägin siin enda jaoks suuremat võimalust mängijana areneda.

Kas Avis Utilitas Raplaga liitumine on sinu karjääris samm edasi?

Seda ei oska hetkel öelda. Pigem saab seda hiljem öelda, kuidas see samm minu karjäärile mõjus.

Rapla ja TalTechi mängujoonised, kui palju need teineteisest erinevad?

Enamjaolt neis väga suuri erinevusi ei ole. Muidugi on mingid kindlad liikumised, aga mõlema puhul on mängujoonises sees, et rünnakul tuleb lahendus leida kiiresti. Tingimata ei pea liikumist lõpuni viima.

Oled kindlasti rääkinud peatreener Toomas Annukiga. Millised ootused tema sulle on pannud?

Otseselt ei olegi mingeid suuri ootusi. Ta ütles, et mulle avaneb siin kindlasti võimalus ja et ta usub, et ma kasutan selle ära.

Eelmisel neljapäeval Pärnu Sadama vastu istusid veel pingil. Kas tegelikult oleksid juba siis väljakule tahtnud minna?

Muidugi oleks tahtnud. See oleks väga hea olnud, aga õnneks tuli järgmine mäng kiiresti peale.

Kuidas oma debüüdiga pühapäeval Valmiera vastu rahule jäid?

Esmane eesmärk oli aidata meeskond võidule. Ise oleksin saanud küll mingites olukordades paremini mängida. Ma polnudki sel Eesti-Läti ühisliiga hooajal ühes mängus nii pikalt platsil olnud.

Panin tähele, et sa oled vasakukäeline või vähemalt viskad vasaku käega. Kuidas sa tunned, kas see on sulle kuidagi eeliseks?

Kui esimest korda korvpallitrenni läksin, hakkasingi vasaku käega viskama. Samas olen mõlemakäeline. Kirjutan näiteks paremaga. Ma ei oska öelda, kas see eelise annab. Võib-olla ainult natuke.

Oled pärit Tallinnast ja hakkasid seal ka korvpalli mängima. Aga miks just korvpall?

Enne seda tegelesin ujumise ja peotantsuga. Nende kõrvalt hakkasin korvpalli mängima, aga lõpuks jäigi ainult korvpall.

Kannad numbrit 13. Kas sellel on mingi kindel tähendus sinu jaoks?

Minu jaoks on see kujunenud lemmikuks. Kui mängisin Audenteses, oli minu number 31. Siis otsustasin, et pööran numbrid lihtsalt ümber.

Kes on sinu eeskujud korvpallis?

Kui noorem olin, siis vaatasin oma endise meeskonnakaaslase Gregor Arbeti liigutusi väljakul. Tema tundus mulle huvitav mängija.

Sinu Facebooki lehte kaunistab Kevin Duranti pilt. Kas tema on ka sinu lemmik?

Jah, tema on ka üks lemmikuid.

Aga eesmärgid? Kuhu tahaksid korvpallis välja jõuda? Oled veel noor mängija.

Eks seda näitab aeg, aga minu esmane eesmärk on end n-ö käima saada siin Raplas. Tahaks Olybet Eesti-Läti ühisliigas olla tugev mängija. Sealt vaatame edasi.

Sõbrapäeval ootab Raplat ees mäng Tallinna Kalev/TLÜ vastu. Mis mõtete ja meeleoludega meeskond sellele vastu läheb?

Väga positiivsed meeleolud. Teeme veel mõned trennid enne ja valmistume mänguks nagu tavaliselt.

Ja lähete võidu peale välja?

Kindlasti.

AVIS Utilitas Rapla mänedžer Jaak Karp: "See on meie jaoks märgilise tähtsusega, et noor kohalik mängija meid ise üles otsib. Meil oli väga hea meel, kui Joonas ambitsioonika mängijana klubiga ühendust võttis, ning loomulikult anname talle hea meelega Raplas võimaluse."

Lauatennise seeriavõistluse hooaeg hakkab lõpusirgele jõudma

Siim Jõgis

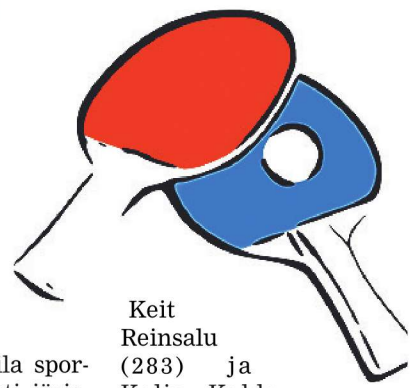

Lauatennise seeriavõistluse hooaeg 2018/19 jätkus laupäeval, 9. veebruaril Kohila spordihoones. Seal peeti järjekorras viies etapp ning osa võttis sellest 41 mängijat.

Meeste konkurentsis sai esikoha Kuido Põder, kellele järgnesid Allan Salla ja Heino Kruusement. Naiste arvestuses võttis järjekordse esikoha Marika Kotka. Teiseks tuli Aili Kuldkepp ning kolmandaks Maie Enni. Hooaja kokkuvõttes tähendavad need tulemused, et meeste arvestuses moodustavad esikolmiku enne kahte viimast etappi Allan Salla (295 punkti), Keit Reinsalu (283) ja Kalju Kalda (274). Naistest juhib viie etapi järel Marika Kotka (183), kelle järel tulevad teisena Maie Enni (144) ja kolmandana Kristi Kruusimaa (142). Need järjestused võivad järgnevatel etappidel siiski veel muutuda.

Hooaja kokkuvõttes lähevad arvesse viie parema etapi tulemused. Järgmine võistlus ehk seeriavõistluse kuues ning ühtlasi ka eelviimane etapp peetakse Järvakandis.

Heiki Nabi teenis Eesti meistrivõistlustel kindla esikoha

Maadlusklubi Juhan

Põlvas Mesikäpa hallis leidsid pühapäeval, 10. veebruaril aset täiskasvanute Eesti meistrivõistlused kreeka-rooma, vaba- ja naistemaadluses. Meistritiitli eest võistles üle 150 sportlase. Maadlusklubi Juhan saavutas 17 klubi konkurentsis teise koha.

Meie klubi esindas 12 maadlejat. Ainsa meistritiitli võitis meie raskekaalu maadleja Heiki Nabi, kes alistas oma konkurendid ülekaalukalt. Finaalkohtumisele jõudsid ka Andreas Välis (87 kg) ja Raido Liitmäe (97 kg), paraku pidid mõlemad pärast tasavägiseid kohtumisi leppima hõbemedaliga. Kehakaalus 97 kg võitles end pronksile Hendrik Kalme.

Pronksikohtumistes pidid vastaste paremust tunnistama aga Hannes Välis (87 kg, 4. koht) ja Markos Merisalu (60 kg, 5. koht), kes tõid oma tulemustega siiski klubile vajalikke punkte, mis aitas Juhani võistkondlikus arvestuses poodiumi teisele astmele. Naistemaadluses saavutas 3. koha Veronika Vodolaztšenko (53 kg).

Eesti meistriteks tulid naistemaadluses:
Polina Sahno (50 kg, SK Tapa/Tapa VSK)
Anita Maškina (53 kg, SK Kuldkaru)
Maarja Plaser (57 kg, Korrus3/Audentese SG)
Tiia-Triin Tomson (62 kg, MK Leo)
Olha Narepekha (69 kg, Budolinn Judokool)
Marta Pajula (76 kg, SK Tapa/Tapa VSK)

Vabamaadluses:
Sten Orav (61 kg, MK Tulevik)
Jaanek Lips (65 kg, MK Tulevik)
Ardi Andruse (70 kg, SK Nipi)
Aimar Andruse (74 kg, SK Nipi)
Erik Reinbok (79 kg, SK Kuldkaru)
Jevgeni Soltruk (86 kg, SK Kuldkaru)
Timur Alikhanov (97 kg, SK Kuldkaru)
Kaarel Maaten (125 kg, EMÜ SK)

Kreeka-rooma maadluses:
Helary Mägisalu (60 kg, Vändra Suure Karu Pojad)
Ott Saar (67 kg, TÜ ASK)
Randel Uibo (72 kg, MK Leo)
Jegor Jakovlev (77 kg, J.Kotkase SK)
Hans Uku Leitham (82 kg, Korrus3)
Erik Int (87 kg, Korrus3)
Richard Karelson (97 kg, MK Nelson)
Heiki Nabi (130 kg, MK Juhan)

Klubide arvestuses olid kolm paremat:
naistemaadluses: Korrus3, SK Tapa/Tapa VSK ja EMÜ SK
vabamaadluses: SK Kuldkaru, MK Tulevik ja SK Nipi
kreeka-rooma maadluses: Korrus3, MK Juhan ja MK Nelson

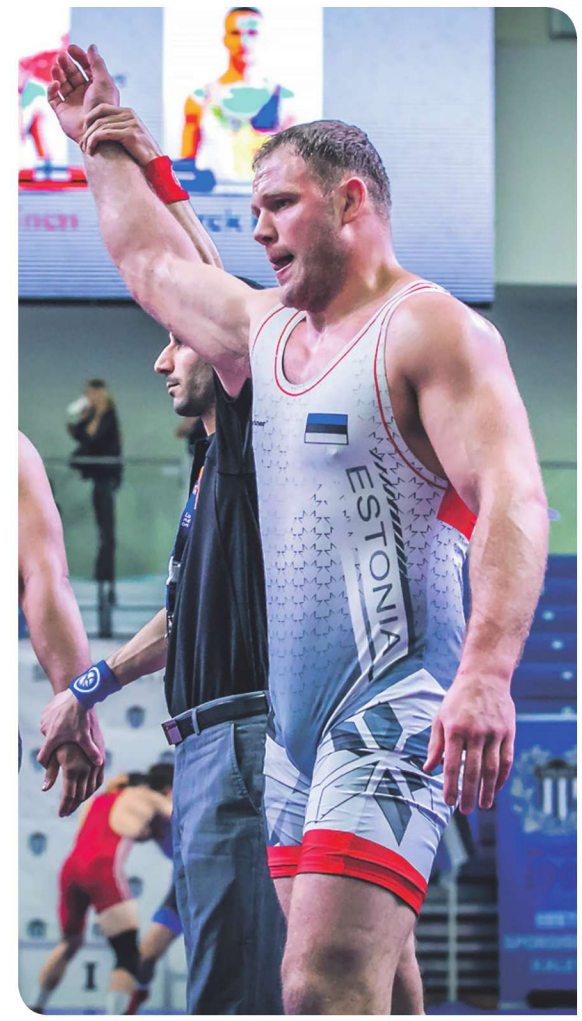

Heiki Nabi.
Foto: SIIM SOLMAN

Kalev Hõlpus tõi Rapla jooksuklubile kaks kuldmedalit

Siim Jõgis

Möödunud nädalavahetusel, 9. ja 10. veebruaril toimusid Tallinnas Lasnamäe kergejõustikuhallis Eesti talvised meistrivõistlused kergejõustikus vanuseklassidele U18, U20 ja U23. Rapla jooksuklubile tõi kaks kuldmedalit meeste U20 vanusegrupis võistelnud Kalev Hõlpus.

Kalev Hõlpus
Foto: erakogu

Kõige kirkamad medalid teenis ta 3000 ja 800 meetri jooksudes. Nendest esimene – 3000 meetri jooks - peeti laupäeval, 9. veebruaril. Seal startis Hõlpuse suurima konkurendina Audentese SK kasvandik Robert Telpt. Nemad kahekesi finišijoonel kulla ja hõbeda ära jagasidki. Hõlpuse treener on Risto Ütsmüts.

Hõlpus rääkis, et ta soovis väga esikohta võita ning oli selle nimel ka palju tööd teinud. Tegemist oli tõesti kiire jooksuga, millest kõneleb see, et Hõlpuse võiduaeg 9 minutit 2 sekundit ja 57 sajandikku oli tema isiklikust rekordist parem tervelt kahekümne sekundiga. Teiseks jäänud Telpti aeg oli 9.02,91 ning tema parandas isiklikku rekordit viie sekundiga.

"Olin enne jooksu üsna enesekindel. Pärast starti jäin kolmandale kohale, aga ei olnud sellega rahul. Surusin end teiseks. Telpt tegi ees väga head tempot. Püsisin tal sabas, kuigi ma polnud harjunud pikalt sellist tempot hoidma. Kui lõpuni jäi veel kaks ringi, siis ta kiirendas. Hambad ristis püsisin tal kannul. Enne lõpusirge algust jäi üks aeglasem jooksja mulle ette ja ma koperdasin. Siis andsin jalgadele valu ja jõudsin napilt esimeseks," rääkis Hõlpus.

800 meetri distants joosti järgmisel päeval, 10. veebruaril. Eelmise päeva pingutusest taastumiseks ei olnud just palju aega, kui tuli taas starti minna. Hõlpus ütles, et väsimust ta 3000 meetri jooksust ei tundnud, kuid jalalihased andsid tunda. "Lootsin joosta medali peale," selgitas ta. Võistlus kulges üsna rahulikult. Poolteist ringi enne lõppu võttis Hõlpus vastu julge otsuse ning läks jooksu juhtima. Sellel positsioonil püsis ta viimase ringini.

"Martin Kivimaa tegi järsu lükke ja sööstis minust mööda nagu postist. Tegin tempovahetuse ja võtsin järele. Ei osanud arvata, et nii heas seisus olen. Viimane sirge sai otsustavaks – lõpuspurdiga lidusin kindlalt mööda ja võtsin teise kulla. Viimane 200-meetrine ring tuli alla 28 sekundi," rääkis Hõlpus. Tema võiduaeg oli 2.03,57.

Ükski teine Rapla jooksuklubi esindaja medalile ei jõudnud. Küll aga heitles end U20 arvestuses 60 meetri jooksus finaali Anet Maripuu, kes sai kaheksanda koha.

Finaalis oli tema aeg 8 sekundit ja 33 sajandikku. Rapla jooksuklubi Facebooki lehelt leiab võistluste kohta sellise kokkuvõtte: "Oli nii õnnestumisi kui ka ebaõnnestumisi, kuid kõik asjaosalised andsid endast parima, mis vaat et kõige tähtsam."

Rapla Mustangi tantsupaar tõi koju pronksmedalid

Alari Liiv, treener

Laupäeval, 9. veebruaril toimusid Tartu Ülikooli spordihoones Eesti 2019. aasta meistrivõistlused 10 tantsus, kus osales 122 paari kümnes vanusegrupis. Kõige nooremas laste vanusegrupis tõi pronksmedalid koju Rapla tantsuklubi Mustang tantsupaar Albert Altmets ja Rosanna Aru.

Jaanuaris peetud Eesti meistrivõistlustel ladina-ameerika tantsudes saavutasid Albert ja Rosanna 6. koha ja märtsis seisavad neil ees veel Eesti meistrivõistlused standardtantsudes. Mõlemad lapsed on seitsmeaastased, Albert õpib Valtu põhikooli 1. klassis ja Rosanna Rapla Vesiroosi kooli 1. klassis. Tantsutundidega Mustangis alustasid nad juba kolmeaastaselt.

Mustangi tantsupaar Albert Altmets-Rosanna Aru ning nende treenerid Alari Liiv ja Kristin Vaha.

Foto: erakogu

KOOLISPORT

Kohilas võistlesid koolinoored sisekergejõustikus

Laine Rokk

Maakonna koolinoorte sisekergejõustikuvõistlus peeti 6. veebruaril Kohilas. Osales 64 koolinoort 10 koolist. Kõikides vanustes tütarlastele oli kavas 5 ala ja poistele 6 ala. Tegevus käis korraga jooksurajal, rohelises saalis ja suures saalis. Võistluse ladusa korralduse eest vastutas peakohtunik Margus Sepp koos oma abi Maarek Laanmetsaga.

Vanuseklassides esikohale tulnud võistlejad:

J-klass (2000-2001)
Kermo Kalda, Kohila G, 60 m 7,3; 60 m tj 10,5; kõrgus 1.60; kuul 8.73
Kristo Kivisild, Järvakandi K, kaugus 5.88; teivas 2.90

A-klass (2002-2003)
Helena Kurjama, Kohila G, 60 m 8,4; 60 m tj 10,7; kaugus 5.25; kõrgus 1.40
Brit Maripuu, Kohila G, kuul 8.82
Egon-Marten Anto, Järvakandi K, 60 m 7,7; 60 m tj 9,8
Kaspar Grauen, Rapla G, kaugus 5.96; kõrgus 1.75; kuul 11.66; teivas 2.80

B-klass (2004-2005)
Teili Ladoga, Kohila G, 60 m 8,3; kuul 10.66
Emely Randma, Kohila G, 60 m tj 9,6
Nora Riisenberg, Rapla VK, kaugus 4.68
Lisete Lepiksaar, Kohila G, kõrgus 1.40
Arto Kivisild, Järvakandi K, 60 m 7,5; kuul 11.05
Kevin-Viktor Beresnev, Rapla VK, 60 m tj 10,0; kõrgus 1.65; teivas 2.40
Rainer Metsniit, Märjamaa G, kaugus 5.42

C-klass (2006-2007)
Hanna Vaikre, Järvakandi K, 60 m 9,0
Lisandra Vetesina, Rapla KK, 60 m tj 11,1
Ruth Hansar, Kohila G, paigalt kaugus 2.08; kõrgus 1.40
Keit Liis Kõiv, Rapla KK, kuul 8.75
Jako Rutšs, Valtu PK, 60 m 8,5; paigalt kaugus 2.32; kõrgus 1.50
Janre Jõgi, Juuru Ed.Vilde K, 60 m 8,5; 60 m tj 9,9
Karl-Eerik Läänaru, Rapla VK, kuul 9.20
Kelvin Kärp, Rapla VK, teivas 2.10

Korvpallis olid võidukad Kabala ja Kesklinna kooli võistkonnad

Laine Rokk

Maakonna koolinoorte 6.-9. klasside korvpallivõistlused peeti 29. jaanuaril (väikesed koolid) ja 11. veebruaril (suured koolid) Sadolini spordihoones. Kokku osales 11 koolist 15 võistkonda 98 koolinoorega.

Koolid 1.-9. klassi õpilaste arvuga alla 300

Tütarlapsed
1. Kabala LA-PK (Marliis Siniallik, Sandra Loose, Jette Vangonen, Sandra Nurmeta, Kaisa-Laura Viira, Margit Vapper, Katrin Laurimaa, õp Reet Tiisaar)
2. Kaiu PK (Ilona Saar, Helina Eliise Raudsepp, Kairiin Põlluste, Anabel Linaste, Ivika Ormus, Hannagrete Sepp, Brigitte Panker, õp Agur Asperk)

Noormehed
1. Kabala LA-PK
(Kevin Sasin, Kevin Troinikov, Jaanis Tõnnori, Rudolf Lokkota, Marten Oberg, Glen Blande, õp Reet Tiisaar)
2. Juuru EVK (Kennet Vaarma, Janre Jõgi, Janar Jaani, Ihan Jalukse, Endrico Järvesaar, Ats Karus, õp Jüri Pritšin)
3. Kivi-Vigala PK (Romanis Siiman, Laur-Lennart Kärsna, Kalju Torri, Kaspar Sume, Aron Aun, Sander Roosileht, tr Marko Kreuz)

Koolid 1.-9. klassi õpilaste arvuga 300 ja rohkem

Tütarlapsed
1. Rapla KK (Berit Täpsi, Ketlin Kõiv, Majandra Liis Pitkanen, Angeelika Rüütalu, Anna Maria Tamberg, õp Tiiu Kosk)
2. Rapla VK (Leandra Reingold, Emma Lisette Kadarpik, Henriethe Olonen, Triine Roosalu, Emma-Mia Küttis, Sille Sillamaa, õp Ingrid Lenk)

Noormehed
1. Rapla KK (Erik Pärnapuu, Ino Kurg, Martin Oruste, Karel Kadarik, Robin Kaljumäe, Brenet Rohtoja, õp Allar-Raul Antson)
2. Kohila G (Markus Ladoga, Georg Markus Tammverk, Sander Visser, Kevin Kiili, Andrus Kapsi, Oliver Orro, Henri Vanem, õp Kaur Heinaru)
3. Rapla VK (Rico Robin Rikk, Silver Loorents, Hendrik Niklus, Markus Kaljund, Marcus Sadõhov, Aleks Runnel, Märten Laurimaa, Rasmus Jakk, Markus Pekkenen, õp Viljo Sinikas)

VABAD TÖÖKOHAD

Eesti Töötukassa

Raplamaal seisuga 13.02.2019

Tööpakkumise nimetus	Asukoht	Tööandja	Kandid tähtaeg
Remonditööline	Rapla linn	Rapla Vesiroosi Kool	24.02.2019
Lapsehoidja	Rapla linn	Sinilinnu Lastehoid OÜ	03.03.2019
Vanemmüüja	Rapla linn	Rapla Tarbijate Ühistu	17.02.2019
Eripedagoog	Rapla linn	Rapla Vallavalitsus	07.03.2019
Kokk-lihameister	Rapla linn	RRLektus AS	22.02.2019
Müüja-klienditeenindaja	Rapla linn	Rapla Tarbijate Ühistu	17.02.2019
Kokk	Rapla linn	Rapla Tarbijate Ühistu	24.02.2019
Koristaja	Rapla linn	Rapla Tarbijate Ühistu	17.02.2019
Värviliini operaator	Lipametsa küla	Vir-Var Kauba OÜ	22.02.2019
Karjak-ajaja	Karitsa küla	Kaiu LT OÜ	27.02.2019
Tootmistööline	Kalevi küla	Saarioinen Eesti OÜ	24.02.2019
Sotsiaaltööspetsialist	Juuru alevik	Rapla Vallavalitsus	28.02.2019
Müüja-klienditeenindaja	Alu alevik	RRLektus AS	28.02.2019
Lüpsja-farmitööline	Karitsa küla	Kaiu LT OÜ	28.02.2019
Hooldusõde	Tolli küla	Kuuda Hooldekodu OÜ	22.02.2019
Tehniline sekretär	Märjamaa alev	Timberston Ehitus OÜ	20.02.2019
Müüja	Märjamaa alev	Rapla Tarbijate Ühistu	17.02.2019
Köögitööline	Leibre küla	Tõrvaaugu Mahe talu OÜ	25.02.2019
Remondilukksepp	Kivi-Vigala küla	Peltoc OÜ	06.03.2019
Operaator	Kohila alev	KP Factory OÜ	22.02.2019
Tootmistööline	Kohila alev	EcoBox OÜ	24.02.2019
Müüja	Kohila alev	Rapla Tarbijate Ühistu	17.02.2019
Koristaja	Kohila alev	Rapla Tarbijate Ühistu	17.02.2019
Tõstukijuht	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	03.03.2019
Operaator	Kohila alev	Kohila Vineer OÜ	03.03.2019
Tootmise planeerija	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	28.02.2019
Kantselei peaspetsialist	Kohila alev	Kohila Vallavalitsus	14.02.2019
Müüja	Hageri alevik	Rapla Tarbijate Ühistu	24.02.2019
Tehnoloog	Kehtna-Nurme küla	Frank Kutter OÜ	15.02.2019
Jurist	Kehtna alevik	Kehtna Vallavalitsus	15.02.2019
Puidutsehhi tööline	Kehtna alevik	Panelwood OÜ	28.02.2019
Tootmistööline	Keava alevik	Vindor OÜ	03.03.2019
Höövliliini operaator	Keava alevik	Vindor OÜ	03.03.2019
Hooldusjuht	Kalbu küla	Elupuu MTÜ	24.02.2019
Operaator	Järvakandi alev	O-I Estonia AS	28.02.2019
Müüja	Järvakandi alev	Rapla Tarbijate Ühistu	17.02.2019
Postikuller	Rapla maakond	Eesti Post AS	19.02.2019
Veoautojuht-ekspediitor	Rapla maakond	Odien OÜ	28.02.2019
Katusepaigaldaja	Rapla maakond	TK Katused OÜ	22.02.2019

www.tootukassa.ee.Töötukassa Raplamaa osakond Tallinna mnt 14, 79513 Rapla. Tel: 483 0140, rapla@tootukassa.ee

MAGAZIIN
Lai valik, mõistlik hind!
www.magaziin.ee
üle 2000 toote superhinnaga
HINNA-KRATT
%
14.02.-06.03.2019
Viljandi mnt 72, Rapla • E-R 9-19 • L 9-16 • P 10-15

MAGUS ELU
HEAD SÕBRAPÄEVA!
TULE JA OSTA MAGUS KINK KALLIMALE JA SÕPRADELE!
OLEME AVATUD: E-R 10-18, L 10-15
RAPLAS TALLINNA MNT 23, TEL: 6661550

omniva
Tule meie toimekasse Rapla jaotuskeskuse meeskonda
POSTITÖÖTLEJAKS
Ootame Sind oma meeskonda, kui Sind rõõmustab liikuv ja mitmekülgne töö ning Sa oled valmis varastel hommikutundidel postisaadetisi sorteerima ja kandeks ette valmistama. Postitöötleja töö eelduseks on hea suhtlemisoskus ja arvutikasutamise oskus. Oluline on kindlasti ka valmisolek liikuvaks tööks.
Pakume võimalust töötamiseks ka osalise töökoormusega.
Lisainfo telefonil 5805 8858. Kandideerimiseks saada oma CV aadressil laima.parik@omniva.ee või võta meiega ühendust telefoni teel.

ARUTECH
parimad aknad
20 aastat Eesti turul!
Juubelisoodustused!
AKNAD kuni -62%
PAIGALDUS kuni -30%
SISEVIIMISTLUS kuni -30%
VÄLISVIIMISTLUS METALLNURGALIISTUDEGA kuni -30%
Pakkumine kehtib kuni 28.02.2019.
Rapla, Tallinna mnt 23. Tel 677 7055, 5551 3058
www. arutech.ee
Rahvusvaheline kvaliteedijuhtimise sertifikaat ISO 9001:2008 ja keskkonnasertifikaat ISO 14001:2004
PVC AKNAD, LÜKANDUKSED, METALLUKSED, RÕDUDE KLAASIMINE

RAPLA KÜTTEKONTOR
MÜÜB LÕHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm).
MÜÜME KA PUITBRIKETTI.
Tel 516 6305

TEENUS

OÜ KÜLMALINE
Õhk-õhksoojuspumbad, õhk-vesisoojuspumbad, maaküte. Müük, paigaldus, hooldus, remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta. Helista tel 5330 7447, siva-auto2007@gmail.com

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

Rehvivahetus Rapla linnas Jürna tn 2. Hinnad väga soodsad. Aeg broneeri tel 5818 8986 Hinnakiri www.rauaspets.ee

Veo- ja kolimisteenused. Tel 5688 1227. www.vedaja.ee Facebook: Veoteenus Raplamaal

KATUSETÖÖD (viilkatused, lamekatused). Tel 5698 4470 AlvekoEhitus@gmail.com

Hoonete soojustamine puistevillaga, teeme ka vajalikke eeltöid. Konsultatsioon objektil TASUTA! Puistemees OÜ, tel 501 6689, ken@puistemees.ee

Sõbra Sõiduk. Auto remont ja hooldus. Lepiku 14, Rapla. Tel 558 8856, 5691 9667

Katuse-, fassaadi-, sokli- ja üldehitustööd. Tel 5381 9121

Õhksoojuspumpade keemiline survepesu. Ära külmeta - Kliimameedik taastab seadme efektiivsuse. Tel 5345 7704

Pesuruumide renoveerimine, plaatimine, saunade ehitus. Tel 5341 9932

Akende reguleerimine, klaaspaketi ja tihendite vahetus, õlitamine. Tel 529 7433 Garel

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Jürna 2. E-R 9-17, L 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovaru territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 5860 7877, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

OÜ ESTEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

Timberstock OÜ ostab lehtpuuenamusega metsakinnistuid ja raieõiguseid. Küsi pakkumist tel 507 1150 timber@timberstock.ee

vanu jalg- ja mootorrattaid, võrre ning nende varuosi. Võivad olla ka mittekomplektsed. Samuti pakuvad huvi erinevad vanaaegsed esemed. Tel 508 6947

auto 100-1500 €. Tel 5809 6086

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb toorest leppa ja sangleppa 30, 33, 38, 50, 60, 70 cm. Vedu al 5 rm. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris turbabriketti, puidubriketti, pelleteid, kaminapuid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

lõhutud toores lehtpuu, hind al 35 €; metsakuiv okaspuu al 38 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga. Tel 502 4895

Lõhutud ja saetud lepa küttepuud nii lahtiselt kui võrkkotis. Müüme ka puitbriketti. Vedu. Tel 516 6305

ehituslikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Pikkused 3 - 6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

kuivad küttepuud, lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

otse tootjalt kase puitbrikett alates 199 €, pakitud turbabrikett al 130 €, pellet al 200 €, pakitud kivisüsi al 235 €, kuivad klotsid, vedu. Tel 506 8501

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 5196 2628, 5354 3002

Tapamaja müüb emise lihakehasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

Tapa linnas Eha tn 1-toal kõigi mug keskküttega 28 m² korter. Heas korras, PVC aknad, turvauks. Hind 12 000 €. Samas ostan Raplasse 1-2-toal korteri omanikult. Tel 518 5246

1-toaline kahe rõduga korter Raplas Nurme tn 4. Tel 5682 5993, 5804 0140

kuivi kase-, lepa- ja tammekaminapuud 40 L võrkkottides ja kaminapuujääke 60 L võrkkotis. Saadaval ka puitbrikett ja puidupellet alusel. Tel 523 8503, 433 3130

MITMESUGUST

9.-17. mai reis Baierimaale. Buss sõidab läbi Rapla. Tel 502 9006 http://www.rosenreisid.ee

SOOVIN ÜÜRIDA

garaaži Raplas. Kiire! Tel 5850 7432

ANNAN ÜÜRILE

2-toalise korteri Kabalas. Tel 505 9720

3-toal korteri Rimi vastas Raplas. TV ja pesumasin. Üür 330 € + kom. Tel 526 8894

2 euro eest saada lugeda
TERVE NÄDALA
kogu veebilehte!
www.sonumid.ee
RAPLAMAA Sõnumid

Mälestame endist töötajat

HILJA ALTEBERGI

ja avaldame südamlikku kaastunnet Riinale perekonnaga.

OÜ UNIPLAST

Südamlik kaastunne Riinale, Toomasele ja Kristelile kalli ema ja vanaema
HILJA ALTEBERGI
lahkumise puhul.

Anne ja Urmas

Südamlik kaastunne Margele ja Katrinile peredega kalli
ANTS LAGEMANNI
kaotuse puhul.

Helgi Arro ja Mare Arro peredega

Südamlik kaastunne Liivi Kinki perele kalli
ISA
kaotuse puhul.

KPG Kaubanduse OÜ kollektiiv

Südamlik kaastunne Kailile armsa
EMA
kaotuse puhul.

Töökaaslased Selverist

Kallis Liivi!
Südamlik kaastunne
ISA
surma puhul.

Töökaaslased

Täname kõiki häid inimesi, kes toetasid meid kalli ema

REET SUIGI

ärasaatmisel ja leinavad meiega koos. Eriti suur tänu EELK Rapla Maarja-Magdaleena koguduse õpetajale Mihkel Kukele jumaliku matuseteenistuse eest.

Janar, Jaana peredega ja Vello

Aeg ühiseid rõõme ja muresid ei mata, aeg kaunimad ajad meelde jätab...

Mälestame head sõpra

EEVI VEEVELIT.

Meie kaastunne Kunole, Ritale ja Kailile peredega.

Ivi ja Eevi lastega

Vaikis rõõm ja mure, kõigest jääb järele miski, mis ei sure…

Südamlik kaastunne Kunole ning Rita ja Kaili peredele kalli

EEVI VEEVELI

lahkumise puhul.

Peeter ja Viive, Raivo ja Raili peredega

Südamlik kaastunne Kunole ning Rita ja Kaili peredele kalli
EEVI VEEVELI
kaotuse puhul.

Perekond Blande

Seal, kus sulgub eluraamat, algab mälestuste maa...

Südamlik kaastunne Margele, Katrinile, Ervinile ja lastelastele armsa isa ja vanaisa

ANTS LAGEMANNI

lahkumise puhul.

Ruslan, Maimu, Eda, Kalev ja Koidu

Saab igaüks meist kingituseks aja, ta kestust keegi meist ei tea...

Südamlik kaastunne Kailile kalli

EMA

kaotuse puhul.

Tiiu laste ja lastelastega

Vaikselt lahkusid, emake hea, muredest, valudest enam ei tea…

Südamlik kaastunne Riinale, Toomasele ja Kristelile peredega

HILJA ALTEBERGI

kaotuse puhul.

Maimu, Eva ja Aivi peredega, Inga, Aivo, Heli, Sulev

Mõni hetk on elus valusam kui teine. Mõni hetk on kohe väga, väga valus…
(J. Tätte)

Avaldame südamlikku kaastunnet Kailile kalli

EMA

kaotuse puhul.

Kolleegid Rapla Selverist

Südamlik kaastunne Ritale kalli
EMA
surma puhul.

Töökaaslased
Erapolikliinik Praxisest

Täname kõiki, kes olid ja on toeks meie leinas ning kes saatsid viimsele teekonnale meie kalli

PIRETI.

Lesk Meelis ja tütar Emma

Siiras tänu:

Eesti Vabariigi President

Rapla Vallavalitsus
Rapla Vallavolikogu

Akzo Nobel Baltics AS kollektiiv

Raplamaa Omavalitsuste Liit

Kehtna Vallavalitsus
Kehtna Vallavolikogu

Märjamaa Vallavalitsus
Märjamaa Vallavolikogu

Kohila Vallavalitsus
Kohila Vallavolikogu

Juuru Osavallakogu ja teenuskeskus
Kaiu Osavallakogu ja piirkonna külavanemad
Raikküla Osavallakogu ja teenuskeskus

Rapla valla raamatukogud
Rapla Vallakodanike Liit
Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus
Raplamaa Ettevõtjate Ühingu liikmed
Ettevõtlikud Naised Raplamaal MTÜ
RENA klubi ja aastanaised
Rapla Valla Liiklusnõukogu
Raplamaa Varahaldus
Rapla Valla Külade Ühendus
Rapla Hooldekeskuse kollektiiv

Rapla valla haridusasutused
Rapla Vesiroosi Kool
Rapla Kesklinna Kool
Rapla Gümnaasium
Rapla Täiskasvanute Gümnaasium
Alu Kool
Kaiu Põhikool
Raikküla Kool

Juuru Rahvamaja
Kaiu Rahvamaja
Kuimetsa Rahvamaja
Raikküla Valla Vabaajakeskus
Rapla Kultuurikeskus
Spordihoone Sadolin
SA Rapla Spordirajatised nõukogu

Kõnelejad Rapla Maarja-Magdaleena kirikus:
Mihkel Kukk - Rapla Koguduse õpetaja
Rene Kokk - Rapla Vallavolikogu esimees
Heiki Hepner - Raplamaa Omavalitsuste Liidu esimees
Andres Siplane - Tiiu Valgemäe uisukooli esindaja
Tõnis Blank - Haridustöötajate esindaja
Valter Uusberg - Rapla kogukonna esindaja

Pille Lill - Rapla Kirikumuusika Festivali kunstiline juht
Rapla Kirikumuusika Festival

Uisuklubi Gliss
AS Rapla Vesi
SA Raplamaa Haigla
HEPA OÜ
Lasteaed Sinilill
SA Põhja-Eesti Turism
Rapla KK 1979.a. lõpetajad
Raplamaa Sõnumid

KINO

MÄRJAMAA HELK
„Sest ta on naine" (USA)
13. veebruar kl 21
14. veebruar kl 19
„Stan ja Ollie" (USA)
13. veebruar kl 17, 19
14. veebruar kl 17, 21.10
„Kelguralli" (USA 3D joonisfilm, eesti keeles)
15. veebruar kl 15
17. veebruar kl 13, 15
19. veebruar kl 15
„Palju õnne surmapäevaks 2" (USA, alla 12aastastele keelatud)
15. veebruar kl 17, 21.10
20. veebruar kl 16.30
„Külm tagaajamine" (USA, alla 16aastastele keelatud)
15. veebruar kl 19
17. veebruar kl 17
19. veebruar kl 19.15
„Ootamatu sõprus" (USA)
17. veebruar kl 19.10, 21.30
19. veebruar kl 17, 21.30
„Alita: sõjaingel" (USA 3D)
18. veebruar kl 16.45
20. veebruar kl 18.30
„Ben on tagasi" (USA, alla 14aastastele keelatud)
18. veebruar kl 19, 21
„Tõde ja õigus" (Eesti)
20. veebruar kl 20.45

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus **"Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992"**
Püsiväljapanek "136 aastat Järvakandi klaasitööstust"
"Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuuseumi kogudest"
Muuseum avatud K, N, R 11-18, L 11-15,
tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
EV100. Lasteaia Sinililli Juuru rühmade näitus „Eestimaa mustrid"
Püsinäitus **"Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda"**
Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUM
Näitus **"Sammudes Eesti Vabariiki" (näitusesaalis)**
Näitus **„Sangarlik Saalistete suguvõsa"**
Püsinäitus **"Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu"**
Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM
Püsinäitused **"Maa-apteek", "Kihelkonnakeskus Hageri" (fotonäitus)**
Avatud T, K, N kl 11-16, muul ajal kokkuleppel
tel 5648 3828

MITMESUGUST

Ralf Neemlaid „Rännak harmooniasse: Südamega looduse rütmis"
Kohila raamatukogu, 13. veebruar kl 19

Keskpäevane kokkusaamine eakatele
Valgu külakeskus, 14. veebruar kl 12.30

Lugejatega kohtub Marko Pomerants (raamatu „Minu ministeeriumid" autor)
Rapla keskraamatukogu, 14. veebruar kl 17

Doonoripäev
Kohila spordikompleks, 15. veebruar kl 10

Sõprade disko
Märjamaa valla noortekeskus, 15. veebruar kl 17

Kaja Kallase raamatu „MEP. 4 aastat Euroopa Parlamendis" esitlus
Raikküla kultuurikeskus, 15. veebruar kl 18

Sõbrapäeva retropidu
Järvakandi kultuurihall, 15. veebruar kl 20

Kohtumiste klubi: Külas Peeter Kaljumäe
Kohila turvakeskus, 16. veebruar kl 14

Eesti Laul 2019 finaali vaatamine suurelt ekraanilt
Rapla, Kultuuriklubi Baas, 16. veebruar kl 18.30

Peoõhtu. Laval The Skyline
Haimre rahvamaja, 16. veebruar kl 21

Sõbrapäeva pidu Minni ja Südamekesega
Kuimetsa rahvamaja, 17. veebruar kl 11

Helimeditatsioon gongide ja kristallkaussidega
Märjamaa rahvamaja, 17. veebruar kl 13

Kohtumine Urve Paloga teemal „Eesti majandus täna ja homme"
Rapla, Pargi resto, 18. veebruar kl 18

Teetund raamatuga
Rapla keskraamatukogu, 19. veebruar kl 16

NÄITUS

Antiikkirjanduse eestindamine - TÜ maailma keelte ja kultuuride kolledži klassikalise filoloogia osakonna koostatud näitus
Klaasikunstinäitus "Klaasist ja klaasil". Tööde autorid Hanna, Elisabet ja Eelike Järvakandist
Merlenda savist lambad
Kehtna raamatukogu

Kohila valla lasteaialaste omaloomingu näitus (näitusesaalis)
Kohila koolituskeskuse keraamika eriala õpilaste näitus „Meie pidu"
Pahkla Camphilli küla mesilasvahast küünalde näitus „Küünaldega küünlakuusse"
Seltsingu Vaiba-Liine vaipade näitus (näitusesaalis, avamine 15. veebruar kl 15)
Kohila raamatukogu

Kohila koolituskeskuse kunstikooli õpilaste näitus „Eile nägin ma Eestimaad"
Kohila vallamaja

Kristel Kuusk: Paberkäsitöö ja taaskasutus
Märjamaa muusika- ja kunstikooli eelkooli näitus (lastekogu)
Märjamaa valla raamatukogu

Ehalill Halliste näitus „Pae peal"
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Lugemisele pühendatud fotokonkursi „Loetud hetked" põnevamate tööde näitus (saalis)
Näitus „Eesti sünnipäev raamatutes" (vitriinis)
Rapla keskraamatukogu

Ülo Sarapuu isikunäitus „Ülendavad vaikuse laulud"
Rapla kultuurikeskuse Rütmani galerii

TEATER

„Avameelselt abielust". MTÜ Oma Lava
Märjamaa rahvamaja, 15. veebruar kl 19

KONTSERT

Salongiõhtu ansambliga Urr Lau
Varbola rahvamaja, 15. veebruar kl 19

KOOLITUS

Töötuba „Sõpruse sõlm" (punutud käepaelad)
Märjamaa valla noortekeskus,
13. veebruar kl 15.15

Seebitegemise töötuba
Lipa koolimaja, 13. veebruar kl 18

Jumestamise ABC (eelregistreerimisega)
Märjamaa valla noortekeskus, 15. veebruar kl 14

Kohila Keskkonnahariduse Keskuse õpituba „Metallid ökovahenditega särama"
Kohila raamatukogu, 16. veebruar kl 12

Ajalooklubi: Ivo Juurvee loeng „Luurajate jälgedel"
Lihula mõis, 17. veebruar kl 12

Jesper Parve koolitusõhtu „Ettevõtlusest ja ettevõtmisest"
Märjamaa raamatukogu, 20. veebruar kl 18

SPORT

Maakonna koolinoorte 1.-3. klasside rahvastepalli EV
Rapla, Sadolini spordihoone, 13. veebruar

KoMo KV ja maakonna MV suusatamises, klassikatehnika sprint
Rapla, Vesiroosi terviserada, 14. veebruar

Maakonna koolinoorte võistkondlik kabevõistlus
Alu, 15. veebruar kl 10

PU16-klassi Eesti MV korvpallis: Rapla Korvpallikool vs Audentese SK
Rapla, Sadolini spordihoone, 15. veebruar kl 12

Saku I liiga kohtumine korvpallis: Rapla KK/ Kohila vs G4S Noorteliiga
Rapla, Sadolini spordihoone, 15. veebruar kl 19

Talimängud
Lauatennis: Valtu spordimaja, 16. veebruar kl 10
Sangpommi rebimine: Valtu spordimaja,
16. veebruar kl 10
Sõiduauto lumerajasõit: Kaiu, Karitsa jäärada,
16. veebruar kl 10
Koroona: Valtu spordimaja, 17. veebruar kl 10
Juhtkonnavõistlus: Valtu spordimaja,
17. veebruar kl 11

Stipend Rapla maakonna korvpalli MV II voor
Alu spordihoone, 16. veebruar kl 12.15

Paluküla Lumelaud 2019 ja maakonna MV
Paluküla, 17. veebruar kl 13

Saku I liiga kohtumine korvpallis: Rapla KK/ Kohila vs Eesti Maaülikool/ Limitex autoklaasid
Rapla, Sadolini spordihoone, 20. veebruar kl 19

KIRIKUTEATED

EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KOGUDUS
Armulauaga jumalateenistus
Pastoraadi saal, 17. veebruar kl 12

EELK JÄRVAKANDI PAULUSE KOGUDUS
Armulauaga jumalateenistus, järgneb koguduse täiskogu koosolek
17. veebruar kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee. Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 20. veebruari lehes.

Raplas alustab tegevust sõltlaste tugirühm

Ülle Laasner

Selle nädala laupäeval alustab Raplamaal tööd sõltlaste tugirühm, mis hakkab koos käima Raplas aadressil Põllu tänav 6.

Tugirühma aitavad käivitada Libertas Kliiniku inimesed, kes on siiani olnud Raplas head partnerid Töötukassale ja aidanud viimase kahe kuu jooksul läbi viia pikaajalistele alkoholiprobleemiga töötutele mõeldud toibumisprogrammi. Toibumisprogramm koosnes tööharjutusest ja sõltlastele mõeldud 12-sammulisel programmil põhinevast Minnesota teraapiamudelist.

Laupäeval alustava tugirühma eesmärk on Raplas uuesti AA rühma töö käivitamine. Esialgu, kuni rühmast enesest kasvavad välja uued eestvedajad, juhivad ja vastutavad rühma ning rühmatöö eest oma taastumiskogemusega ja väljaõppinud Libertase kogemusnõustajad. Rühma töö baseerub 12-sammulisel toibumisprogrammil ja rühma võivad tulla nii alkoholi-, narko- kui ka ravimisõltuvust põdevad inimesed ehk siis inimesed, kes tunnevad, et sõltuvus alkoholi või muude ainete suhtes on hakanud nende elu mõjutama või segama.

12-sammulise programmi üheks eeliseks teiste samalaadsete seas on abivõrgustiku teke, kellele patsient saab hiljem, raskuste tekkimisel toetuda, et mitte vanasse tarvitamismustrisse tagasi langeda. 12 sammu teraapiaprogramm on kogu maailmas praktiseeritav sõltuvuse ravi vorm, mis on kliiniliselt tõestatud kui kõige efektiivsem omasuguste seas. Läbides selle programmi, saavad inimesed oma elu üle kontrolli taastada.

Tugirühm käivitub maakonna tervisedendusliku projekti toel ja edaspidi panevad loodetavasti õla alla ka omavalitsused.

Esimene kokkusaamine on laupäeval, 16. veebruaril kell 15.30 ja teisipäeval, 19. veebruaril kell 18. Edaspidi kohtutakse kolmapäeviti ja laupäeviti. Kaks korda nädalas toe saamine on väga oluline, sest libastumine sel karmil teel on väga lihtne.

Info soovi korral tel 5564 0023.

Hea METSAOMANIK!
OSTAME: kasvavat metsa, metsamaad, palki ja paberipuitu, küttepuitu ja raidmeid.
Metsä
Metsä Forest Eesti AS
Tel: 501 9257, 503 8777
e-mail: eesti@metsagroup.com

Otsime **LAOTÖÖLIST** Alus asuvasse lattu.
Soovi korral palun saata CV meilile
devisu@devisu.ee või võta ühendust
telefonil 5663 3570

Kaius asuv väike ettevõte Näsin OÜ pakub tööd
METALLITÖÖ LUKKSEPALE.
Tel 5332 4352 nasin@nasin.ee

ETV

NELJAPÄEV 14.02	REEDE 15.02	LAUPÄEV 16.02	PÜHAPÄEV 17.02	ESMASPÄEV 18.02	TEISIPÄEV 19.02	KOLMAPÄEV 20.02
06.55 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Inglise 2015) **10.00** Terevisioon* **12.15** Minu laulupidu. Karl Vilhelm Valter* **12.20** Prillitoos **13.15** Tähendamisi* **13.20** Maahommiku lood. Suureoja talu pererahvas (ETV 2018) **13.35** Pealtnägija* **14.25** Islandi taluköök **14.55** Osoon (S)* **15.25** Reisile minuga. Slavoonia maakond Horvaatias* **15.55** Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985) **16.30** Eesti mäng (Eesti 2016) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Õnne 13 (ETV 2003) **17.35** Kutsuge ämmaemand! (Inglise 2015) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** OP+ **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Esimene stuudio **22.05** Uudishimu tippkeskus **22.35** 8 mm ELU (Eesti 2014) **23.05** Ringvaade* **00.05** Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985)* **00.41** ERR.ee uudised	**06.5**5 Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! **10.00** Terevisioon* **12.15** Reis ümber Eesti (ETV 2018) **13.15** Esimene stuudio* **13.40** OP+* **14.40** Iga pink räägib loo (ETV 2012) **15.10** Draamasari Pulss. Sõltlane (Syke, Soome 2017)* **15.55** Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985) **16.30** Riigimehed. Rahvusvaheline edu (Eesti 2010) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Õnne 13 (Eesti 2003) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2015) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Eesti Laul 2019. Finaali eelõhtul **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Krimireede Vera. Noored jumalad (Inglise 2012) **23.15** Pealtnägija* **00.00** Ringvaade* **01.00** Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985)* **01.35** ERR.ee uudised	**07.30** Ringvaade* **08.30** Meie Eestid. Sandra (Eesti 2017) **09.00** Uudishimu tippkeskus **09.30** Draamasari Õnne 13 **10.00** Maahommik **10.45** Aeg õppida **11.15** Pealtnägija **12.05** Kukerpillid (ETV 2009) **13.05** Kommentaare Eesti filmile. Metskapten **13.20** Metskapten (Eesti 1971) **14.35** Noor inspektor Morse. Muusa **16.05** Eesti Laul 2019. Finaali eelõhtul* **17.05** Islandi taluköök **17.35** Loodusdokk Loomu poolest mässajad. Eluvõitlus **18.30** Aktuaalne kaamera **18.45** Eesti Laul 2019. Finaali eel **19.00** Eesti Laul 2019. Finaal, 1. osa **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.20** Sport. Sport **21.30** Eesti Laul 2019. Finaal, 2. osa **22.45** Draamasari Koduigatsus. Uued seiklused **23.35** Kriminaalsari Skandaal inglise moodi **00.35** Riigivargad (Eesti 2014) **01.35** ERR.ee uudised	**07.0**5 Osoon (S)* **07.35** Loodusdokk Loomu poolest mässajad. Eluvõitlus **08.30** 46. Tartu Maraton. Start **09.10** Tähendamisi **09.15** Prillitoos **10.00** Hommik Anuga **11.15** 46. Tartu Maraton. Finiš **13.00** Autoralli MM. Rootsi ralli Power Stage **14.30** Komöödiasari ENSV. Hullumaja kandidaadid* **15.05** Eesti Laul 2019. Finaal* **18.30** Aktuaalne kaamera **18.45** Vabadussõja lugu. Haavatud uhkus **19.25** Aeg õppida **20.00** Draamasari Cranford (Inglise 2007) **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm. Nädal **21.40** Sport. Sport **22.00** Mängufilm Lahendamata juhtum. Faasanijaht (Fasandræberne, Taani/Rootsi/Saksa 2014) **00.00** Kriminaalsari Noor inspektor Morse. Muusa (Endeavour, Inglise 2017)* **01.30** Komöödiasari Riigimehed. Rahvusvaheline edu (Eesti 2010)* **02.01** ERR.ee uudised	**06.55** Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2015)* **10.00** Terevisioon* **12.15** Maahommik* **12.55** 10 aastat Eesti Laulu (ETV 2018) **13.40** Draamasari Koduigatsus. Uued seiklused **14.30** Kriminaalsari Vera. Noored jumalad (Inglise 2012)* **16.00** Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985) **16.30** Eesti mäng **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Õnne 13 (Eesti 2003) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Komöödiasari ENSV. Naabrionu Kostja **20.30** Osoon (S) **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Välisilm **22.15** Välisilma dokk Facebooki dilemma (USA 2018) **23.10** Tööröö bikud (ETV 2018) **23.40** Ringvaade* **00.40** Komöödiasari Allo Allo! **01.13** ERR.ee uudised	**06.55** Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! * **10.00** Terevisioon* **12.15** Hommik Anuga **13.25** Toscana päikese all - Elle lugu (2018) **13.55** Välisilm* **14.25** Tööröö bikud (ETV 2018)* **14.55** Draamasari Cranford (Inglise 2007)* **15.55** Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985) **16.30** Eesti mäng (Eesti 2016) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Õnne 13 (Eesti 2003) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2015) **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Suud puhtaks **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Esimene stuudio **22.05** Draamasari Pulss. Biohäkker (Syke, Soome 2017) **22.55** Plekktrumm* **23.35** Ringvaade* **00.35** Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985)* **01.12** ERR.ee uudised	**06.55** Terevisioon **09.05** Draamasari Kutsuge ämmaemand! (Call the Midwife, Inglise 2015)* **10.00** Terevisioon* **12.15** Vabadussõja lugu. Haavatud uhkus **13.00** Riigikogu infotund **14.00** Esimene stuudio* **14.25** Suud puhtaks* **15.25** Teaduspalavik. Salasilm (ETV 2013) **15.55** Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985) **16.30** Eesti mäng (Eesti 2016) **17.00** Aktuaalne kaamera **17.05** Draamasari Õnne 13 (Eesti 2004) **17.35** Draamasari Kutsuge ämmaemand! **18.30** Aktuaalne kaamera **19.00** Ringvaade **20.00** Minu laulupidu. Marju Kõivupuu **20.05** Pealtnägija **21.00** Aktuaalne kaamera. Ilm **21.30** Sport **21.40** Valimisstuudio **22.55** Eesti lood. Rist ja viletsus (Eesti 2013) **23.25** Ongi Koik **23.55** Ringvaade* **01.00** Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1985)* **01.32** ERR.ee uudised

ETV 2

NELJAPÄEV 14.02	REEDE 15.02	LAUPÄEV 16.02	PÜHAPÄEV 17.02	ESMASPÄEV 18.02	TEISIPÄEV 19.02	KOLMAPÄEV 20.02
07.00 Animasarjad **08.20** Maša ja karu **8.25** Päikesejänkud **08.30** Zorro seiklused **08.50** Kollikool **09.00** Ringvaade* 10.00 Eesti mäng **10.30** Polaartrip **10.55** Ajavaod **11.25** Aare Laanemets **12.12** ERR.ee uudised **15.15** Muusika! **15.50** Rambipalavik **16.15** NOVA* **16.30** Džungliässad **16.40** Bobby ja Bill **16.50** Oktonaudid **17.05** Rüütel Miku **17.15** Väike printsess **17.25** Ollie ja Kuu **17.40** Kollikool **17.45** Väike täitsa suur poiss **17.50** Põrsas Peppa **17.55** Päikesejänkud **18.00** Lastetuba **18.10** Ma olen hirmus mutukas **18.15** Lammas Shaun **18.25** Zorro seiklused **18.45** NOVA **19.00** Rambipalavik **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Polaartrip **20.05** Laskesuusatamise MK-etapp Salt Lake City's. Naiste 7,5 km sprint **21.30** Võõramaalane **23.20** dok Euroopa armastab **01.07** ERR.ee uudised	**07.0**0 Lastesaated **08.50** Kollikool **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti mäng **10.30** Polaartrip **10.55** Ajavaod **11.26** ERR.ee uudised **14.15** Valimisstuudio* **15.15** Muusika! **15.50** Rambipalavik **16.15** NOVA* **16.30** Džungliässad **16.40** Bobby ja Bill **16.50** Oktonaudid **17.05** Rüütel Miku **17.15** Väike printsess **17.25** Ollie ja Kuu **17.40** Jeti lood **17.45** Väike täitsa suur poiss **17.50** Põrsas Peppa **17.55** Päikesejänkud **18.00** Lastetuba **18.10** Mis? Miks? Kuidas? **18.25** Kasperi ja Emma uued lood **18.35** Mina ja Miia **19.00** Rambipalavik **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Polaartrip **19.55** Pärispea Liukivi **20.05** Laskesuusat MK-etapp Salt Lake City's. Meeste 10 km sprint **21.30** Mf Pornokuninga piinad **23.35** Mf Kortsud **01.11** ERR.ee uudised	**07.3**0 Lastesaated **09.30** Peetrikese unenägu **09.50** Väike Anna ja Pikk Onkel **09.55** Georg Udukübara aaria **10.10** Džungliraamatu safari **10.25** Väike printsess **10.35** Uus Tase **11.00** Üheksa kuud, mis meid kujundavad **11.50** Paksem kui vesi **12.40** Lavakunstikooli VII lend **13.35** Aare Laanemets **14.20** Kaadris. Suvi **14.40** Suvi **16.00** Lend üle Leedu **16.15** Koolitants 2019 **17.00** Väike tont **18.30** Uus Tase **18.55** AK (viipekeeles) **19.00** Laskesuusatamise MK-etapp Salt Lake City's. N 12,5 km ühisstardist **19.50** Elu allpool nulli **20.35** Retrokraan **21.00** Ongi Eesti Laul 2019. Finaal **21.30** 4x4. Aafrika **22.00** Ongi Koik **22.30** Eesti lood **23.00** Laskesuusatamise MK-etapp Salt Lake City's. M 15 km ühisstardist **23.50** Mf Pornokuninga piinad **02.03** ERR.ee uudised	**07.30** Animasarjad **08.30** Toredate Asjade saar **08.35** Väike printsess **08.45** Ma olen hirmus mutukas **08.50** Must ja valge koer **09.00** Väike tont **10.25** Väike printsess **10.35** Uus Tase **11.00** Metsa poole **11.50** Plekktrumm* **12.35** Jan Uuspõld **13.00** 46. Tartu Maraton. Finiš **14.35** RUUM **15.05** Heureka **15.30** Lammas all paremas nurgas **17.00** Operatsioon Ai **17.30** Koolitants 2019**18.15** Väike printsess **18.35** Uus Tase **19.00** AK (viipek) **19.05** Laskesuusatamise MK-etapp Salt Lake City's. Paarissegateatesõit **20.00** Teemaõhtu. Allan Noormets 55. Õnnelind flamingo **21.10** Tähelaev **22.20** Kevadine eine **22.50** Teater laulab. Ennupojad **23.00** MK-etapp Salt Lake City's. Segateatesõit **00.25** Hedi Lamarr. "Ekstaasist" wifini **02.00** ERR.ee uudised	**07.00** Animasarjad **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti lood **10.30** Polaartrip **10.50** Ajavaod **11.20** Retrokraan **11.48** ERR.ee uudised **15.15** Muusika! **15.50** Rambipalavik **16.15** Säde **16.30** Džungliässad **16.40** Bobby ja Bill **16.50** Oktonaudid **17.05** Rüütel Miku **17.15** Väike printsess **17.25** Ollie ja Kuu **17.40** Kollikool **17.45** Väike täitsa suur poiss **17.50** Põrsas Peppa **17.55** Päikesejänkud **18.00** Lastetuba **18.15** Väike Anna ja Pikk Onkel **18.20** Zorro seiklused **18.45** NOVA **19.00** Rambipalavik **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Polaartrip **19.55** Taevaskoda **20.00** Elu allpool nulli **20.45** Maahommiku lood **21.00** Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst **21.30** Plekktrumm **22.15** Ongi Koik **22.45** 4x4. Aafrika **23.15** Võõramaalane **01.05** Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst **01.38** ERR.ee uudised	**07.0**0 Lastesaated **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti mäng **10.30** Polaartrip **10.50** Ajavaod **11.20** Carte blanche **12.24** ERR.ee uudised **15.15** Muusika! **15.50** Rambipalavik **16.15** NOVA* **16.30** Džungliässad **16.40** Bobby ja Bill **16.50** Oktonaudid **17.05** Rüütel Miku **17.15** Väike printsess **17.25** Ollie ja Kuu **17.40** Kollikool **17.45** Väike täitsa suur poiss **17.50** Põrsas Peppa **17.55** Päikesejänkud **18.00** Toredate Asjade saar **18.05** Maša ja karu **18.15** Lammas Shaun **18.25** Zorro seiklused **18.45** NOVA **19.00** Rambipalavik **19.25** AK (vk) **19.30** Polaartrip **19.55** Eesti looduslikud pühapaigad **20.00** Üheksa kuud, mis meid kujundavad **21.00** Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst **21.30** OP+* **22.**30 dok Kedi **23.50** Paksem kui vesi **00.35** Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst **01.07** ERR.ee uudised	**07.0**0 Animasarjad **09.00** Ringvaade* **10.00** Eesti mäng **10.30** Polaartrip **10.50** Ajavaod **11.20** Tähelaev **12.39** ERR.ee uudised **15.15** Muusika! **15.50** Rambipalavik **16.15** NOVA* **16.30** Džungliässad **16.40** Bobby ja Bill **16.50** Oktonaudid **17.05** Rüütel Miku **17.15** Väike printsess **17.25** Ollie ja Kuu **17.40** Kollikool **17.45** Väike täitsa suur poiss **17.50** Põrsas Peppa **17.55** Päikesejänkud **18.00** Toredate Asjade saar **18.05** Maša ja karu **18.15** Lammas Shaun **18.20** Zorro seiklused **18.45** NOVA **19.00** Rambipalavik **19.25** AK (viipekeeles) **19.30** Polaartrip **19.55** Tammiku hiis **20.00** Elvis ja tütarlaps Viinist **21.00** Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst **21**.30 Mf Luik **23.00** Venezuela Hugo Chaveze varjus **23.40** Tareq Taylori Põhjamaade kokakunst **00.17** ERR.ee uudised

KANAL 2

NELJAPÄEV 14.02	REEDE 15.02	LAUPÄEV 16.02	PÜHAPÄEV 17.02	ESMASPÄEV 18.02	TEISIPÄEV 19.02	KOLMAPÄEV 20.02
06.10 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Alvin ja koopaoravad **06.32** Astrotobeloogia **06.35** Öökull ja sõbrad **07.00** Pöörased jänesed **07.25** Astrotobeloogia **07.30** Reporter **09.00** Õhtu! **10.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Dempsey murrab Masoni südame **12.00** Stileto vendeta **13.00** OMG. Tee mulle kuulus nägu **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Toscana kirg. Scilla avaldab Matteole kaua hoitud saladuse. Aurora saab ema kohta halva uudise **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Õhtu! **21.30** Mf Unetus Seattle's **23.40** Mf Ainult aja küsimus **02.00** NCIS Los Angeles. Väljavalitu. NCIS saab infot tšetšeenide korraldatava terrorirünnaku kohta **02.45** Krimi **03.10** Reporter **04.25** Sajandi valitsejanna	**06.1**0 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Alvin ja koopaoravad **06.32** Astrotobeloogia **06.35** Öökull ja sõbrad **07.00** Pöörased jänesed **07.25** Astrotobeloogia **07.30** Reporter **09.00** Õhtu! **10.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Dean naudib viimast vabadusenädalat **12.00** Stileto vendeta **13.00** Meie aasta Iraanis. Sillaalused **14.00** Tüdruk nimega Elif. Arzu käitub nagu hull. **15.00** Toscana kirg. Alessandrot kahtlustatakse mõrvas **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Õhtu! **21.30** Mf Johnny English: taassünd **23.40** Mf Hull isa **01.50** NCIS Los Angeles. Tapamaja. Kes lekitas narkokartellile infot? **02.35** Küladetektiivid. Lõks Hartlile **03.20** Reporter **04.35** Sajandi valitsejanna. Halime'le seatakse lõks	**06.1**5 Inga Lindström. Ligimesearmastus **08.00** Top Shop **08.15** Tommy ja Jerry põngerjad **08.45** Zig ja Sharko **09.10** Super 4 **09.40** Tuhat tervist **10.10** Mis?Moodi **10.40** Hooaeg **11.30** Rooli võim **12.00** Radar **13.00** Krimi **13.30** Siberi võmm. Naised ja mehed **14.35** Romet ja Julia. Kokkupõrge. Julia ema peab villast välja kolima ja Julia isa toob majja uue naise **15.30** Mf Johnny English: taassünd **17.45** Briti talent **19.00** Reporter+ **19.35** Hensugusta SHOW. Head ideed **20.05** Animafilm Väike prints **22.10** Mängufilm Tondipüüdjad **00.20** Mf Sügislegendid **02.45** Mf Unetus Seattle's **04.25** Armastuse saar. Camillal on sünnipäev ja Jamie on talle planeerinud romantilise päeva. Jonny ja Theo võistlevad ikka Tyla pärast **05.15** 112 - saatuslik hetk **05.40** Reporter+	**06.05** Suudlus Bosporuse kaldal **07.45** Pöörased jänesed **08.10** Lustakad karud **08.25** Animafilm Väike prints **10.30** Õhtu parimad palad **11.30** Mf Kapten Konkskäsi **14.30** Doktor Murphy. Shaun ja tema kolleegid on esimest ööd EMOs valves **15.30** Rizzoli ja Isles. Kahtluse vari **16.25** Köök **17.30** Hensugusta SHOW. Head ideed **18.00** Meie aasta Iraanis. "Spiooniga" reisile! **19.00** Reporter+ **19.35** Paljas Porgand Itaalias **20.05** Mf Muumia tagasitulek **22.55** Mängufilm Mehed mustas 3 **00.55** Mf Ohtlik mees. Pärast 6-aastast vangistust kuriteo eest, mida ta korda ei saatnud, vabaneb Shane Daniels vanglast. Esimestel vabadusetundidel näeb ta juhuslikult pealt politseiniku mõrva **02.30** Mf Hull isa **04.15** Briti talent **05.15** Rooli võim **05.40** Reporter+	**06.10** Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Alvin ja koopaoravad **06.32** Astrotobeloogia* **06.35** Öökull ja sõbrad **07.00** Pöörased jänesed **07.25** Astrotobeloogia **07.30** Reporter* **09.00** Õhtu! **10.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil. Willow annab Colbyle saatusliku öö sündmustest ametliku tunnistuse. Brody paljastab oma salajase ande. Baysse saabub saladuslik naine, kes äratab ellu Colby mineviku **12.00** Stileto vendeta **13.00** Köök **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Toscana kirg. Punutakse Ruggero vastast vandenõud **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Õhtu! **21.30** Mf Pimeduse rüütli taastulek **00.45** Mf Ülemine piir **02.55** Reporter* **04.10** Sajandi valitsejanna. Kösem päästab Shehzade Mustafa elu	**06.1**0 Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Alvin ja koopaoravad **06.32** Astrotobeloogia **06.35** Öökull ja sõbrad **07.00** Pöörased jänesed **07.25** Astrotobeloogia **07.30** Reporter* **09.00** Õhtu! **10.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil **12.00** Stileto vendeta **13.00** Pöörased nullindad **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Toscana kirg. Tessa otsib Ruggero kodust asitõendeid. Ruggero plaanib kaduda koos partnerite rahaga. Alessandro nurjab põgenemisplaani **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Õhtu! **21.30** Radar **22.30** Krimi **23.00** 112 - saatuslik hetk **23.30** Mf Veronica Mars **01.40** NCIS Los Angeles. Ajalootund **02.25** Terane detektiiv Candice Renoir. **03.20** Reporter **04.30** Sajandi valitsejanna	**06.10** Kass Oggy ja kurjad prussakad **06.20** Alvin ja koopaoravad **06.32** Astrotobeloogia* **06.35** Öökull ja sõbrad **07.00** Pöörased jänesed **07.25** Astrotobeloogia **07.30** Reporter* **09.00** Õhtu! **10.30** Minu kodu on parim **11.30** Kodus ja võõrsil **12.00** Stileto vendeta **13.00** Radar **14.00** Tüdruk nimega Elif **15.00** Toscana kirg. Ruggero tunnistab oma tegusid. Edoardo meelitatakse lõksu **16.00** Stileto vendeta **17.00** Hingesugulased **18.30** Reporter **20.00** Õhtu! **21.30** Miljardäride beebid **22.30** Doktor Murphy **23.25** Chicago tuletõrje **00.25** NCIS Los Angeles. Lokhay. Callen muretseb, et Sam võtab juhtumit liiga isiklikult **01.20** Detektiiv Candice Renoir. Uudishimu tappis kassi **02.15** Küladetektiivid. Mõrvakonto **03.00** Reporter* **04.15** Sajandi valitsejanna

TV3

NELJAPÄEV 14.02	REEDE 15.02	LAUPÄEV 16.02	PÜHAPÄEV 17.02	ESMASPÄEV 18.02	TEISIPÄEV 19.02	KOLMAPÄEV 20.02
06.15 Lasteka hommik **08.05** Minu köök on parim **09.30** Kirgede torm **10.55** Vaprad ja ilusad **11.25** Meie elu. Deja vu* **12.25** Võimalik vaid Venemaal* **12.55** Eesti parim pagar **14.00** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda* **15.00** Meie elu. Ikka veel alles **16.00** **V**aprad ja ilusad **16.30** Kirgede torm **17.35** Minu köök on parim **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Seitsmesed **20.00** Reis tulemägede maale. Kamtšatka **20.30** SILD | MOCT **21.45** Kolmeraudne **23.20** Mf Kõrvalnähud **01.30** Quantico. Owen õpetab noortele ülekuulamistehnikaid ja laseb neil iseennast üle kuulata. Shelby läheb salaoperatsioonile **02.30** Kupli all. Väljapaiskematerjal **03.20** Reis tulemägede maale **04.10** Võimalik vaid Venemaal* **04.35** Seitsmesed. Uudised **05.05** Seitsmesed **05.25** Kirgede torm	**06.1**5 Lasteka hommik **08.05** Minu köök on parim **09.30** Kirgede torm **10.55** **V**aprad ja ilusad **11.25** Meie elu. Ikka veel alles* **12.25** Võimalik vaid Venemaal* **12.55** SILD | MOCT **14.10** Reis tulemägede maale. Kamtšatka **14.40** Võimalik vaid Venemaal* **15.00** Meie elu. Vennad **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgede torm **17.35** Minu köök on parim **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Seitsmesed **20.00** Mf November **22.30** Mf Viiskümmend musta varjundit **00.20** Mf Õuduste öö 2 **02.20** Hawaii 5-0. Ukseavas on ämblikuvõrk. Tiim on lõksus Oahu Hiinalinna mahajäetud majas **03.20** Ameerika õudukas. Maagiline mõtlemine **04.10** Reis tulemägede maale. Kamtšatka **04.35** Võimalik vaid Venemaal* **04.50** Seitsmesed. Uudised **05.20** Seitsmesed **05.40** Kirgede torm	**06.30** Simpsonid. Maitsev linnuke. Jõulueelne lahing **07.20** Lasteka hommik **09.00** Simpsonid **10.00** Sõidud Taukariga **10.30** Naudime elu **11.00** Nurgakivi **11.30** Buduaar **12.00** Eesti parim pagar 13.00 Su nägu kõlab tuttavalt **15.50** Midsomeri mõrvad. Hiiliv veidrik **17.55** Papad Mammad **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Mf Kollide kompanii **21.20** Mf Süü on tähtedel, draama. Vähki põdev 16-aastane Hazel on õnnelik natukese juurde ostetud aja eest **00.05** Mf Kaks ema. Nobeli kirjanduspreemia laureaadi Doris Lessingi südantliigutav lugu kahest kauaaegsest sõbrannast, kes armuvad teineteise teismelistesse poegadesse **02.30** Midsomeri mõrvad. Hiiliv veidrik **04.00** Eesti parim pagar **04.50** Sõidud Taukariga **05.15** Seitsmesed. Uudised **05.45** Papad Mammad	**06.30** Simpsonid **07.20** Lasteka hommik **09.00** Simpsonid **10.00** Mf Kollide kompanii **11.50** Padjaklubi. Bestikad **13.00** Su nägu kõlab tuttavalt **16.00** Stop! **16.30** Reis tulemägede maale. Kamtšatka **16.55** Midsomeri mõrvad. Jõulukummitused **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Kättemaksukontor. Nunnad ja kelmid **21.35** Mängufilm 007. Ela ja lase teistel surra **00.15** Mf Viiskümmend musta varjundit **02.15** Kaunitar ja koletis. Eesmärgi saavutamine **03.10** Politseipere. Meie isade lipud. Prokuratuuri uurija kuulab Dannyt üle, kui tema endist paarilist süüdistatakse asitõendite paigaldamises, et juurdlusega ühele poole saada **04.00** Stop!* **04.30** Reis tulemägede maale. Kamtšatka **03.40** Eesti parim pagar **05.00** Seitsmesed. Uudised **05.30** Padjaklubi. Bestikad	**06.15** Lasteka hommik **08.05** Minu köök on parim **09.30** Kirgede torm **10.55** Vaprad ja ilusad **11.25** Meie elu. Vennad* **12.25** Võimalik vaid Venemaal **12.55** Kättemaksukontor. Nunnad ja kelmid **15.00** Meie elu. 20-ndad **16.00** **V**aprad ja ilusad. Bill palub, et Wyatt ja Liam teda toetaks **16.30** Kirgede torm **17.35** Minu köök on parim **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Seitsmesed **20.00** Selgeltnägijate tuleproov **21.40** Mf Tasujad. Ultroni ajastu **00.30** Mängufilm Kõrvalnähud **02.40** Kuidas mõrvast puhtalt pääseda. Nüüd läheb sõjaks. Annalise vannub, et maksab Denverile kätte. Wesi lahendamata mõrv mõjub Keatingi nelikule ja Oliverile rusuvalt. Nate teeb üllatava avastuse **03.20** Kuuuurija **04.10** Võimalik vaid Venemaal **04.35** Seitsmesed. Uudised **05.05** Seitsmesed **05.25** Kirgede torm	**06.15** Lasteka hommik **08.05** Minu köök on parim **09.30** Kirgede torm **10.55** Vaprad ja ilusad **11.25** Meie elu **12.25** Võimalik vaid Venemaal **12.55** Selgeltnägijate tuleproov **15.00** Meie elu. Tohutult pettunud mees **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgede torm **17.35** Minu köök on parim **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Seitsmesed **20.00** Sotid selgeks! **20.30** Suletud uste taga. Õde tahab õe last **21.30** Mf Transformerid: väljasuremine **01.00** Papad Mammad **02.00** Sherlock New Yorgis. Ustavus. Sherlocki ja Kitty suhe pannakse proovile, kui Kitty paljastab oma saaduse **02.50** CSI Küber. Kahtlane wi-fi. Tiimiga liitub uus juht **03.30** Sotid selgeks! **03.55** Suletud uste taga. Õde tahab õe last **04.40** Seitsmesed. Uudised **05.10** Seitsmesed **05.25** Kirgede torm	**06.1**5 Lasteka hommik **08.05** Minu köök on parim **09.30** Kirgede torm **10.55** Vaprad ja ilusad **11.25** Meie elu. Tohutult pettunud mees* **12.25** Võimalik vaid Venemaal* **12.55** Papad Mammad **13.55** Suletud uste taga. Õde tahab õe last* **15.00** Meie elu. Number üks **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgede torm **17.35** Minu köök on parim **19.00** Seitsmesed. Uudised **19.30** Seitsmesed **20.00** Suur lotokolmapäev. Rooside sõda **21.00** Võimalik vaid Venemaal **21.30** Eesti parim pagar **22.35** Juurdlust viivad läbi sensitiivid **23.40** Kondid. Õudusunenäo õudusunenägu. Tiim uurib juba tuttavat sarimõrtsukat, kes elab koos oma laipadega **00.40** Mf Tasujad. Ultroni ajastu **03.15** Eesti parim pagar **04.05** Võimalik vaid Venemaal* **04.35** Seitsmesed. Uudised **05.05** Seitsmesed **05.25** Kirgede torm

HÖHLE

HÖHLE OÜ on Rapla vallas Jalusel mikrotorusid tootev ettevõte. Täna ekspordime 2/3 toodangust 9 erinevasse Euroopa riiki.
Teeme kohalike meestega rahvusvahelist asja!

PAKUME TÖÖD:

TOOTMISTÖÖLISTELE,
põhikohaga.

Töögraafik 12-tunniste vahetustega (pikk ja lühike nädal)
Palk alates 1200 eurot (puhtalt kätte) + tasuta lõunad!

Kontakt: **Margus Maasing,** telefon 514 7676, margus.maasing@hohle.ee
Toomas Koobas, telefon 508 2862, toomas.koobas@hohle.ee

VÕTA MEIEGA ÜHENDUST JA TULE VAATAMA!

KUGA mööbel

Kuga mööblikauplus pakub tööd
MÜÜJALE.

Info telefonil 521 4019.
CV saata kugaoy@gmail.com.

www.sonumid.ee
RAPLAMAA Sõnumid

Raplamaarent

- SÕIDUAUTOD VÄIKEBUSSID HAAGISED, TREILERID jne
- TELLINGUTE RENT
- KINNISVARA RENT
- TEHNIKA RENT

Meie eesmärk on pakkuda kvaliteetset ja taskukohast renditeenust

Kohila ja Rapla +372 5686 6666
Märjamaa +372 5688 8820
info@raplamaarent.ee

raplamaarent.ee

TreRaadio

RAPLA
HOMMIKUPROGRAMM

E-R 7:00 - 10:00

igal pooltunnil **kohalikud uudised,** **raplamaal toimuvad sündmused,** **põnevad saatekülalised,** **ilm, horoskoop,** **muusikat** retropärlitest - tänapäeva **hittideni**

91,3
MHz

www.treraadio.ee

MTÜ Väärt Raplamaa Toode on Raplamaa tootjaid liitev ühendus.
Meil on Raplas ühine KAUPLUS Tallinna mnt 23

Avatud:
E-R 10-17,
L 10-14

MAKSIMETALL

VÄRAVAD, VOLDIKVÄRAVAD, PIIRDED, METALL-KONSTRUKTSIOONID, METALLITÖÖD, VELJE SIRGENDUS.
Tel 509 0243, info@maksimetall.ee

Kallis Reet!

Olgu sul alati tugevat närvi, silmade soojust ja rõõmude värvi.

Õnnitleme!

Raplamaa Sõnumid

pm
PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:
metsakinnistuid,
kasvavat metsa, kasepakku,
okaspuu palki, paberipuitu,
küttepuud, võsa hakkeks.

Pakub:
saematerjali,
metsaveoteenust.
kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696E-post priimo.mets@priimo.ee

Müüa Viimsis kortermaja otse omanikult. Hind 357 000.-

- Ostame METSAKINNISTUID,
- ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostame PÕLLUMAAD
- Küsi hinda! Teeme pakkumise

PärnuTel 447 7900, 528 5263
- Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

OÜ Metsagrupp Ltd.

RONG ON LÄINUD

SEA-AASTA MÄRKSÕNA (mitm)
OLLE | NAATRIUM | AJAB ROHKEM NÄGU KRIMPSU
AHTO | ÄMMA KAASA | NÕIA-...
KALLE | KIIEVI SUURVÜRST | SEA-AASTA MÄRKSÕNA
SEA-AASTA MÄRKSÕNA (nt laenude võtmisel)
KARMEN | PAIGAST | KUI OTSIN, SIIS ...
SASS | KARL ILUS | ÜTLE ... (kurguarsti käsk)
SAMUTI | ARTUR | SEA OLEMUS | 50., 1000., I.
ENO RAUD | SPORDITARVETE BRÄND
RUDOLF ALLABERT | ...-DENDRON
RÄNI | SEA-AASTA MÄRKSÕNA
ALALINE | TATIPIISK | KUSS NAGU KULT RUKKIS
MAJAHALDJAS | ESTONIAN ... | ROHELISTE RATTARETK
ISEKATE SIGADE VALITSUS | ID EST | SÕJAVÄGI
JAATUS | LENNUFIRMA | KERGE SÕNELUS
MAJASUU | MEETER | ITAALIA PROUA
PEHME TIBI | IMBI HÜÜDNIMI | SEA-AASTA MÄRKSÕNA
...TÄIS (sutsuke) | AVAR | SEA OLEMUS
TIKA-... | SEA-AASTA MÄRKSÕNA | NAISENIMI
KINNITUSVAHEND | RÖÖVLIND | SIIN (vene k)
MAGUSABRÄND | PASKAL | SEA OLEMUS
VENE PILL | VÕLUR (kääna) | MERCA TÜTAR
VÄLJENDUSLAAD | ANU AUS | ÕUEBOSS
TULE TAGASI | ERO ja ERO | LOOMAKODU
NJURA | MITTETULUNDUSÜHING
ROHKEM MÕNUSAM LAISKLEV OLEK
NIKKEL | SEA-AASTA MÄRKSÕNA | KOTT (inglise k)
EBA-JAH | SEA OLEMUS
TÄHESTIKU ALGUS | HOOVAV | TULU
KERGE HIRM | OMASOOIHARAD
LEIDA LAIUS | IRVITUSE ÜHIK | ÄRNI
ALEVIK L-VIRUS | ENN-ELL | MART
SEA OLEMUS | SEA OLEMUS
EESKUJU | NB! VASTUS
MEHED (inglise k) | SEE, MIDA EESTI OTSIB
SOTSMINISTRI ROLL | KÕIGILE | ÕELAD NAERATUSED
KES (vene) | JÄÄD TUTTU | ...-TV
KÄITUS INIMLIKULT | NÕNDA | EDA-INES ...
... KOOD (moblal) | RAUL | JÄÄ (saksa k)
SELLINE SIGA on KÕIGE PAREM SIGA | KATEGOORIA
PANEN JUURDE | NEODÜÜM | JALUS
ULVI LULL | ...MÄNG (enne pärisasja) | RUTEENIUM
... UP | NIINA ANTONOVKA
TÄNAV RAPLAS | VOLT | SELTSIMEES
TERVISTAV RÜÜBE | KUS OLED?
KEERUTA RINGI | NEKTAR | ...-KIRI
SEA-AASTA MÄRKSÕNA | ARNOLD | TENVER
...HIMULINE (sea olemus) | OLI VEENDUNUD

Koostas: Aivi Meister

LASTELE

LAHENDUS VÄRVILISTES RUUTUDES

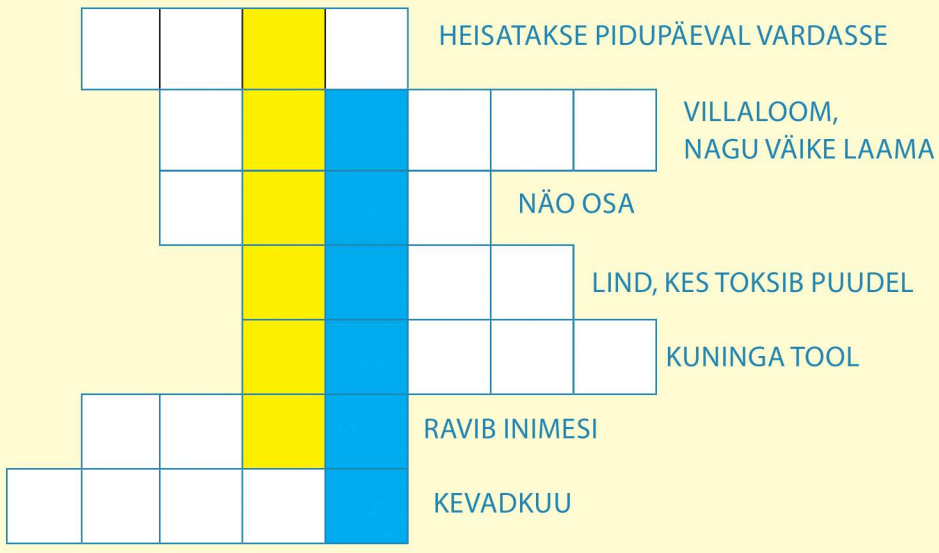

ÕIGESTI VASTASID:
TRIINE TOMINGAS
MARILIIS OJAVEE
ITI-AGNESE AŠMANE
MIA MARIA MARINESCU
MELISSA ALLIKA
MATTIAS REINAAS
AGAATE HANSEN
DERON BERT RUDNEVS
ANNABEL ALTVÄLJA
MARGO PULVER
HELINA BAKAJEV
MAILIS RAIDMA
KERLI HIIETAM
KÄROLIIS HIIETAM
BERIT LIIMANN
LIISE MARIE UNGA
RAIT SANDER PAIMRE

AUTOLIPU VÕITIS DERON BERT RUDNEVS

EELMISE MÕISTATUSE VASTUS OLI „SEA AASTA"

Kõikide õigesti vastanute vahel loosime välja Talupoe kinkekaardi.

Saada ristsõna vastus hiljemalt 18. veebruariks e-postile: kuulutused@sonumid.ee (märksõnaga "täiskasvanute ristsõna" või "lasteristsõna") või Raplamaa Sõnumite toimetusse aadressil Viljandi mnt 6, Rapla 79511.
NB! Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused. Auhinnad saab kätte toimetusest kahe nädala jooksul.

6. veebruaril ilmunud suure ristsõna vastus on **„MARTA KOHILAST ON EAKAM VEEL".** Laualipu võitis **HUDO MAARPUU**

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus .....

.....

.....

Nimi .....

LASTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

VASTUS .....

.....

NIMI .....

.....

Raplamaa rabav ilu jäi kahvatuks

Mari Tammar

8.-10. veebruarini oli Tallinnas Eesti Näituste messikeskuses Eesti suurim turismimess Tourest 2019. Raplamaa esitlusboksi kontseptsioon kandis pealkirja "Rabavalt ilus Raplamaa".
Kuigi pealkiri, mis viitas nii missidele kui ka rabadele, oli geniaalne, mõjus Raplamaa boks siiski kahvatu ja tühjana ja seda hoolimata missikandidaatidest, videoekraanist ja suurest Mukri raba fotoseinast.

Rahvast oli Tourestil palju ja seda illustreeris ka messikeskuse ees looklev piletisaba. Selleks, et mantel garderoobi panna, kulus samuti kümmekond minutit.

Väljapanekud olid jaotatud kolme saali vahel. Esimeses ja kõige suuremas saalis sai tutvuda erinevate reisifirmadega ja valdavalt rahvusvaheliste reisipakettide ja sihtkohtadega. Teises saalis eksponeerisid end maakonnad ja kolmandas saalis leidus toiduettevõtteid ja põnevaid piirkondlikke maitseid. Toidusaalis oli ka lava, kus sel ajal, kui meie sinna sattusime, tantsisid eksootilised tantsijannad.

Maakondade saalist jäi kõige enam silma punasekirju Kihnumaa, kus oli muuhulgas ka hülgeliha konservi müügiks. Seekord jäi konserv siiski ostmata, ent mõtte Kihnumaale sõita pani see väljapanek küll pähe.

Raplamaa väljapaneku keskmeks oli Siim Solmani foto Mukri rabast. Projekti eestvedaja Jaune Riim ütles, et paljud messikülastajad on ka selle vastu huvi tundnud ja isegi kohalikud raplamaalased vaadanud imestusega ja küsinud, kus selline raba on. Samuti oli huvi tuntud Huskypargi vastu, mille reklaamvideo jooksis videoekraanil.

Aastaid Raplamaal turismi teemadega tegelenud Tiiu Susi kiitis väga videoklippe, mida ettevõtjad olid ise oma ettevõtte tutvustamiseks valmistanud. Susi sõnul olid need väga kvaliteetsed ja sisukad. Nende videote põhjal oli kokku pandud ka viktoriin, millele oli võimalus Raplamaa boksis kirjalikult vastata. Vastanute vahel loositi välja ettevõtete poolt välja pandud auhindu. Kuna messiformaat minu arvates tõsist süvenemist ei soosi, jäi minul viktoriinile vastamata. Neid, kes aga videot vaadata viitsisid ja küsimustele vastuseid otsisid, siiski leidus.

Kõige suurem rõhk oli meie väljapanekul Raplamaa selle aasta missikandidaatidel, kellel igaühel oli ümber lint ühe ettevõtte või sündmuse nimega, mida missikandidaat pidi olema valmis tutvustama. Panin teadmistekontrolliks proovile tütarlapse, kes kandis Rapla kirikumuusika festivali linti ja tema oli küll oma materjali hästi omandanud ning oskas ettevõtmisest ladusalt kõneleda. Kui aga norida, siis just nende lintide kallal. Tekstid olid sinna kirjutatud markeriga kaunis loogelises käekirjas. Mul läks tükk aega, et mõnel lindil kirjas olevast aru saada, lisaks jätsid need käsitsi kirjutatud lindid üsna odava mulje. Need oleks võinud lasta ikka trükkida, oleks kindlasti arusaadavam ja löövam jäänud.

Pisut nukralt mõjus ka boksi ühes servas seisnud tool, millele ma mingit tähendust ei oska omistada. Ekraani alla pargitud plekist aiakäru, mille sees parvematkasid reklaamivad veepudelid, oli iseenesest vahva, aga kogu tervikuga ei haakunud väga hästi seegi.

Arusaadavalt oli mõeldud sellele, et missikandidaatide ja huviliste jaoks oleks boksis ruumi, ent siis, kui neidusid polnud ja huvilisi ka vähevõitu, mõjus väljapanek tühja ja kahvatuna. Ka ei näinud ma kuskil seda geniaalset hüüdlauset „Rabavalt ilus Raplamaa", mis võinuks kroonida kogu meie väljapanekut. Samuti polnud ühtegi arusaadavat vihjet sellele, et need kaunid tütarlapsed seal boksis on Raplamaa missikandidaadid. Eks need lindid justkui vihjasid, aga pidi ikka teadma, et asja ivast aru saada.

Rabavalt ilus Raplamaa võinuks rullida boksi põrandale lahti samblavaiba, tuua vaasidesse sookailu oksad ja sambla sisse räätsad ja kanuu. Kaunid neiud võinuks kanda aga kummikuid ning pakkuda termostest huvilistele põdrakanepiteed ning jõhvikamarmelaadi. Usun, et nii mõjunuks meie väljapanek värvikamalt.

Raplamaa 2019. aasta missikandidaadid Mukri raba foto ees.

Fotod: MARI TAMMAR

Tuntud trummar Reigo Ahven reklaamimas muusika- ja kultuurireisi Chicagosse.

Eksootilised tantsijad Touresti pealaval.

Tourestil oli palju reisipakkujaid ja palju huvilisi, nii et võttis silme eest kirjuks.

ISSN 2228-1886

RAPLAMAA Sõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084,
e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Helerin Väronen (489 2137), Vivika Veski, Mari Tammar (489 2246), Katri Reinsalu, Stina Andok
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
Kujundajad: Ulvi Blande (489 2138), Siim Solman (489 2138)
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamitoimetuse juht: Ulvi Salumäe (489 2130).
Reklaamijuht: Kadri Paju (489 2130)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastöid.
Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite kodulehekülje.
Toimetus võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130, faks 489 2135.

Väljaandja: OÜ Nädaline. Trükk AS Printall. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363